

V. ГОРСКО СТОПАНСТВО.....	178
1. Основни приоритети в дейността на Националното управление по горите през 2003 г.....	178
2. Възобновяване на горите, борба с ерозията.....	178
3. Управление и стопанисване на горите и земите от горския фонд.....	181
4. Охрана на горите	186
5. Опазване на горите от пожари	187
6. Защита на горите	188
7. Отдаване на дейности и ползвания от горите	189
8. Ловно и рибно стопанство.....	193
9. Международно сътрудничество	195
VI. ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ	197
1. Търговска политика.....	197
2. Структура и географско разпределение на външната търговия със селскостопански стоки през 2002 и 2003 г.....	198
3. Структура на износа и вноса по групи стоки.....	207
4. Износ и внос на основни селскостопански стоки	211
4.1. Зърнени и технически култури.....	211
4.2. Вино.....	223
4.3. Пресни плодове и зеленчуци	234
4.4. Живи животни, месо и мляко	235
VII. ИНТЕГРАЦИОННА ПОЛИТИКА И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО.....	242
1. Европейска интеграция.....	242
1.1. Финансова рамка.....	242
1.2. Договорености, постигнати в преговорите по глава 7 “Земеделие”.....	244
2. Международно сътрудничество	248
VIII. СПЕЦИАЛНА ПРОГРАМА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ (САПАРД)	250
1. Програмиране.....	250
2. Наблюдение на програмата	257
3. Прилагане на Програма САПАРД	258
4. Правна рамка	263
5. Публичност и информираност по програма САПАРД.....	264
X. РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И АГРОЕКОЛОГИЯ	266

РАЗДЕЛ Б

I. ЦЕЛИ НА ПОЛИТИКАТА В ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ

И ДЕЙСТВИЯ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ ПРЕЗ 2005 г.....270

II. ФИНАНСОВО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ПОЛИТИКАТА В

ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ ПРЕЗ 2005 г.....281

ПРИЛОЖЕНИЯ.....284

V. ГОРСКО СТОПАНСТВО

1. Основни приоритети в дейността на Националното управление по горите през 2003 г.

През 2003 г. дейността на Национално управление по горите /НУГ/ беше насочена към:

- стопанисване и защита на горите – увеличаване на дела на отгледните сечи в млади и средновъзрастни насаждения и култури за подобряване на техния строеж, повишаване на устойчивостта и продуктивността им, провеждане на възобновителни сечи с осигурено естествено възобновяване, както и мероприятия за неговото подпомагане, своевременно провеждане на дейностите по лесозащита.
- Ефективна охрана на горите от пожари, незаконна сеч и др.
- Създаване и попълване на горски култури, намаляване опасността от ерозия на почвите и подобряване екологичната обстановка на засегнати от пожари и съхнене горски територии
- Ефективно използване на горските ресурси и създаване на условия за пазарно ориентиране на горското стопанство.
- Запазване на генетичните ресурси и биоразнообразието
- Промени на действащата нормативна база
- Прилагане на международните договори и конвенции за опазване на биологичното разнообразие и защитените територии

2. Възобновяване на горите, борба с ерозията

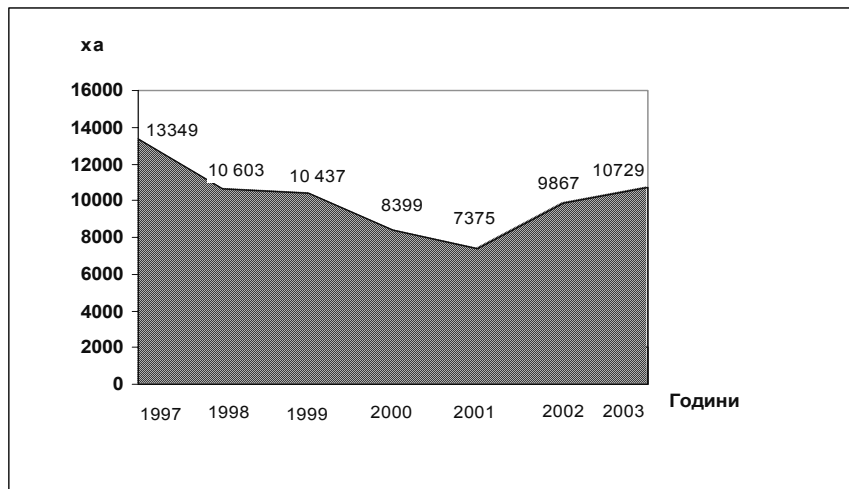
2.1. Залесяване и попълване на горски култури

Залесяванията през 2003 г. бяха насочени към увеличаване на залесените площи в ДГФ с перспектива в близките 5 години годишното залесяване да достигне предвиденото в ЛУП – 11,8 хил. ха, към възстановяване на горите върху площи, унищожени от пожари, съхнене и природни бедствия, възобновяване на открити сечища в топови култури и вследствие незаконна сеч. Усилията бяха насочени и към реконструиране на издънкови насаждения с влошено състояние, подпомагане на възобновяването в гори за превръщане и в изредени и с влошено състояние гори, попълване загубите в новосъздадени горски култури с процент на прихващане под 80 %.

В резултат на проведена добра есенна почвоподготовка през 2002 г. в размер на 3 600 ха, бяха залесени и попълнени общо 10 729 ха в ДГФ.

Фигура V.1.

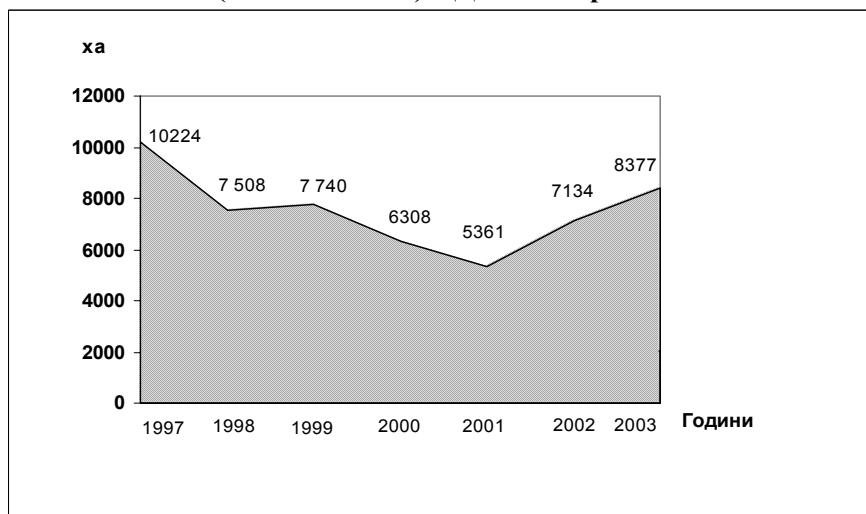
Създадени и попълнени горски култури в ДГФ всичко за периода 1997-2003 г.

Новосъздадените култури са 83 770 дка, а попълнените – 23 523 дка. По площ това е най-високият обем, изпълнен през последните пет години.

Фигура V.2.

Залесяване (без попълване) в ДГФ за периода 1997-2003 г.

Общо за почвоподготовка, залесяване и попълване на култури през годината бяха изразходвани 14 233 хил.лв., в това число 2 936 хил.лв. от МТСП по програмата “Възобновяване и опазване на българската гора – 2003”. Съотношението между иглолистни и широколистни видове при новите залесявания е 24% : 76%. Постигнатите проценти на прихващане на културите са: 72.82 % за едногодишни; 75.82 % за двегодишни и 83.87 % за тригодишни култури.

Положителни моменти при проведените залесявания бяха по-широкото участие на местни широколистни видове в състава на културите /76 %/, увеличаването на залесяванията с тополи /9 %/ и на площите, върху които се създадоха смесени култури /37 %/.

2.2. Горско семеипроизводство

През 2003 г. са събрани, добити и закупени 411 тона семена от 74 дървесни вида, в т.ч. 396 т. дъбов жълъд. За семеипроизводство са изразходвани 409 хил. лв., а от МТСП по Националната програма “Възобновяване и опазване на българската гора-2003” – 66 хил. лв.

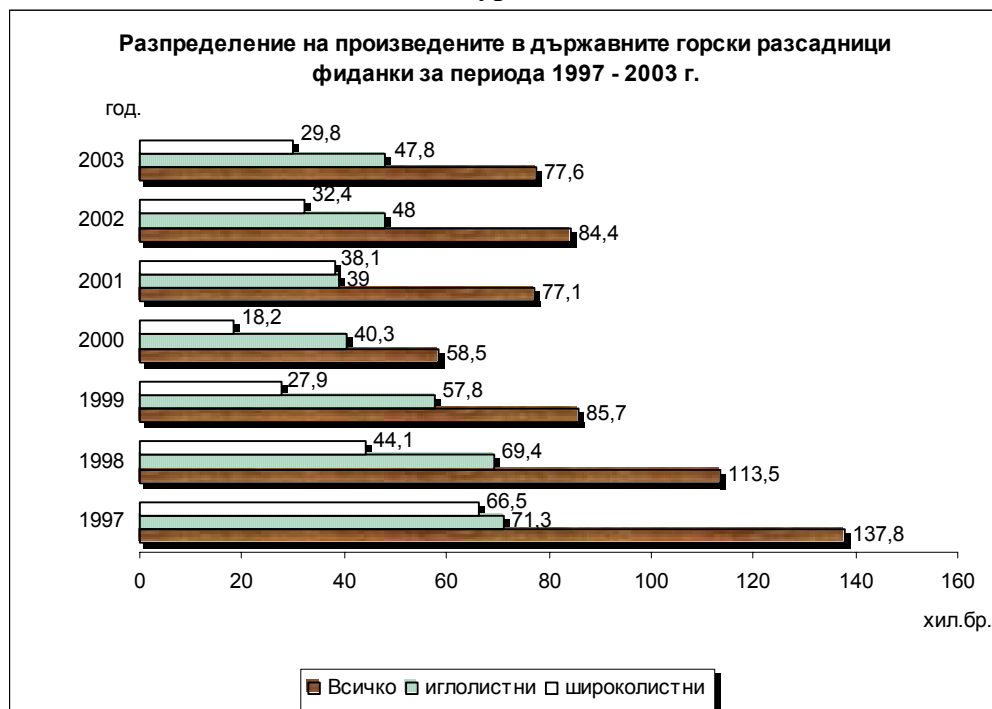
Фигура V.3.

2. 3. Разсадниково производство

Производството на фиданки през 2003 г. бе извършено в 244 постоянни горски разсадници с обща площ 1 939,5 ха, от които 62 % с производствено предназначение. Общо бяха произведени 77,6 млн.бр. фиданки за залесяване, от които 73,5 млн.бр. семенищни, 1,05 млн.бр. от топола и 3 млн.бр. пикирани. Преобладават иглолистните фиданки - около 60 %. Видовото разнообразие е представено от 70 бр. дървесни и 22 бр. храстови видове. Произведени бяха 95 хил. бр. фиданки за декоративни цели и 90 хил.бр. коледни елхи.

Фигура V.4.

Изразходваните средства за тази дейност са в размер на 4 483 млн.лв., в т. ч. 204 хил.лв. от МТСП по програмата “Възобновяване и опазване на българската гора – 2003”.

3. Управление и стопанисване на горите и земите от горския фонд

3.1. Устройство на горите и земите от горския фонд

Общата площ на горския фонд е 4 003 755 ха , от които залесена –3 551 550 ха, клек – 23160 ха, незалесена дървопроизводителна - 126 418 ха (от които: пожарища - 15 377 ха; сечища - 28 861 ха; голини - 82180 ха) и недървопроизводителна –302027 ха.

Таблица V.1.

Основните показатели на горския фонд по вид на гори и общо

	Вид на гори	%	Залесена площ (ха)	Общ запас (куб. м.)	Средна възраст (години)	Среден прираст на 1 ха	Среден запас на 1ха	Средна пълнота
1	Иглолистни	31,6	1 123 666	248 330 186	42	6,735	221	0,75
2	Широколистни високоствъблени	20,8	737 420	142 322 060	67	3,574	193	0,74
3	Реконструкция	16,3	577 741	25 420 604	48	1,022	44	0,60
4	Издънкови за превръщане	27,3	968 854	125 951 020	48	2,971	130	0,76

5	Нискоостъблени	4,0	143 869	7 912 795	20	4,051	55	0,80
6	Общо	100,0	3 551 550	549 936 665	49	4,00	155	0,73

Източник: НУГ

Общо площта на широколистните гори е 2 427 884 ха –68.4% , а иглолистните - 1123 666 – 31.6 %

Естествените насаждения са на площ от 2554872 ха, от които иглолистни – 362222 ха (14.2%).

Културите са на площ от 909645 ха, от които иглолистни 741009 ха (81.5%).

Съобразно техните функции горите се разделят, както следва:

- гори и земи от горския фонд с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции - 65.9 %
- защитни и рекреационни гори и земи от горския фонд - 26.6 %
- гори и земи от горския фонд в защитени територии - 7.5 %

3.1.1. Лесоустройство

През 2003 г. бе проведена открита процедура за възлагане на обществена поръчка по изработване на лесо- и ловоустройствени проекти за шестнадесет държавни лесничейства и две държавни дивечовъдни станции. След приключване на процедурите бе възложено изработването на лесоустройствени и ловоустройствени проекти за Държавните лесничейства: Ботевград, Самоков, Копревница, Тутракан, Елена, Ловеч, Бургас, Садово, Хасково, Ардино, Якоруда, Белица, Карлово, Враца, Провадия и Държавните дивечовъдни станции: Котел и “Тунджа” – Ямбол. Общата площ на устройваните обекти е 430 000 ха, а общата стойност на обществените поръчки е 2.1 млн. лева.

Приети бяха от експертен технико-икономически съвет (ЕТИС) осемнадесет задания за изработване на лесоустройствени проекти, както и двадесет и две предложения за обособяване на стопански класове, турнуса на сеч и размер на годишното ползване за устройваните през 2002 – 2003 г. лесничейства и станции.

В края на годината бяха проведени ЕТИС за приемане на протоколите от вторите лесоустройствени съвещания и лесоустройствените проекти за двадесет и две държавни лесничейства и държавни дивечовъдни станции.

3.1.2. Движение на горския фонд

През 2003 г. бяха анализирани, контролирани и комплектовани документите по 65 преписки за промяна на предназначението на гори и земи от горския фонд; 58 преписки по учредяване право на ползване и сервитути върху гори и земи от държавния горски фонд; 12 преписки за продажба на застроена и нормативно определена прилежаща площ по реда на § 123 от Закона за изменение и допълнение на Закона за горите, а също и на 8 проекта на решения на Министерски съвет.

3.1.3. Разпределение на горския фонд по форма на собственост

Към 01.01.2004 г. по данни установени на базата на подадена информация от държавните лесничейства, държавните дивечовъдни станции и регионалните управления на горите, разпределението на горите и земите от горския фонд по собственост е както следва: обща възстановена собственост 820 292 или 20.48 % от общата площ на горския фонд, от които 390 010 ха. (9.74 % от общата площ на горския фонд) на физически лица, 361 669 ха (9.03 % от общата площ на горския фонд) на общини, 22 265 ха (0.55 % от общата площ на горския фонд) на религиозни общности и 8 400 ха (0.20 % от общата площ на горския фонд) на други юридически лица. От възстановената собственост 37 726 ха (0.94 % са временно стопанисване от общините).

3.2. Стопанисване и защита на горите

Стопанисването на горите обхваща залесена площ от 3 512 хил. ха с общ дървесен запас – 549 936,665 хил. куб м, при среден годишен прираст - 4,03 куб.м/ха.

Водещите дейности по стопанисване и защита на горите в НУГ бяха насочени към изпълнение на приоритетите му за 2003 г. – увеличаване на дела на отгледните сечи в млади и средновъзрастни насаждения и култури за подобряване на техния строеж, повишаване на устойчивостта и продуктивността им, провеждане на възобновителни сечи с осигурено естествено възобновяване, както и мероприятия за неговото подпомагане, своевременно провеждане на дейностите по лесозащита.

3.2.1. Отгледни сечи

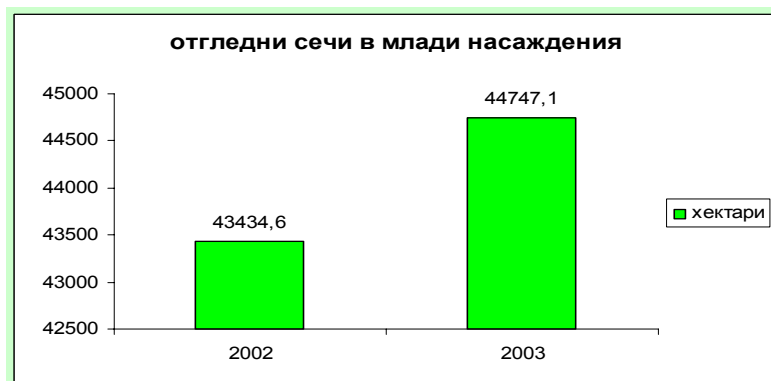
През 2003 г. в държавния горски фонд бяха проведени отгледни сечи върху площ от 64243 ха, с което е постигнат ръст спрямо 2002 г. от 48 %.

Изпълнението на отгледните сечи в млади и средновъзрастни насаждения и култури за отчетния период е 44747,1 ха и е с 51 % повече от предходната година.

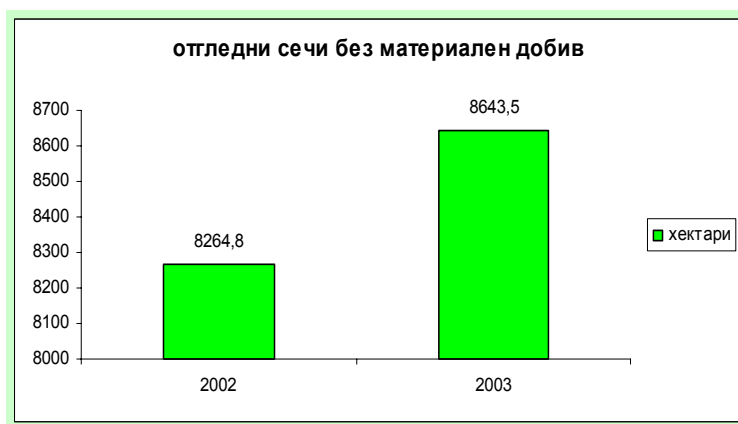
Отгледни сечи без материален добив, които се финансират от бюджета на НУГ, са проведени върху 8643,5 ха, което е 93,4% изпълнение на разчета и с 4,6% в повече от 2002 г. Изразходваните средства са 1162573 лв. , като средният разход на хектар е 130 лв., което е с над 60 лв. занижение спрямо 2002 г.

Изпълнението на отгледните сечи в млади насаждения през последните две години е посочено в следните диаграми :

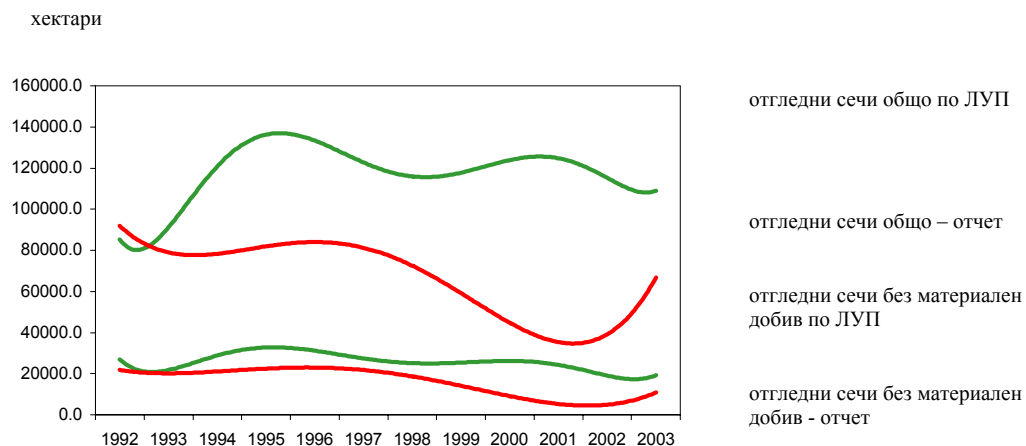
Фигура V.5.

Фигура V.6.

ДИАГРАМА
за динамиката на площта с проведени отгледни сечи и отгледни сечи без материален добив през периода 1992-2003 г, в горите на Република България

3.2.2. Подпомагане на естественото възобновяване.

През 2003 г., съобразно регионалните особености и необходимостта от подпомагане на процеса за естествено възобновяване на горите, това мероприятие бе осъществено на площ от 4178,7 ха, което превишава планираните 3612,9 ха с 15,7 %. Спрямо 2002 г. е осигурен ръст от 79 %, което трябва да се запази като тенденция в работата по стопанисване на горите.

Фигура V.7.

3.2.3. Стопанисване на недържавни гори

През 2003 г. работата по стопанисване на недържавните гори беше насочена към облекчаване на режимите за стопанисване, подобряване на лесовъдската дейност, завишаване на превантивния контрол по стопанисването и ползването на дървесина, предоставяне на информация на собствениците за различните възможности за стопанисване на техните гори, подобряване на обслужването на собствениците и други. За тази цел бяха направени предложения за промяна в нормативната уредба в горите и бяха изготвени допълнителни указания за стопанисване. Колегиумът на МЗГ прие “Концепция за обучение и консултиране на недържавни собственици на гори”. Осъществени бяха множество срещи със собственици, чрез които НУГ получи информация за проблемите, с които те се сблъскват при стопанисването и управлението на горите си и за необходимостта и възможностите за подпомагане. На организирани семинари с лесовъди на частна практика бяха разяснявани нормативни и др. изисквания при работа в частни гори, получаваща бе допълнителна информация за практическата дейност по стопанисването.

Организирано беше обсъждането в НУГ и с другите заинтересовани страни на “Концепция за консултиране и обучение на собствениците на недържавни гори в Република България”.

Организиран и проведен в Пловдив бе двудневен семинар за същността и организацията на консултантската дейност с участието на външен консултант за първоначално обучение на служителите от регионалните управления, отговарящи за недържавните гори.

Организирани и проведени бяха работни срещи със собственици на гори, частно практикуващи лесовъди, служителите от РУГ и ДЛ, отговарящи за недържавните гори, с участието и на експерти от МЗГ и лектори на Агенция САПАРД, по проблемите на управлението и стопанисването на недържавните гори, както следва: 1). Национална работна среща в района на РУГ– Смоля. 2). Регионални срещи – в РУГ– Русе, РУГ– Шумен, РУГ– София, и РУГ– Берковица.

В изпълнение на План-програмата за дейността по консултиране и обучение на собствениците на гори през 2003 г., бе организирана и проведена анкета на собственици на гори на територията на цялата страна по изработена за тази цел Анкетна карта. В анкетата участваха 5 668 собственици, като анкетните карти бяха обработени със съдействието на ГБГП.

Продължава подготвителната дейност по организиране на мобилно горско училище (МГУ), концепцията за което е изработена от работната група по горско законодателство към ГБГП. Предстои проектът да закупи необходимото оборудване за мобилното училище. Подписан бе Меморандум с БГСК – Пловдив, за съвместно организиране на дейността по обучение на собствениците на гори чрез Мобилното горско училище. Поради възникналите проблеми на БГСК перспективите са НУГ да ползва МГУ съвместно с ГБГП.

4.Охрана на горите

Пряката дейност по опазването на горите, дивеча и рибата е възложена на 2797 горски стражари, от които 2395 са на охранителни участъци (ОУ) в държавните лесничейства (ДЛ) и държавните дивечовъдни станции (ДДС), 277 служители са подвижна горска стража (ПГС) към регионалните управления на горите (РУГ), 8 служители са подвижна горска стража към ДЛ и ДДС. Функционират 49 контролни горски пункта, на които са назначени 117 горски стражари.

През 2003 г. чрез измененията на Закона за горите (ЗГ) и Правилника за прилагането му (ППЗГ) се увеличиха реално възможностите на служителите по горите да осъществяват охрана и контрол. Бяха дадени полицейски права за употреба на помощни средства и физическа сила, за задържане и отвеждане на нарушители в поделенията на МВР. Служителите по горите получиха право по Закона за движение по пътищата да ползват специален режим на движение и съответно да спират и осъществяват проверки на превозните средства при изпълнение на служебните си задължения. Въведени са принудителни административни мерки за налагане на забрана за ползването на обекти за преработка, складиране и търговия с дървесина и запечатването им, когато в тях са установени определени нарушения на ЗГ и ППЗГ.

В тази връзка бе приета Наредба за условията и реда за поставяне на забранителни знаци на горските пътища и на места в ГФ, приета е Наредба за размера на обезщетенията за щети върху гори и земи от горския фонд.

Въведен бе регламент за транспортирането на дървесина, добита по реда на Закона за опазване на селскостопанското имущество, като бе утвърден и образец на общинска марка за маркиране на тази дървесина.

Утвърдени са методическите указания за използване на различни видове помощни средства.

Издаден бе Наръчник на горския и ловния стражар.

Проведен бе специализиран курс за обучение на експертите по охраната на горите и юристите в РУГ. Извърши се обучение на 365 горски и ловни стражари в Академията на МВР.

Задоволени бяха изцяло нуждите от късо нарезно оръжие за охрана.

Закупени бяха светлоотразителни жилетки и стоп-палки по образец.

Резултатите от пряката дейност по охраната на горите, дивеча и рибата през 2003 г. са следните:

Извършени са 83 324 проверки по опазването на горите, дивеча и рибата, включително и при съдействието на други институции на държавната власт.

Съставени са 22 357 акта за установени административни нарушения, от които:

- ✓ по Закона за горите - 20 813 акта (93%)
- ✓ По Закона за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД) - 562 акта (2,5 %)
- ✓ По Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА) - 639 акта (2,8%)

Наложените парични санкции с влезли в сила постановления по преписки само от 2003 г. са 2 739,3 хил. лева. От тези суми през годината са събрани 317,8 хил. лв., или 11,6 %. Приходите от продадени вещи и дървесина, задържани и отнети по актови преписки само за 2003 г., са 178,6 хил. лева.

Анализирайки резултатите от дейността по опазването на горите, дивеча и рибата през 2003 г. в сравнение с резултатите от предходните три години, установяваме, че през 2003 г. се отбелязва абсолютно намаляване на броя и обема на административните нарушения.

5. Опазване на горите от пожари

По сатистически данни за последните тринадесет години в горския фонд на страната се регистрират средно-годишно около 520 пожара, при които се засягат около 11 100 ха горски територии.

През първите 6 месеца на 2003 г. броят на пожарите бе значително по-малък от същия период на 2002 г. До 30 юни възникнаха 169 пожара, при което бяха засегнати 767,1 ха горски територии, в т.ч. 168.4 ха незалесени площи. Площта на върховите пожари бе незначителна – 27 ха. За същия период на 2002 г. цифрите са съответно – 348 пожара и над 6000 ха опожарени горски територии, от които 350 ха във върхови пожари. За съжаление, обстановката коренно се промени през летните месеци. Само през юли, август и септември 2003 г., основно поради безотговорност при палене на стърнища и растителни остатъци от земеделските стопани, бяха регистрирани 253 пожара, опожарени бяха – 4000 ха, от които от върхов пожар 520 хектара.

Големи пожари през този период възникнаха и в РУГ– Берковица (ДЛ Белоградчик и Чипровци), РУГ– Сливен (ДДС – Тополовград), РУГ– Кърджали (ДЛ Хасково, Харманли, Свиленград и Кърджали).

През годината ясно се очертаха характерните за страната два пика на броя на пожарите. Първият пик бе през март-април, а вторият през юли-август-септември. И двата пика са свързани основно с палене на стърнища и растителни остатъци от земеделските стопани. При пролетният пик се почистват предимно ливади и малки ниви от суха трева и храсти, поради което най-много пожари бяха регистрирани в РУГ– Берковица, Ловеч и София. През лятото се палят най-вече стърнища след жътва, вследствие на което географията на горските пожари се променя. Най засегнати през 2003 г. бяха РУГ– Кърджали, Сливен и отново Берковица.

Основните причини за възникване на горски пожари през 2003 г. са:

- поради небрежност – 249,
- умишлено причинени – 32,
- естествени – 9,
- неизвестни – 162.

Преките щети за 2003 г. са оценени на 1.585 хил. лв. при средно-годишно за последните тринадесет години 13 млн. лв.

Броят на горските пожари за последните две години е на приблизително еднакво равнище, но засегнатите площи са намалели с повече от 1500 хектара. Това говори за по-бърза реакция при възникване на пожар от страна на лесничействата и дивечовъдните станции, по-добро взаимодействие по места със службите на НС “ПАБ”, Гражданска защита, областните администрации и кметствата.

През 2003 г. бяха приети важни нормативни документи за опазване на горите от пожари. С Решение № 15 на Колегиума на МЗГ от 09.12.2003 г., бе приет и окончателният текст на Стратегия за опазване на горите от пожари. Тя е основа на система от официално приети възгледи, принципи и подходи за подготовката и организирането на действия по предотвратяване на горските пожари, откриване и ограничаване на тяхното развитие и разпространение, успешното им гасене, както и за преодоляване на последствията от тях. В същото време стратегията ще бъде основа за финансово подпомагане от Световната банка.

6. Защита на горите

Изпълнение на мероприятията по защита на горите.

В началото на 2003 г. беше изработена прогноза за очакваните нападения от вредители, болести и др. през годината.

За потвърждаване на прогнозата бе проведен лесопатологичен мониторинг в 777 стационарни обекта.

Предвидените лесозащитни мероприятия и резултатите от тях през 2003 г., сравнени с тези през 2002 г., както и изразходваните финансови средства са показани в Таблица V.2.

Таблица V.2.

Проведени лесозащитни мероприятия през 2002 и 2003 г.

МЕРОПРИЯТИЕ	Отчет 2002 г.	Отчет 2003 г.
	ха	ха
АВИОБОРБА	16 250	11 237
НАЗЕМНА ХИМИЧЕСКА БОРБА	1090	1387
МЕХАНИЧНА БОРБА	1960	442
ОБЩО:	19 300	13 066

Източник: НУГ

Намаляването на общата площ с проведени мероприятия през 2003 г. в сравнение с 2002 г. се дължи на подобреното здравословно състояние на горите.

7. Отдаване на дейности и ползвания от горите

7.1. Ползване на дървесината от Държавния горски фонд

Разчетът за ползване на дървесина и дърводобив възлиза на 5 724 205 куб.м. Сключени са договори за добив на 5 576 942 куб.м за 98 666 821 лева, като до края на годината бяха добити и извозени 4 523 757 куб.м за 78 118 993 лева. Изпълнението на сключените договори в количествено отношение е 81%, а в стойностно 79%.

През изтеклата 2003 г. бе постигнат ръст в добитата и извозена дървесина спрямо 2002 г. Добити и реализирани са в повече 1 013 853 куб.м дървесина на стойност 23 548 370 лева, което представлява ръст в размер на 29% в натурално и 43% в стойностно изражение.

Таблица V.3.

Сравнителна таблица за изпълнение на сключените договори за ползване на дървесина през 2002 и 2003 г.

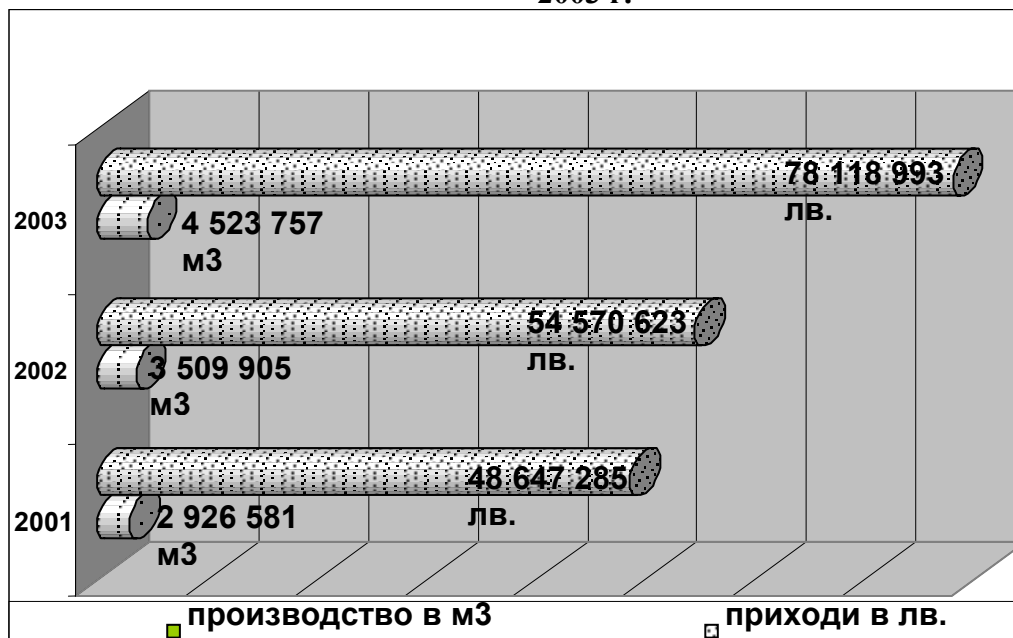
	Сключени договори				Извозено по транспортни повз.				Изпълнение в %				Ръст			
	до 31.12.2002		до 31.12.2003		до 31.12.2002		до 31.12.2003		до 31.12.02		до 31.12.03		%			
	м³	хилл	м³	хилл	м³	хилл	м³	хилл	к-во	с-ст	к-во	с-ст	42	53	86	97
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
НУГ	4812267	76676	5576942	98667	3509905	54571	4523757	78119	73	71	81	79	116	129	129	143

Източник: НУГ

Трябва да се отбележи, че през 2003 г. в резултат на увеличаване на производството и реализацията на дървесина от ДГФ, както и в резултат на прилагане на някои нови начини за ползване и продажби на дървесина, бяха

постигнати добри финансови резултати. На фигура1 са представени произведените количества дървесина и приходите от реализацията им по години в периода 2001-2003 г.

Фигура V.8.
Производство и приходи от реализация на дървесина от ДГФ за периода 2001-2003 г.

Добрите резултати през 2003 г. се дължат на извършените промени на нормативната уредба, регламентираща ползването на дървесина. Бяха променени Закона за горите и Правилника за прилагане на ЗГ в раздела ползвания от горите, с което бе дадена възможност на ДЛ и ДДивС самостоятелно да извършват дърводобива или да го възлагат по Закона за обществените поръчки /ЗОП/ и след това да продават дървесината по сортименти от временен горски склад.

Бяха предприети редица мерки от страна на НУГ за подобряване на работата с потребителите на дървесина, както с големите дървопреработвателни предприятия, така и с останалите дърводобивни, дървопреработващи и мебелни фирми за осигуряване в по-голяма степен на необходимите им ресурси.

Бяха извършени проучвания на вътрешния и външен пазар на дървесина с цел доближаване и съобразяване на разчетите за производство до търсенето на отделни сортименти по дървесни видове и категории. Периодично се провеждаха срещи с представители на отделни фирми от преработващия сектор с оглед търсене на възможности за осигуряване на необходимите им количества дървесина.

Въпреки трудностите, произтичащи от липса на специализирана техника за дърводобив, лошо състояние на съществуващата пътна мрежа и липса на финансови средства за изграждане на нови пътища, с възлагане на дърводобива по ЗОП и със собствени работници бяха добити и реализирани 939 334 куб.м.

Въпреки достигнатия сериозен ръст в производството, както в натура, така и в стойност, изпълнението на годишния разчет е съответно 79% в натурално изражение- при разчетени 5 724 205 куб.м са добити 4 523 757 куб.м, и 83% в стойностно изражение- при разчетени приходи в размер на 93 963 227 лв, изпълнението е 78 118 993 лв.

Разчетът и изпълнението на дърводобива по категории дървесина от държавния горски фонд през 2003 г. е отразено в следващата таблица:

Таблица V.4.

Дърводобив по категории дървесина през 2003г. в куб.метра

категории	разчет	отчет
промишлен дърводобив	4 532 948	3 398 546
иглолистна всичко	1 965 592	1 466 566
едра	546 129	450 122
средна	673 494	502 793
дребна	191 012	146 905
дърва	554 957	366 746
широколистна всичко	2 567 356	1 931 980
едра	567 100	388 152
средна	378 289	310 814
дребна	76 379	54 204
дърва	1 545 588	1 178 810
местно население	1 191 257	1 125 211
общо	5 724 205	4 523 757

Източник: НУГ

7.2. Странични ползвания от горите-недървесни горски продукти

Ползванията от горите и земите в горския фонд по смисъла на Закона за горите представлява добивът на дървесина и/или странични ползвания, както и разпореждането с тях. Съгласно чл.63, ал.1 от същия закон – “Ползванията от горите и земите от горския фонд, като добив на смола, борина, сено, листников фураж, кори, лико, семена, инертни материали, събиране на гъби, горски плодове, други растения и части от тях, улов на животни, които не са дивеч, паша на селскостопански животни, пчеларство и други, без ползване на дървесина, са странични ползвания”. Предмета на страничните ползвания е много широкообхватен и постоянно се развива. Планомерното използване на недървесните горски ресурси изисква инвентаризация и оценка на суровинната им база. Все още няма пълна единна методика, по която да се извърши инвентаризацията на тези ресурси, но отдел “Ползвания от горите и маркетинг” предложи за разработване през 2004 г. научно-приложна тема : “Изработване на Методика за инвентаризация и оценка на недървесните материални горски ресурси”. Силното влияние на различни абиотични и биотични фактори върху запасите и продуктивността, както и различното им търсене за задоволяване на разнообразни нужди през отделните години затрудняват прогнозирането на приходите и сравнението на извършеното ползване.

През 2003 г. приходите от страничните ползвания са намалели с около 20% в сравнение с 2002 г. Основна причина за това е ниският добив на диворастящи гъби през 2003 г. Добитите през 2003 г. спрямо 2002 г. диворастящи гъби са 51.62% в натура и 48.62% по стойност, което води до спад в приходите в размер на 660 хил.лв. Основна причина за този факт е липсата на достатъчно количество валежи през месеците Юли-Ноември на 2003 г.

През 2003 г. намаляват значително и приходите от добив на дървени материали /дървени въглища, коледни елхи и други/, от животновъдство, растениевъдство, услуги, билки.

Положителен е фактът, че през 2003 г. се отчита значителен ръст на приходите от черупковите плодове - 184%, от горски плодове – 28% липов цвят, а също така и на категорията “други”.

Изпълнението на приходите от недървесни горски продукти през 2003 г. е дадено в Таблица V.5 по-долу:

Таблица V.5.

Добив от недървесни горски продукти 2002-2003 г.

Вид ползване	Мярка	Натура			Стойност (лв)		
		2002г.	2003г.	разлика	2002г.	2003г.	Разлика
1	2	3	4	5	6	7	8
Добив на дървени материали	лв.				162665	111689	-50976
в т.ч. вършина	куб.м.	29465	27058	-2407	4144	7917	+3773
дървени въглища	т	2092	535	-1557	4003	1056	-2947
коледни елхи	бр	69330	38892	-30438	138219	87199	-51020
липово лико	кг						
Кори	кг	23686	3250	20436	3199	135	-3064
Други	лв.				13100	15382	+2282
Нестандартен амбалаж	лв.					802	+802
В т.ч. други	лв.					802	+802
Животновъдство	лв.				70977	13724	-57253
Растениевъдство	лв.				51479	17818	-33661
сено(ливадно, горско, фий, ...)	т	25778	6599	-19179	14898	1715	-13183
Слама	т	2000		-2000	380		-380
Пшеница	т	3806		-3806	4580		-4580
Слънчоглед	т		4	4		1370	+1370
Царевица	т	9000		-9000	2462	1399	-1063
дини и пъпеш	т		2	2			
Други	лв.				29159	13334	-15825
Черупкови плодове	т	10303	12653	2350	10896	30919	+20023
в.т.ч. Орехи	т	8803	6732	-2071	10866	30591	+19725
лешници	т		120	120		18	+18

други	т	1500	5801	4301	30	310	+280
Диворастващи гъби	кг	7409974	3825069	-3584905	1283712	624091	-659621
в.т.ч. манатарка	кг	4325098	1872095	-2453003	924089	413378	-510711
пачи крак	кг	759212	509242	-249970	216521	133613	-82908
челадинка	кг	947187	495756	-451431	57852	25723	-32129
рижика	кг	191525	204556	13031	9691	10222	+531
смръчкула	кг	14890	1350	-13540	2748	540	-2208
саждива	кг	152405	34230	-118175	9145	2054	-7091
дипленка	кг	59594	2680	-56914	3576	161	-3415
майска гъба	кг	104971	72010	-32961	8187	3420	-4767
масловка	кг	193700	266515	72815	6408	8002	1594
други	кг	661392	366635	-294757	45495	26978	-18517
Горски плодове	кг	1618909	2025786	406877	96517	123755	27238
в.т.ч. малини	кг	79890	139420	59530	3204	5394	2190
къпини	кг	706375	616817	-89558	27842	24665	-3177
черни и червени боровинки	кг	319994	468952	148958	55384	76917	+21533
трънки	кг	228500	431650	203150	2285	4470	+2185
други	кг	284150	368947	84797	7802	12309	+4507
Липов цвят	кг	267630	427387	159757	26995	39529	+12534
Шипки	кг	398336	204319	-194017	8425	4259	-4166
Горски семена	кг	10915	7079	-3836	2032	1659	-373
в.т.ч. Иглолистни	кг	430	3940	3510	1091	1378	+287
широколистни	кг	10485	3139	-7346	941	281	-660
Горски фиданки	бр	4250653	864349	-3386304	305963	28870	-277093
в.т.ч. Иглолистни	бр	1168938	266747	-902191	82471	10201	-72270
широколистни	бр	3081715	597602	-2484113	223492	18669	-204823
Декоративни фиданки	бр	97381	11475	-85906	53887	52371	-1516
Билки	кг	8022883	6699787	-1323096	93422	70861	-22561
Добив на кариерни и инертни материали	т	2069	5660	3591	2964	2938	-26
Услуги	лв.				664528	591724	-72804
Други	лв.				1064333	1428807	+364474
Общо					3898795	3143816	-754979

Източник: Данните взети от отчетите ГС за 2002 и 2003 г. - отчет за ловното и рибното стопанство, т.IV странични ползвания

8. Ловно и рибно стопанство

През 2003 г. бе извършена следната дейност по стопанисването и ползването на дивеча в държавните ловностопански райони на страната и рибното стопанство на територията на държавния горски фонд:

Проведена бе пролетната таксация на дивеча в цялата страна и беше утвърден планът за ползване на дивеча за настоящия ловен сезон.

Проведени бяха пет заседания на Ловния съвет.

Осигурено беше финансиране в размер на 3 млн. лв. за ловностопански, рибностопански и други мероприятия, провеждани в ловностопанските райони, стопанисвани от държавните лесничейства и дивечовъдните станции, както и допълнителни средства за стимулиране регулирането на числеността на хищниците.

С цел поддържане на екологичното равновесие бяха произведени 380 000 хил. рибки от речна пъстърва и дъгова пъстърва за заребяване на водоемите и водните течения в държавния горски фонд.

Беше усвоена технология за фермерно производство на сива яребица в ДДС “Мазалат” и ДДС “Дунав”.

Започна изграждането на волиери за доотглеждане на полудива патица, както и цялостно обновяване на сградния фонд и производствената база на съществуващото фазаново стопанство в ДДС “Дунав”. Започна изграждането на волиери за доотглеждане на фазани и патици и в ДДС “Преслав”.

Изпълнена е държавната поръчка за фермерно производство на ловни птици, с цел поддържане на екологичното равновесие в страната.

Бяха създадени 16 Регионални и една Национална комисия за оценка на ловни трофеи. Под председателството на президента на СИС и двамата му вицепрезиденти бе организиран и проведен курс за обучение на 39 експерти-оценители към посочените комисии.

Проведени бяха курсове за придобиване право на лов и бяха приети за ловци 6000 души.

Таблица V.6.

Състояние на дивечовите запаси в България за периода 2001 - 2004 г.

Вид дивеч	2001 /бр./	2002 /бр./	2003 /бр./	2004 /бр./
1.Благороден елен	17542	16264	14310	15030
2.Елен лопатар	3731	3748	4055	4291
3.Сърна	63610	57245	61800	63161
4. Дива свиня	46663	42322	42410	45788
5.Дива коза	1820	1811	2035	1836
6.Муфлон	2194	2111	2035	2216
7.Глухар	2470	2533	2740	2693
8.Зубър	62	67	51	51
9.Тиб.як	19	20	21	17
10.Козирог	9	4	6	3
11.Мечка	812	864	868	904

12.Заек	474461	390567	354635	391343
13.Фазан	105401	79865	76950	77660
14.Яребица	288739	232176	210920	226328
15.Кеклик	28336	20906	19215	18386

Източник: НУГ

9. Международно сътрудничество

9.1.Международни проекти

Успешно приключи проектът “Национална горска политика и стратегия”. Изготвеният документ беше официално приет от Министерския съвет.

Активно се работи по проектите с международна подкрепа от:

1. Световната банка

Успешно приключва подготовката на инициирания в началото на 2002 г. проект България – развитие на горския сектор. Целите на проекта, чиято обща стойност възлиза на близо € 43 млн. в това число € 20,5 млн. заем от Световната банка, € 6,25 млн. безвъзмездна помощ от Глобалния екологичен фонд и €12,88 млн. принос на българската страна, са:

- увеличаване на приноса на горите към националната икономика и подобряване условията на живот на населението на селските райони посредством устойчиво стопанисване на държавните, частните и общинските гори;
- подобряване опазването на горските екосистеми чрез интегриране на дейностите свързани с опазване на биоразнообразието в стопанисването на горите и чрез по-добро опазване на застрашени (критични) екосистеми.

Проектът има 5 компонента насочени към укрепване управлението на обществения горски сектор, укрепване капацитета на недържавните собственици на гори, подпомагане управлението на държавните гори в прехода към пазарна икономика и укрепване на системата от природни паркове под управлението на МЗГ. Като част от подготовката бяха изготвени независими оценки за социалното въздействие и въздействието върху околната среда, които потвърдиха общите ползи от проекта.

– координира се работата по проекта “Възстановяване на влажните зони и намаляване на замърсяването”.

2. Програмата на ООН за развитие (UNDP):

- Съвместно с МЗГ се работи по управлението и реализирането на проекта “Развитие на селските райони”.
- Работи се по проект “Опазване на глобално значимото биологично разнообразие в ландшафта на Родопите”
- През юни 2004 г. стартира проект “Родопи”

3. Европейския съюз – програма ФАР:

– Одобрен е туининг проект “Укрепване на административния капацитет на държавната горска администрация”. Работи се по детайлното планиране на дейностите,

– Представени са предложения за проекти за трансгранично сътрудничество с Румъния по темите “Опазване на биоразнообразието и устойчиво стопанисване на горите в Южна Добруджа” и “Възстановяване на заливните гори по Дунавските острови”.

4. Организацията по прехрана и земеделие на ООН (FAO):

- Одобрен е проектът “Укрепване на капацитета за превенция от горски пожари”.

Продължава координацията по изпълнението на Германско-Българския проект по горите и Българо-Швейцарската програма по горите.

Успешни резултати бяха постигнати с провеждането на Балканска конференция на тема “Управлението на държавните гори и ловните ресурси в страните от Балканския полуостров”.

Национално управление по горите и МЗГ бяха домакини на 12-та среща на Горската комуникационна мрежа към Организацията за прехрана и земеделие (FAO) – Икономическа комисия за Европа. В София се проведе и международна работна среща на тема “Съвременни модели на управление на държавните гори в Европа - натрупан опит и перспективи” Организатори на срещата бяха НУГ и Световна банка чрез проект “България – развитие на горския сектор.

Активизира се участието в международните форуми по горите (Министерската конференция по опазване на горите в Европа), Европейската комисия по горите, Срещата на генералните директори по горите от Европа, работата на Организацията по прехрана и земеделие на ООН и във важни международни инициативи и конференции по устойчиво управление на горите.

Организирано бе участие в няколко международни ловни изложения – Дортмунд, Белград, Риека, Залцбург, Мадрид и Париж, целта на което е активизиране на пазара на ловния туризъм.

Организирано и проведено бе деветото издание на специализираната международна изложба “ Природа, лов, риболов, туризъм” в Пловдив и първото изложение на “Лов и оръжие” в София.

9.2. Двустранно сътрудничество

С Австрия - реализирани бяха работни срещи и обмяна на опит по теми засягащи ефективната организация и контрола на ползванията от горите, подобряването на горската пътна мрежа и други.

С Германия - съгласувана бе подкрепата на Германското правителство за реализиране на проект за алтернативно земеделие и горско стопанство в рамките на Родопската програма. Договорена е обмяна на опит и реализация на проекти с Бавария.

С Финландия - подписано е споразумение за сътрудничество с държавното горскостопанско предприятие “Мецахалитус”. НУГ участва във Финландската академия по горите - инициатива подкрепяща устойчивото стопанисване на горите и обмяната на идеи за ролята на горското стопанство в социално – икономическото развитие, в присъединилите се и присъединяващите се към ЕС страни.

С Италия - подписан е меморандум за реализиране на съвместни проекти за предотвратяване на ерозията, горските пожари и развитието на екотуризма.

VI. ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ

1. Търговска политика

През 2003 г. нараснаха възможностите за износ на български селскостопански стоки, в резултат на поетапното влизане в сила на подписаните двустранни и многостранни търговски споразумения .

В съответствие със Споразумението по селското стопанство в рамките на СТО, през 2004 г. в България за пръв път се приложи системата за изплащане на експортни субсидии за някои селскостопански продукти . На основание на Закона за подпомагане на земеделските производители бяха приети две наредби: Наредба за условията и реда за издаване на експортни лицензи /ПМС 143/2.7.2003 г., обн. в ДВ 62/11.07.2003 г./ и НАРЕДБА № 42 от 24.10.2003 г. за условията и реда за изплащане на експортни субсидии при износ на земеделски продукти ДВ, бр. 97/4.11.2003 г. Наредбите са изготвени в съответствие с международните ангажименти на България в областта на експортното субсидиране.

С Решение №212/23.03.2004 г. на МС и Протокол №4 от 31 март 2004 г. на УС на ДФ “Земеделие” се определи размерът на експортните субсидии по земеделски продукти и направления за техния износ през 2004 г.

Общият размер на субсидиите за 2004 г. от 3 млн. лева е разпределен, както следва: разфасовани или неразфасовани меса от домашни петли и кокошки, годни за консумация (пресни, охладени или замразени) - 1 000 хил.лв.; птичи яйца за консумация - 200 хил.лв.; бяло саламурено сирене и кашкавал от овче и краве мляко - 1200 хил. лв.; агнешко месо - 200 хил. лв.; консервирани плодове и зеленчуци - 400 хил. лв.

През 2004 г. се проведеха преговори между Р България и Европейския съюз за допълнителна либерализация на търговията със селскостопански стоки. Новите договорености ще допълнят или разширят обхвата на съществуващите в момента концесии, които са в сила от 1 юни 2003 г., обн. ДВ бр. 56/20.06.2003 г. В рамките на преговорите беше приложен асиметричният подход в полза на България, като същевременно беше извършено техническо адаптиране на концесиите, при отчитане на ефекта от разширяването на ЕС с десетте нови страни членки през май 2004 г.

Основните цели на провеждането на преговорите за допълнителна либерализация на търговията със селскостопански стоки бяха свързани с необходимостта от постепенно адаптиране на българското производство към изискванията на пазара на ЕС и плавно намаляване на митническите бариери в периода до присъединяването. Същевременно следваше да се намали неравнопоставеността на България в търговията спрямо ново-присъединяващите се страни, които ще са при условия на свободен пазар в ЕС.

Новите договорености предвиждат при внос в ЕС на стоки с произход от България да се премахнат митата за неограничени количества на значителен кръг селскостопански стоки като: пресни и преработени картофи, сладки пиперки,

краставици, тиквички, замразени зеленчуци, грозде, круши, кайсии, череши, вишни, праскови, сливи, ягоди, слънчогледово олио, консервирани краставици, пиперки, домати и други зеленчуци, конфитюри, консервирани плодове, храни за животни, тютюн. До момента за тези стоки ЕС беше предоставил преференции в рамките на квоти. Към списъка със стоки, за които се прилагат нулеви мита по вноса в ЕС бяха добавени и някои живи животни и птици за разплод, животински продукти, зърнени продукти, животински и растителни мазнини и масла, плодови пюрета и сокове, оцет.

ЕС увеличи размера на квотите за меса от животни от рода на ЕРД, свинско месо и продукти, пилешко месо и продукти, кисели млека, сирене, яйца, пресни домати, пшеница. Увеличени са и квотите за пенливи и бутилирани вина.

Предоставени са нови квоти, с нулеви мита за готови храни и колбаси от меса от животни от рода на ЕРД, мляко на прах, ориз. ЕС премахва минималните вносни цени за меките червени плодове, пресни или замразени, с добавка на захар - ягоди, малини, къпини, черници, касис.

Въпреки, че в хода на преговорите българската страна многократно е отправяла искане за отмяна на прилаганата по вноса на пресни плодове и зеленчуци система на входни цени, тя продължава действието си. В рамките на последния кръг преговори, през м. април 2004 г., ЕК прояви известна гъвкавост, като предостави квоти от 2500 т за краставици за преработка, за които няма да се прилагат входни цени и 3000 т краставици за консумация, за които референтната цена ще се намалява постепенно с 10%, 20% и 30% за период от 3 години. По отношение на останалите продукти се прилагат допълнителни намаления на нивата на входните цени, от които се изчислява дължимото мито.

Българската страна си запази възможността да разпределя годишните квоти на четири равни дяла, по тримесечия, за свинско месо и колбаси, сланина, мляко и сметана на прах, сирене, извара и фуражи, като неусвоените количества ще се прехвърлят за следващото тримесечие в рамките на годината, с оглед осигуряване на ритмичност на вноса.

2. Структура и географско разпределение на външната търговия със селскостопански стоки през 2002 и 2003 г.

Външната търговия на България през 2003 г. показва тенденция към нарастване на отрицателното търговско салдо спрямо предходната година. Външнотърговският стокообмен на България се е увеличил, независимо от отрицателното влияние на неблагоприятната икономическа конюнктура на световните пазари.

Динамиката на износа показва нарастване на неговия физически обем през 2003 г. с 1 753 млн. щ.д., в сравнение с 2002 г., а този на вноса - с 2 850 млн.щ.д. Износът бележи ръст с 30,79%, докато увеличението на вноса е 36,06%, което е довело до нарастване на отрицателното търговско салдо от 2 211 млн.щ.д. през 2002 г. на 3 308 млн.щ.д. през 2003 г.

Таблица VI.1.**Външна търговия на Република България през 2002 и 2003 г.****(хил.щ.д.)**

Година	2002	2003	Изменение 2003/2002	
			в стойностно изражение	в %
Износ - FOB	5 692 125	7 444 823	1 752 698	+ 30,79
Внос - CIF	7 903 384	10 753 612	2 850 228	+ 36,06
Салдо	-2 211 259	-3 308 789		

Източник:НСИ

През последните няколко години Р България постигна напредък във външната си търговия със селскостопански стоки. Това намира израз в нарастване на стокообмена до 1 381 215 хил. щ.д. през 2003 г., което представлява увеличение спрямо 2002 г. с 15,87 %.

През 2003 г. се наблюдава нарастване на аграрният износ с 9,38%, в сравнение с 2002 г., като обемът на вноса за същия период се е увеличил с 25,63%.

Ръстът на износа на селскостопански стоки е допринесъл за запазване на положително търговско салдо при търговията със селскостопански стоки, което е в размер на 185 171 хил.щ.д.

През 2003 г. се наблюдава тенденция на изпреварващ темп на нарастване на вноса в сравнение с този на износа. Това се дължи на въведената временна забрана за износ през маркетинговата 2003/04 г. на пшеница (която през 2002 г. беше водеща стока в експортната листа на страната) и брашно, както и увеличени внос на зърнени храни, някои пресни и преработени продукти от растителен и животински произход, предназначени за преработка в страната.

Таблица VI.2.**Външна търговия със селскостопански стоки през 2002 и 2003 г.****(хил.щ.д.)**

Година	2002	2003	Изменение 2003/2002	
			в стойностно изражение	в %
Износ - FOB	716 001	783 193	67 192	+ 9,38
Внос - CIF	476 009	598 022	122 013	+ 25,63
Салдо	239 992	185 171		

Източник:НСИ

Увеличеният обем на търговията със селскостопански стоки през 2003 г. има съществен принос при формиране на общия външнотърговския стокообмен на страната. През 2003 г. относителният дял на аграрния износ спрямо общия представлява 10.5%, като е намалял с 2.1% спрямо предходната година. Делът на

селскостопанския внос е 5,6% от общия за страната, като през 2003 г. е намалял с 0.4%, в сравнение с 2002 г. (Таблица VI.3).

Таблица VI.3.

Относителен дял на селскостопанските стоки във външната търговия на Р България през 2002 и 2003 г.

Година	2002	2003
Дял	%	%
Износ - FOB	12,6	10,5
Внос - CIF	6,0	5,6

Източник:НСИ

Един от основните партньори в търговията със селскостопански стоки през последните няколко години са страните от ЕС. Общият стокообмен между България и страните от ЕС за 2002 г. възлиза на 514,3 млн.щ.д. и е нараснал с 9.89%. до 565.2 млн. щ.д. през 2003 г. Р България е запазила положително си търговско салдо при търговията с аграрни стоки с държавите от ЕС-15, което през 2003 г. е в размер на 88.7 млн. щ.д. (Таблица VI.4).

Относителният дял на аграрния износ за страните на ЕС, спрямо общия за 2003 г. е 41,7% , а вноса представлява 39,8%. (Фиг. № VI.1,2)

Таблица VI.4.

Внос и износ на селскостопански стоки през 2002 и 2003 г. по икономически общности, страни и региони

ЗОНИ НА ТЪРГОВИЯ	2002					2003				
	ИЗНОС		ВНОС		САЛДО	ИЗНОС		ВНОС		САЛДО
	млн. USD	%	млн. USD	%	млн. USD	млн. USD	%	млн. USD	%	млн. USD
Всички страни от тях:	716,0	100	476,0	100	240,0	783,2	100	598,0	100	185,2
Европейски съюз	317,6	44,4	196,7	41,3	120,9	326,9	41,7	238,2	39,8	88,7
ЕАСТ *	4,3	0,6	3,5	0,7	0,8	9,2	1,2	3,1	0,5	6,1
ОИСР**	78,0	10,9	44,0	9,2	34,0	124,0	15,8	62,0	10,4	62,0
в това число САЩ	31,8	4,4	12,7	2,7	19,1	36,6	4,7	19	3,2	17,6
ЦЕФТА	71,0	9,9	52	10,9	19,0	103,0	13,2	78,0	13,0	25,0
Балкански страни ***	59,7	8,3	8,1	1,7	51,6	61,8	7,9	8,2	1,4	53,6
ОНД и Балтийски страни,	46,7	6,5	16,1	3,4	30,6	65,6	8,4	24,9	4,2	40,7
в това число Русия	22,1	3,1	0,8	0,2	21,3	32,1	4,1	5,6	0,9	26,5
Украйна	2,5	0,3	10,4	2,2	-7,9	4,7	0,6	11,6	1,9	-6,9
Арабски страни	75,4	10,5	2,1	0,4	73,3	27,1	3,5	3,4	0,6	23,7

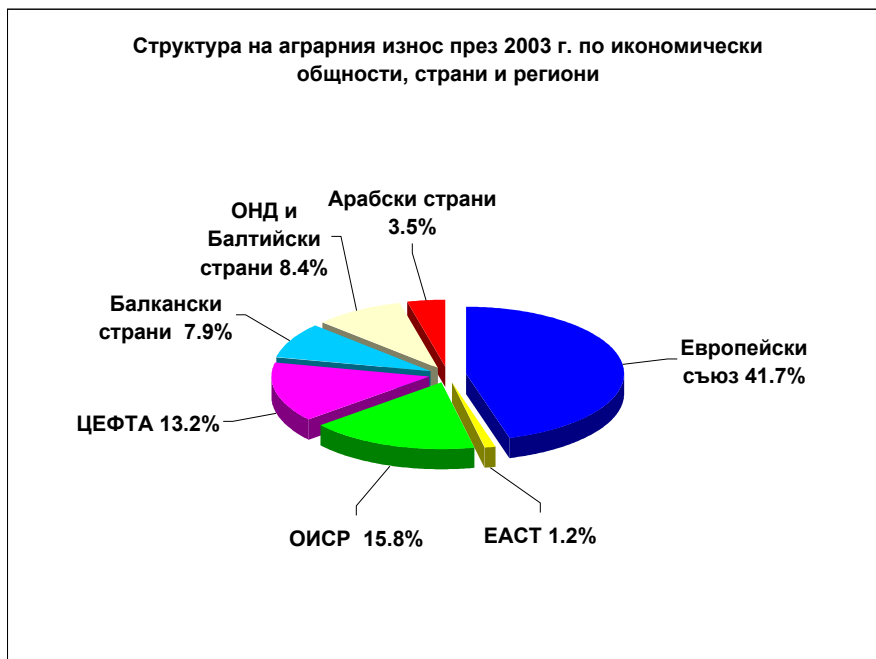
Източник: НСИ

* Включва: Исландия, Княжество Лихтенщайн, Кралство Норвегия и Швейцария

** Включва: Австралия, Канада, Нова Зеландия, САЩ, Турция и Япония

*** Включва: Албания, Босна и Херцеговина, Македония, Хърватско и Югославия

Фигура VI.1.

Фигура VI.2.

Стокообменът в стойностно изражение и структурата на търговията на България с отделните страни от ЕС са посочени в (Таблица VI.5).

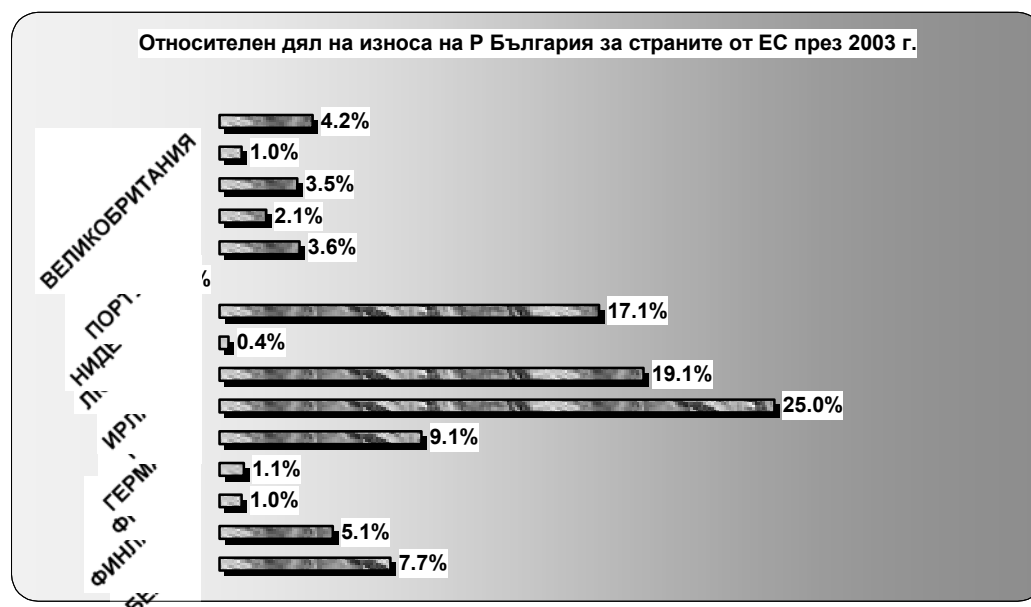
Таблица VI.5.

Търговия със селскостопански стоки със страните от ЕС през 2002 и 2003 г.

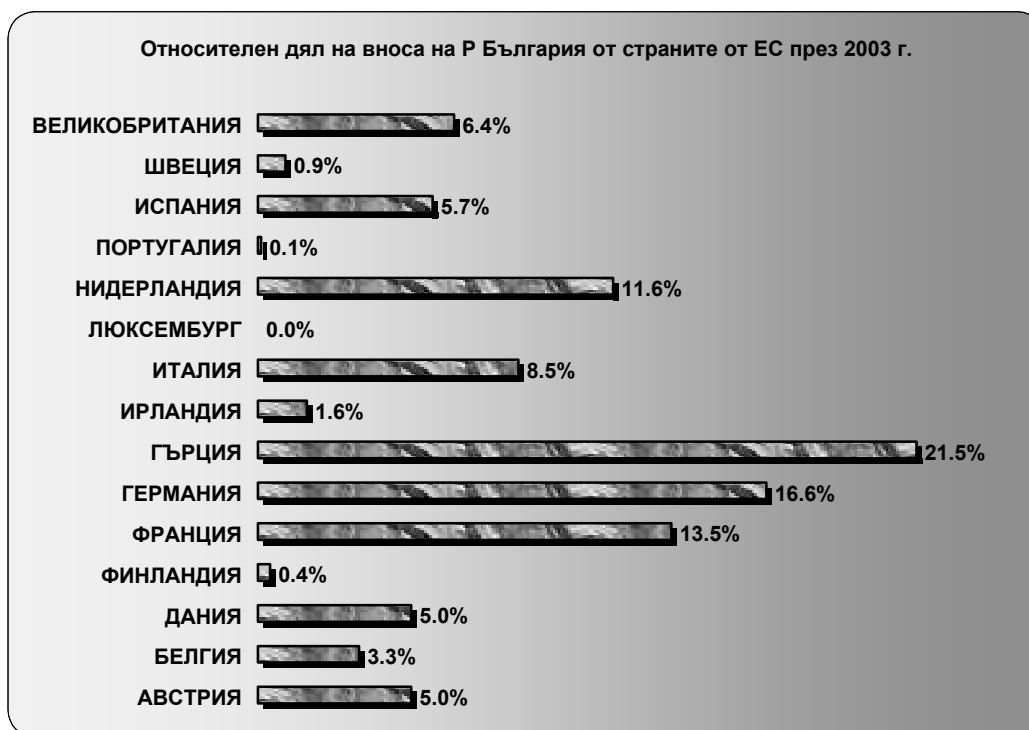
Страна	2002					2003				
	ИЗНОС		ВНОС		САЛДО	ИЗНОС		ВНОС		САЛДО
	хил. USD	%	хил. USD	%	хил. USD	хил. USD	%	хил. USD	%	хил. USD
ОБЩО за ЕС:	317 622	100	196 657	100	120 965	326 939	100	238 272	100	88 667
АВСТРИЯ	11 057	3,5	8 229	4,2	2 828	25 126	7,7	11 858	5,0	13 268
БЕЛГИЯ	9 207	2,9	8 387	4,3	820	16 539	5,1	7 946	3,3	8 593
ДАНИЯ	1 609	0,5	11 702	6,0	-10 093	3 274	1,0	11 896	5,0	-8 622
ФИНЛАНДИЯ	2 571	0,8	1 216	0,6	1 355	3 502	1,1	916	0,4	2 586
ФРАНЦИЯ	34 869	11,0	27 715	14,1	7 154	29 908	9,1	32 084	13,5	-2 176
ГЕРМАНИЯ	48 509	15,3	34 688	17,6	13 821	81 617	25,0	39 541	16,6	42 076
ГЪРЦИЯ	43 735	13,8	35 540	18,1	8 195	62 401	19,1	51 341	21,5	11 059
ИРЛАНДИЯ	422	0,1	3 264	1,7	-2 842	1 385	0,4	3 771	1,6	-2 386
ИТАЛИЯ	59 621	18,8	12 789	6,5	46 832	55 806	17,1	20 219	8,5	35 587
ЛЮКСЕМБУРГ	17	0,0	10	0,0	7	90	0,0	0	0,0	90
НИДЕРЛАНДИЯ	18 004	5,7	29 664	15,1	-11 660	11 699	3,6	27 597	11,6	-15 898
ПОРТУГАЛИЯ	9 062	2,9	40	0,0	9 022	6 954	2,1	140	0,1	6 814
ИСПАНИЯ	63 090	19,9	7 277	3,7	55 813	11 400	3,5	13 587	5,7	-2 188
ШВЕЦИЯ	3 903	1,2	1 877	1,0	2 026	3 358	1,0	2 239	0,9	1 119
ВЕЛИКОБРИТАНИЯ	11 946	3,8	14 259	7,3	-2 313	13 881	4,2	15 136	6,4	-1 255

Източник: НСИ

Фигура VI.3.

Фигура VI.4.

Около 70% от аграрният износ на България през 2003 г. е насочен за страни като Германия (25%), Гърция (19.1%), Италия (17.1%) и Франция (9,1%). (Фигура VI.3.)

Вносът от ЕС се осъществява предимно от Гърция (21,5%), Германия (16,6%), Франция (13,5%), Нидерландия (11,6%) и Италия (8,5%). (Фигура VI.4).

България е подобрила външнотърговския си баланс през 2003 г. с Германия, Гърция, Австрия, Белгия и Финландия. Влошено е търговското салдо с Италия, Холандия, Франция и Испания.

От посочените данни за външната търговия с ЕС може да бъде направен извода, че по-нататъшното задълбочаването на външноикономическите връзки със страни, като Австрия, Белгия, Великобритания, Швеция, Испания и др. ще повиши възможностите за реализация на българска селскостопанска продукция на тези пазари.

Търговия със селскостопански стоки със страните от Европейската асоциация за свободна търговия /ЕАСТ/

Делът на ЕАСТ в търговията със селскостопански на България е сравнително малък. През 2003 г. износът за страните от ЕАСТ се увеличил два

пъти. Най-голям е реализираният аграрен стокообмен с Конфедерация Швейцария. България е подобрила търговското си салдо с Норвегия. (Таблица VI.6).

Таблица VI.6.

Търговия със селскостопански стоки със страните от ЕАСТ през 2002 и 2003г.

хил. щ.д.

Страна	2002			2003		
	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО
НОРВЕГИЯ	863	1 644	-780	1 583	1273	310
ШВЕЙЦАРИЯ	3 453	1 781	1 672	7 667	2 134	5 532
ИСЛАНДИЯ	4	74	-70	-	59	-59
ЛИХТЕНЩАЙН	2	0	2	-	1	-1
ОБЩО:	4 322	3 498	824	9 250	3 467	5 783

Източник: НСИ

Търговия със селскостопански стоки със страните от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие /ОИСР/

Данните за стокообмена с ОИСР включват както развити, така и развиващи се държави. През 2003 г. аграрният износ за страните от ОИСР и вносът от тях представляват съответно 15,8% и 10,4% от общия обем на търговията. Износът се е увеличил от 78 млн.щ.д през 2002 г. на 124 млн.щ.д. през 2003 г., благодарение на по-интензивната търговия с някои страни. Като пример може да се посочи увеличаване на обема на търговията с Турция, САЩ и др.(Таблица VI.4).

Търговия със селскостопански стоки със страните от Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА)

Страните от ЦЕФТА са традиционни партньори в търговията на България със селскостопански стоки.

През периода 2002/2003 г. аграрният стокообмен със страните от ЦЕФТА е нараснал с 47.5% от 122 408 хил. щ.д. на 180 603 хил.щ.д.

Положителното салдо в търговията с аграрни стоки със страните от ЦЕФТА през 2003 г. е в размер на 24 463 хил.щ. д. Българският износ показва ръст от 45,3 %, а вноса се е увеличил с 50,6%. Основно експортът е насочен за Румъния, Полша, Унгария и Чехия, съответно 87% от общия за ЦЕФТА. С някои от държавите, като Унгария, Чехия и Словакия, се запазва отрицателен търговски баланс и през 2003 г.

През 2004 г. България е председателстваща страна на ЦЕФТА.

В момента се водят преговори за присъединяване на Македония към ЦЕФТА., която подаде молба за членство в рамките на българското председателство.

Таблица VI.7**Търговия със селскостопански стоки със страните от ЦЕФТА през 2002 и 2003 г.****(хил.щ.д.)**

Страна	2002			2003		
	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО
ЧЕШКА РЕПУБЛИКА	5 961	7 152	-1 191	10 762	11 609	-847
УНГАРИЯ	7 460	23 665	-16 205	12 907	25 313	-12 406
ПОЛША	15 056	11 421	3 635	23 691	20 314	3 377
РУМЪНИЯ	33 482	6 342	27 140	38 638	13 394	25 244
СЛОВАШКА РЕПУБЛИКА	1 389	2 390	-1 001	3 315	5 630	-2 315
СЛОВЕНИЯ	1 624	107	1 517	3 774	562	3 212
ХЪРВАТИЯ	5 604	755	4 849	9 445	1 248	8 197
ОБЩО	70 576	51 832	18 744	102 533	78 070	24 463

Източник: НСИ

Зони за свободна търговия

С цел подобряване на пазарния достъп на българските селскостопански стоки и стимулиране на външната търговия като цяло, България е сключила двустранни Споразумения за свободна търговия с Турция (1999 г.), Македония (2000 г.), Израел (2002 г.). Следвайки политиката на ЕС и ангажиментите ни по Пакта за стабилност и асоцииране на Балканите, България приключи преговорите за сключване на Споразумения за свободна търговия с Албания - в сила от 1.9. 2003 г, Сърбия и Черна гора – в сила от 1 юни 2004 г. и Босна и Херцеговина – подписано 16.10.2003 г. и Молдова.- в сила от 1.11.2004 г.

В частта за селското стопанство, споразуменията предвиждат взаимна размяна на концесии в търговията със селскостопански стоки, представляващи интерес за всяка от страните.

През 2003 г. стокообменът с преференциалните ни партньори нараства с 38,9%, в сравнение с 2002 г. и достига 197 126 хил.щ.д. Износът показва увеличение от 38%, а вноса с 41,6%. България е формирала положително салдо с почти всички преференциални партньори, като е подобрила търговския си баланс с Турция, Хърватия, Естония, Сърбия.

Таблица VI.8.**Търговия със селскостопански стоки със страните, с които България има сключени споразумения за свободна търговия през 2002 и 2003 г.****(хил. щ. д.)**

Страна	2002			2003		
	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО
ТУРЦИЯ	34 174	23 765	10 409	73 072	34 535	38 537
МАКЕДОНИЯ	15 957	1 969	13 988	14 094	2 409	11 685
ЛАТВИЯ	3 536	17	3 519	3 789	58	3 731
ЛИТВА	2 542	1 358	1 184	3 213	3 226	-13
ЕСТОНИЯ	1 760	51	1 709	2 682	23	2 659
ХЪРВАТИЯ	5 604	755	4 849	9 445	1 248	8 197
ИЗРАЕЛ	8 279	1 205	7 074	6 269	2 579	3 690

АЛБАНИЯ	8 017	23	7 994	6 163	40	6 123
СЪРБИЯ	27 601	5 345	22 256	29 549	4 733	24 816
ОБЩО	107 470	34 488	72 982	148 276	48 850	99 426

Източник: НСИ

Балкански страни

Страните от Балканския регион са предпочитани търговски партньори на България от гледна точка на териториалната си близост и производствената си специализация.

С повечето балкански страни България има сключени двустранни и многостранни търговски споразумения, което допринася за увеличаване на задълбочаване на външнотърговските връзки. Основно българския износ е насочен за Турция, Румъния и Сърбия.

Таблица VI.9.

Търговия със селскостопански стоки със страните от Балканския регион през 2002 и 2003 г.

(хил.щ.д.)

Страна	2002			2003		
	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО	ИЗНОС	ВНОС	САЛДО
ТУРЦИЯ	34 174	23 765	10 409	73 072	34 535	38 537
ГЪРЦИЯ	43 735	35 540	8 195	62 402	51 341	11 061
Р.МАКЕДОНИЯ	15 957	1 969	13 988	14 094	2 409	11 685
РУМЪНИЯ	33 482	6 342	27 140	38 638	13 394	25 244
СЪРБИЯ	27 601	5 345	22 256	29 549	4 734	24 815
СЛОВЕНИЯ	1 623	107	1 516	3 774	562	3 212
АЛБАНИЯ	8 017	23	7 994	6 163	40	6 123
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	2 526	18	2 508	2 384	14	2 370
ХЪРВАТИЯ	5 604	755	4 849	9 445	1 248	8 197
ОБЩО	172 720	73 864	98 856	239 521	108 277	131 244

Източник: НСИ

Търговия с държавите от ОНД

Държавите от ОНД ще продължават да играят водеща роля в търговския стокообмен, от гледна точка на възстановяване позицията на България на тези важни пазари. През последните две години се забелязва активизиране на търговията със земеделски стоки за ОНД, като експорта се е увеличил с 40.4%.

Износът за Руската федерация е нараснал с 45,4% през 2003 г. спрямо предходната и е формирано положително салдо в размер на 26 млн.щ.д. Грузия се нарежда на второ място след Русия по внос на български аграрни стоки. През 2003

г. почти два пъти е нараснал износа от България за Украйна, но въпреки това се е запазил отрицателния търговски баланс с тази страна. (Таблица VI.4).

Търговия с Арабските държави

През последните няколко години се наблюдава непрекъснато развитие на търговските отношения с аграрни стоки с повечето Арабски държави. През 2003 г. България е запазила положителното си търговско салдо в размер на 23 млн. щ.д. Поради военния конфликт в Ирак през второто полугодие на 2003 г. беше намален темпа на износа за някои арабски държави, граничещи с тази страна. (Таблица VI.4).

3. Структура на износа и вноса по групи стоки

Таблица VI.10.

Структура на външната търговия на България със селскостопански стоки през 2002 и 2003 г.

ВНОС И ИЗНОС НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ И ПЕРЕРАБОТЕНИ СТОКИ ЗА 2002 И 2003 Г.													
Код	Раздели и страни	ИЗНОС-FOB					ВНОС-CIF					САЛДО 2002 хил. USD	САЛДО 2003 хил. USD
		2002		2003		2003/2002 %	2002		2003		2003/2002 %		
		хил. USD	%	хил. USD	%		хил. USD	%	хил. USD	%			
	а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ОБЩО:	5 692 125		7 444 823		130.79	7 903 384		10 753 612		136.06	-2 211 259	-3 308 789
	в това число аграрни стоки:	716 004	100	783 193	100	109.38	476 010	100	598 022	100	125.63	239 994	185 171
	РАЗДЕЛ I	102 826	14.36	138 087	17.63	134.29	85 244	17.91	114 112	19.08	133.87	17 582	23 975
1	Живи животни	16 818	2.35	15 729	2.0	93.52	3 709	0.78	6 469	1.08	174.43	13 110	9 260
2	Меса и каранти, годни за консумация	44 820	6.26	57 053	7.28	127.29	53 138	11.16	61 349	10.26	115.45	-8 318	-4 296
3	Рибни и ракообразни, годни за консумация	5 783	0.81	8 261	1.05	142.86	10 249	2.15	14 918	2.49	145.56	-4 466	-6 657
4	Мляко и млечни продукти, птичи яйца; естествен мед; продукти от животински произход, годни за консумация, неупоменати, нито включени другаде	33 259	4.65	54 908	7.01	165.09	15 423	3.24	27 840	4.66	180.51	17 835	27 068
5	Други продукти от животински произход, неупоменати, нито включени другаде	2 146	0.30	2 136	0.27	99.55	2 725	0.57	3 536	0.59	129.76	-579	-1 400
	РАЗДЕЛ II	326 003	45.53	272 677	34.82	83.64	103 496	21.74	153 683	25.70	148.49	222 507	118 994
6	Живи растения и цветарски продукти	1 605	0.22	3 107	0.40	193.58	5 030	1.06	6 434	1.08	127.92	-3 425	-3 327
7	Зеленчуци, растения, корени и грудки, годни за консумация	32 223	4.50	34 391	4.39	106.73	17 520	3.68	27 121	4.54	154.80	14 703	7 270
8	Плодове, годни за консумация цитрусови или пълешови кори	19 833	2.77	34 327	4.38	173.08	27 228	5.72	39 141	6.55	143.75	-7 395	-4 814
9	Кафе, чай, мате и подправки	11 341	1.58	16 081	2.05	141.80	14 899	3.13	20 837	3.48	139.86	-3 558	-4 756
10	Житни растения	168 487	23.53	64 087	8.18	38.04	20 883	4.39	34 541	5.78	165.40	147 604	29 546
11	Мелничарски продукти, малц, скорбяла и нишесте, инулин, пшеничен глутен	5 357	0.75	7 824	1.00	146.05	4 007	0.84	5 478	0.92	136.72	1 350	2 346
12	Маслодайни семена и плодове; разни видове семена, семена за посев и плодове; индустриални или медицински растения; слама и фуражи	86 677	12.11	111 897	14.29	129.10	11 419	2.40	15 284	2.56	133.85	75 258	96 613
13	Клейове и смоли и др. растителни сокове и екстракти	334	0.05	415	0.05	124.22	2 409	0.51	4 771	0.80	198.05	-2 075	-4 356
14	Материали за сплитане и други продукти от растителен произход, неупоменати, нито включени другаде	146	0.02	548	0.07	375.90	101	0.02	76	0.01	75.55	45	472
	РАЗДЕЛ III	16 210	2.26	13 208	1.69	81.48	46 631	9.80	43 397	7.26	93.06	-30 421	-30 189
15	Мазини и масла от животински и растителен произход; продукти от тяхното разпадане; обработени мазини за хранителни цели; восъци от животински или растителен произход	16 210	2.26	13 208	1.69	81.48	46 631	9.80	43 397	7.26	93.06	-30 421	-30 189
	РАЗДЕЛ IV	270 965	37.84	359 221	45.87	132.57	240 639	50.55	286 830	47.96	119.20	30 326	72 391
16	Продукти от месо, риба или ракообразни, мехотели или други водни безгръбначни	7 309	1.02	10 539	1.35	144.20	6 113	1.28	8 585	1.44	140.44	1 196	1 954
17	Захар и захарни изделия	19 500	2.72	17 790	2.27	91.23	54 416	11.43	54 793	9.16	100.69	-34 916	-37 003
18	Какао и продукти от какао	11 753	1.64	18 260	2.33	155.36	26 999	5.67	37 928	6.34	140.48	-15 245	-19 668
19	Хранителни продукти, приготвени на базата на житни растения, брашна, скорбяла, нишесте или мляко, тестени сладкарски изделия	31 026	4.33	52 223	6.67	168.32	16 098	3.38	21 891	3.66	135.99	14 928	30 332
20	Хранителни продукти от зеленчуци, плодове или други растения	34 964	4.88	55 782	7.12	159.54	20 532	4.31	35 398	5.92	172.40	14 432	20 384
21	Разни видове хранителни продукти	10 056	1.40	18 377	2.35	182.74	31 362	6.59	44 294	7.41	141.23	-21 306	-25 917
22	Безалкохолни и алкохолни напитки и видове оцет	69 907	9.76	81 731	10.44	116.91	18 900	3.97	22 162	3.71	117.26	51 007	59 569
23	Остатъци и отпадъци от хранителната промишленост; пригодни за храна на животни	24 138	3.37	31 677	4.04	131.23	34 778	7.31	35 941	6.01	103.34	-10 640	-4 264
24	Тютюн и обработени заместители на тютюна	62 313	8.70	72 842	9.30	116.90	31 441	6.61	25 838	4.32	82.18	30 872	47 004

Източник: НСИ

3.1.Износ

Износът на селскостопански и преработени стоки през 2003 г. е в размер на 783 193 хил. щ. д. (Таблица VI.10).

Основните групи стоки, формиращи структурата на аграрния износ през 2003 г. по раздели на Митническата тарифа са съответно:

- **Раздел I - живи животни и продукти от животински произход**
Относителният дял на експорта на тези продукти представлява 17.63% от общия аграрен износ. Спрямо 2002 г. износът на стоките, включени в този раздел се е увеличил с 34,29%. През наблюдавания период значително е нараснал износа на меса и карантии, годни за консумация от всички категории животни - с 27,30%, мляко и млечни продукти - с 65.10%, риби и ракообразни - с 42,8%. Положителното търговско салдо по Раздел I е в размер на 23 975 хил.щ.д. и бележи увеличение с около 36%, в сравнение с предходната година;
- **Раздел II – продукти от растителен произход** - Стоките от този раздел заемат 34,8% от износа на земеделска продукция през 2003 г. Най-голям дял от общия износ е този на маслодайни семена - 14.29% (предимно маслодаен и шарен слънчоглед), житни растения - 8,18% (предимно ечемик), плодове и зеленчуци - 8,77%. Положителното търговско салдо по Раздел II е в размер на 118 994 хил.щ.д., като е намаляло близо два пъти, вследствие въведената с ПМС № 193 от 05.09.2003 г. временна забрана за износ на пшеница и брашно от 30 септември 2003 г.;
- **Преработени продукти - Раздел III - Мазнини и масла от животински и растителен произход и Раздел IV - Продукти на хранителната промишленост, безалкохолни и алкохолни напитки и видове оцет, тютюни и обработени заместители на тютюна.**
Продуктите с висока степен на преработка представляват около 47.56% в структурата на аграрния износ на страната. Спрямо 2002 г. е регистрирано нарастване на износа на стоки с по-голяма добавена стойност, като същевременно се е увеличил и относителния им дял в експортната листа. Това са безалкохолните и алкохолни напитки - 10,44%, обработените тютюни и цигари - 9,30%, зеленчукови и плодови консерви - 7,12%, хранителни продукти, приготвени на базата на житни растения - 6,67%, храни за животни - 4,04%. Реализираното през 2003 г. положително търговско салдо от преработена продукция е в размер на 42 202 хил.щ.д.

Водещо място през 2003 г. в експортната листа на страната заемат :

- Семена от черен маслодаен и шарен слънчоглед - 247 031 тона, на стойност 62 438 хил.щ.д.;
- Тютюни, тип Ориенталски - 20 906 тона, на стойност 48 086 хил.щ.д. ;
- Вино с алкохолно съдържание <= 13% с обем до 2 литра - 38 993 тона, на стойност 34 449 хил.щ.д.;
- Пшеница - 210 934 тона, на стойност 22 776 хил.щ.д.;
- Агнешко месо - 6 824 тона, на стойност 28 930 хил.щ.д.

Останалите водещи стоки в структурата на аграрния износ за 2003 г. в стойностно изражение са посочени в (Таблица VI.11).

Таблица VI.11.

Водещи селскостопански стоки в износа на Р България през 2003 г.

Код по МТ	Наименование	Количество /тона/	Стойност /хил. щ.д./
2401 10 60 0	Тютюни, "слънчево сушени", тип "Ориенталски"	20 906	48 086
1206 00 99 8	Черен маслодаен слънчоглед в периода от 1 април до 30 септември	133 329	35 142
2204 21 80 0	Други вина с алкохолно съдържание <=13%, с обем до 2l	38 993	34 449
0204 10 00 0	Цели/половин трупове от агнета, пресни или охладени	6 824	28 930
1206 00 99 2	Черен маслодаен слънчоглед в периода от 1 октомври до 31 март	113 702	27 296
1001 90 99 0	Друга пшеница	210 934	22 776
1905 90 60 0	Хлебарски, тестени, сладкарски или бисквитени продукти с прибавка на подсладители	11 547	22 702
2402 20 90 0	Други цигари, съдържащи тютюн	3 223	18 546
1211 90 98 0	Растения, използвани главно в парфюмерията и медицината	12 141	17 978
1206 00 91 0	Обелен; необелен шарен слънчоглед	50 130	17 551

Източник: НСИ

3.2. Внос

През 2003 г. в страната са внесени селскостопански стоки на обща стойност 598 022 хил. щ.д.

Водещи стокови групи в структурата на аграрния внос през 2003 г. са: меса и карантии, годни за консумация - 10.26 % от общия внос; захар и захарни изделия - 9,16%, мазнини и масла от растителен и животински произход - 7,26%; храни за животни - 6,01%, цитрусови плодове - 6,55%, житни растения - 5.78%. (Таблица VI.10).

Водещи стоки при аграрния внос за 2003 г. в стойностно изражение са:

- Сурова захар от захарна тръстика предназначена за рафиниране - 255 990 тона, на стойност 47 279 хил. щ.д.;
- Соев шрот - 83 534 тона, на стойност 19 001 хил.щ.д.;
- Други хранителни продукти, неупоменати другаде - 8 151 тона, на стойност 17 611 хил.щ.д.;
- Месо от ЕРД - 20 466 тона, на стойност 16 253 хил.щ.д.;
- Тютюни от типа "Вирджиния" - 4 810 тона, на стойност 16 064 хил.щ.д.;
- Замразено обезкостено свинско месо - 15 023 тона, на стойност 15 964 хил. щ.д.

Останалите водещи стоки в стойностно изражение в структурата на аграрния внос за 2003 г. са посочени в (Таблица VI.12.).

Таблица VI.12.

Водещи селскостопански стоки при вноса на Р България през 2003 г.

Код по МТ	Наименование	Количество /тона/	Стойност /хил.щ.д./
1701 11 10 0	Сурова захар от захарна тръстика, предназначена за рафиниране	255 990	47 279
2304 00 00 0	Кюспета и други твърди остатъци, дори смлени от соя	83 534	19 001
2106 90 98 0	Други хранителни продукти, неупоменати другаде	8 151	17 611
0202 30 90 0	Други замразени обезкостени меса от едър рогат добитък	20 466	16 253
2401 20 10 0	Тютюни "гръбно сушени", от типа "Виржиния", чистени	4 810	16 064
0203 29 55 0	Замразени обезкостени меса от домашни свине	15 023	15 964
0803 00 19 0	Банани, пресни	49 567	13 326
1001 90 99 0	Друга мека пшеница	67 147	13 061
0901 11 00 0	Недекофеинизирано сурово кафе	19 047	11 703
1005 90 00 9	Друга царевица	88 298	11 169

Източник: НСИ

4. Износ и внос на основни селскостопански стоки

4.1. Зърнени и технически култури

4.1.1. Износ

Пшеница

След силната по отношение на реколтата и износа на пшеница 2002/03 маркетингова година, през сезон 2003/04 възможностите на страната за експорт на тази култура бяха ограничени. Неблагоприятните климатични условия през зимата на 2002 г. и сухото лято през 2003 г. доведоха до спад в производството на пшеница реколта `2003 както у нас, така и в повечето от страните на Европейския континент. Това наложи предприемането на редица мерки от страна на държавата, сред които и въвеждането на временна забрана за износ на пшеница и брашно от 30.09.2003 г. до 31.07.2004 г (ПМС № 193/05.09.2003 г.). До влизането ѝ в сила бяха изнесени 25 989 тона пшеница. Най-големи количества са експортирани за Румъния (22 669 тона), а от страните в ЕС Гърция е внесла от България 2 298 тона пшеница.(Табл. VI.13).

Очаква се през 2004/05 маркетингова година страната да възвърне експортния си потенциал в следствие на по-добрата реколта `2004 от пшеница.

Таблица VI.13.

Износ на пшеница през периода 2000/2001 - 2003/04 г.

				тона
страна	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*
1.ЕС -15	47 778	421 734	687 227	2 298
Испания		191 362	336 614	-
Италия		167 520	196 567	-
Гърция	2 917	18 342	45 822	2 298
Белгия			43 277	-
Великобритания			23 619	-
Португалия		41 058	21 996	-
Франция	14 860	3 451	16 700	-
Германия	30 000		2 633	-
Нидерландия				-
2. Други страни				
Румъния	86 430	33 422	120 563	22 669
Р.Македония	22	37 389	32 751	3
Турция	12 459		9 762	-
Албания	48 932	39 835	7 886	-
Кипър	2 823	11 610	2 842	1 019
Югославия		44	630	-
Украйна	22 805	2 023	-	-
Армения	5 205		-	-
Грузия	32 108		-	-
Унгария			-	-
Алжир		19 942	101 817	-
Египет			69 555	-
Тунис		57 631	22 922	-
Йемен		20	22 000	-
Ливан			10 647	-
Мароко	55 003	44 500	7 700	-

Сирия	1 718		4 620	-
Израел	19 648	28 635	3 005	-
Други	189 880	97 540	3 061	-
ОБЩО - тона	524 812	794 324	1 106 987	25 989
стойност (хил.\$)	53 869	75 227	98 621	3 560

Източник:: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

* От 30.09.2003 г. до 31.07.2004 г. бе въведена забрана за износ

Царевица

Таблица VI.14.

Износ на царевица, 1999/2000 – 2003/2004 г.

тона				
СТРАНИ	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*
1. Европейски Съюз-15	61	0,2	45 995	74 817
Австрия	61	0,1	-	-
Германия	-	-	8 669	-
Гърция	-	-	9 874	21 048
Испания	-	-	25 765	17 884
Италия	-	-	-	27 795
Португалия	-	-	-	8 060
Франция	-	0,1	1 687	31
2. Други страни				
Албания	3 253	1 754	-	8
Македония	4 046	1 513	373	3 714
Румъния	27 776	406	23 139	-
Русия	-	-	-	-
Словашка Република	39	87	-	-
Турция	23 983	14 320	42 661	-
Унгария	-	18	26	-
Югославия	291	-	-	0
Алжир	-	-	11 424	-
Арабски емирства	-	-	4 173	-
Армения	-	-	-	-
Грузия	3 165	-	-	-
Египет	-	-	2 538	-
Израел	-	-	-	-
Йордания	-	4 853	-	-
Кипър	0	2 225	12 728	-
Куба	-	-	-	-
Либия	-	7 878	3 852	-
Ливан	-	-	-	-

Мароко	-	-	47 088	-
Сирия	-	5 243	7 764	-
Тунис	-	2 678	36 002	-
Щвейцария	-	-	-	-
Други	52	-	-	-
ОБЩО - тона	62 665	40 975	237 763	78 539
- стойност (щ.д)	6 592 966	4 155 465	25 168 304	11 307 447

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

* Данните обхващат периода 09 .2003 – 06.2004 г.

По данни на Агенция "Митници" за периода септември 2003 г.-юни 2004 г. на външните пазари са реализирани общо 78 539,3 тона българска царевица, при средна цена от 144 щ.д./т. Общата стойност на износа възлиза на 11 307 447 щ.д.

Над 95% от осъществения експорт е насочен към страните от ЕС. Незначителни количества са закупили съседни страни- Македония (3 714 тона), Албания и Югославия.

Не се предвижда до края на маркетинговата 2003/04 година износът да надхвърли 100 хил. тона.

Ечемик

Таблица VI.15.
Износ на ечемик, 1999/2000 – 2003/2004 г.

тона				
СТРАНИ	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
1.Европейски съюз -15	29 604	6 916	71 099	9 638
Австрия	52	-	-	-
Португалия	-	2 634	-	-
Испания	-	-	36 745	-
Гърция	-	1 610	8 954	9 638
Франция	29 552	1 038	21 089	-
Германия	-	1 634	4 311	-
Белгия	-	0	-	-
Нидерландия	-	-	-	-
2.Други страни	16 889	48 732	126 564	9 023
Румъния	8 461	40 113	113 039	3 627
Македония	2 140	4 182	1 467	2 763
Босна и Херцеговина	-	-	-	-
Украйна	-	23	-	2 601
Югославия	17	-	-	-
Албания	-	-	23	32
Турция	-	-	5 603	-
Кипър	6 271	4 414	6 431	-
Полша	17 702	-	-	-

Саудитска Арабия	55 202	143 848	142 742	-
Арабски Емирства	-	-	6 705	-
Тунис		34 160	57 920	-
Алжир	6 478	16 618	86 144	-
Мароко		15 230	9 905	-
Израел	12 600	8 378	-	-
Либия	-	4 692	6 600	-
Сирия	12 716	-	10 205	-
Малта	10 695	-	-	-
Други	6	-	-	-
ОБЩО- тона	161 891	278 573	517 883	18 660
-стойност (щ.д.)	15 251 200	25 095 396	41 077 269	2 633 340

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

По неокончателни данни на Агенция "Митници", през текущата маркетингова година са изнесени 18,7 хил. тона ечемик или с близо 500 хил. тона по-малко в сравнение с предходната година, което е резултат от по-ниското производство.

На най-висока цена (153 щ.д./т.) и в най-големи количества (7 723 тона) на външните пазари е реализиран ечемик за индустриални цели.

Ечемик за пивоварни цели е изнасян само за Гърция (3 952,3 тона), при средна цена от 136,49 щ.д./т. Количествата ечемик за фураж, реализирани на пазара на съседните ни страни са в размер на 6 941,3 тона.

Слънчоглед

Основните направления, в които България реализира маслодайния си слънчоглед, са страните от ЕС и Турция.

През маркетинговата 2002/03 година добрата реколта благоприятства експорта на 246 410 тона маслодаен слънчоглед – най-високото равнище за периода 1998/99 – 2002/03 г. (Табл. VI.16)

През 2003/04 темпът на износ се запази поради още по-голямото нарастване в производство на слънчоглед. Причина за това бе влошеното състояние на есенните култури, което наложи презасяването им и замяната им с пролетници.

За периода септември 2003 г. – юни 2004 г. са изнесени 241 508 тона маслодаен слънчоглед, от които 156 426 тона за Турция. Очаква се до края на сезон 2003/04 експортът да надхвърли равнището от 2002/03 маркетингова година.

Таблица VI.16.

Износ на маслодаен слънчоглед, 1998/99 - 2003/04

СТРАНА	Тона			
	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*
1.ЕС -15	8 769	32 232	149 302	84 937
Испания	-	22 989	57 883	-
Холандия	716	130	37 314	17 393
Португалия	-	5 354	26 885	20 914
Франция	-	20	15 692	16 567
Италия		-	5 183	10 656
Германия	2 297	1 869	3 879	152
Австрия	44	75	1 000	-
Гърция	5 024	1 333	522	333
Белгия	-	22	428	18 789
Финландия	355	-	50	-
Дания	25	50	4	-
Швеция	221	304	42	-
Великобритания	87	88	420	132
2.Други страни				
Турция	28 340	65 719	78 961	156 426
Румъния	46	8	16 246	20
Полша	40	710	25	-
Югославия	71	33	21	-
Сирия	4 184	4 103	1 079	-
Швейцария	11	40	655	-
Други	1 398	579	121	126
ОБЩО - тона	42 859	103 425	246 410	241 508
СТОЙНОСТ - щ.дол.	7 124 545	23 059 662	61 520 650	61 928 358
СР. ЦЕНА - щ.дол./тон	166	223	250	256

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

*Данните за 2003/04 са за периода септември 2003 г. - юни 2004 г.

Тютюн

По данни на Агенция "Митници" през 2003 г. са експортирани общо 25 402 тона тютюн, което е най-високото ниво на износ от 1995 г. насам. Над 83 % от изнесените количества са Ориенталски тютюн. Най-големи количества от този тип тютюн са реализирани на пазарите на ЕС-15 (7 224 тона), САЩ (5 048 тона), Руска Федерация (1 296 тона), Египет (1 110) и Алжир (1 000 тона).

Експортът на тютюн тип "Виржиния" през 2003 г. е нараснал с над 2,5 пъти в сравнение с предходната година и е в размер на 973 тона. Основни вносители на този тип от България през 2003 г. са страните от ЕС (459 тона), Беларус (215,8 тона) и Турция (102,7 тона).

Най-високо равнище за последните 7-8 години отбелязва и износът на тютюн тип "Бърлей"- 114 тона. През 2003 г. този тип тютюни е насочен предимно към страните от региона- Югославия (52 тона), Гърция (22 тона), Турция (16 тона) и Румъния (9 тона).

След намалението на износа на други тютюни, отпадъци от тютюн и тютюневи жили през 2001 и 2002 г., реализираните на външните пазари количества през 2003 г. нараснаха и достигнаха нивата от 1999 и 2000 години – 3 071 тона. Над 50% от експорта на тези продукти е насочен към Руската Федерация, по-малки количества са закупени и от САЩ (326 тона), Армения (181 тона), Югославия (106 тона) и други.

Таблица VI.17.

Износ на тютюн 2000 – 2004 г.

	Тона			
	2001	2002	2003	2004*
I. Тютюни, "тръбно сушени", тип Виржиния	66	352	973	1 036
II. Тютюни, "светли въздушно сушени", тип Бърлей	14	1	114	439
III. Тютюни, "слънчево сушени", тип Ориенталски	17026	21524	21 244	15538
в т.ч. Алжир	800	1133	1000	-
България - б.з.	3023	2588	2090	890
Египет	2376	3516	1110	1 700
ЕС-15	3891	5080	7224	4 527
Литва	1081	-	-	-
Руска Федерация	890	1240	1296	641
САЩ	2512	5675	5048	4 902
Турция	-	-	-	-
Украйна	135	511	455	472
Унгария	323	271	350	219
Швейцария	1585	427	322	720
Югославия	36	125	276	-
Япония	157	182	93	-
други	217	777	1980	1 467
IV. Други тютюни, отпадъци от тютюн и тютюневи жили	2 550	1 232	3 071	1442
в т.ч. Армения	215	304	181	46
ЕС	51	12	21	57
Йордания	-	213	36	-
Руска Федерация	1 767	-	1 712	781
САЩ	142	140	326	93
Югославия	17	110	106	-
други	358	453	690	465
ОБЩО ТЮТЮН (I+II+III+IV)	19 656	23 109	25 402	18 455

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

*Данните обхващат периода 01 – 06. 2004 г.

По данни на Агенция “Митници”, през първите шест месеца на 2004 година на външните пазари са продадени 18 455 тона тютюн, което е с 7% повече в сравнение със същия период на предходната година. Общата стойност на експорта възлиза на 47 304 880 щ.д.

Около 84 % от износа са “слънчево сушени тютюни”, тип Ориенталски, като най-големи количества от този тип са реализирани в САЩ (4 902 тона), при средна износна цена от 3 191,33 щ.д./т., страните от ЕС-15 (4 527 тона), Египет (1 700 тона) и други.

И при двата типа едрolistни тютюни продължава, започналата от 2001 г. тенденция на увеличаване на износа. За първите шест месеца на 2004 г. са изнесени 1 036 тона тютюн, тип “Виржиния”, като по-големи количества закупени от страните от ЕС-15 (245,3 тона), основно Италия и от Египет (100 тона). Експортът на “светли въздушно сушени тютюни”, тип “Бърлей” възлиза на 439 тона, при 114 тона за цялата 2003 година.

Други тютюни, отпадъци от тютюни тютюневи жили заемат приблизително 8% от общото изнесено количество. Най-големи количества от тях са закупили Руската Федерация – 781 тона, САЩ – 93 тона и Украйна-80 тона.

4.1.2. Внос

Пшеница

През 2003/04 маркетингова година България, която традиционно изнася пшеница, осъществи рекорден внос на тази култура от 1998/99 г насам – 192 487 тона. За сравнение през 2002/03 са внесени 13 927 тона. (Табл. VI .18) Причина за това бе по-слабата реколта `2003 от зимни житни култури, която доведе до обективна необходимост от внос на пшеница за обезпечаване на вътрешното потребление. По-големите количества са доставени от Бразилия (74 056 тона), Русия (32 471 тона.), Германия (24 883 тона.), САЩ (20 693 тона) и др.

Таблица VI. 18.

Внос на пшеница, 1998/99 - 2003/04 г.

(Тона)				
страна	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*
1.ЕС -15	996	-		27 885
Италия	-	-	-	5
Гърция	996	-		2 997
Германия	-	-	-	24 883
2.Други страни	-			
Румъния	-	21	681	27 803
Югославия	-	200	31	-
Унгария	-	-	-	1
Бразилия	-	-	-	74 056
САЩ	-	-	-	20 693
Канада	9 732	14 081	13 000	5 078

Русия	-	-	-	32 471
Сирия	-	-	-	4 500
Други	61	269	215	-
ОБЩО - тона	10 788	14 571	13 927	192 487
стойност (хил.\$)	1 992	2 799	2 997	45 567

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

* Данните за 2003/04 са предварителни.

Царевица

Таблица VI.19.

Внос на царевица, 1999/2000 – 2003/2004 г.

Тона

СТРАНИ	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*
I. ЦАРЕВИЦА ЗА ПОСЕВ	2 120	1 366	1 376	2 322
- стойност (ц.д.)	4 463 314	2 076 109	2 555 998	5 886 258
Австрия	96	149	196	678
Израел	-	-	17	-
Италия	2	42	2	21
Канада	87	-	-	-
Молдова	-	-	-	0
Полша	-	-	2	1
Румъния	201	69	23	22
САЩ	361	52	0	43
Унгария	581	661	730	1 139
Франция	732	273	222	350
Хърватска	-	74	21	-
Югославия	60	46	163	42
Чешка република	-	-	-	19
Други	20	31	16	7
II. ЦАРЕВИЦА ЗА ФУРАЖ И ИНДУСТРИАЛНИ ЦЕЛИ	80 711	119 554	83 678	133 399
- стойност (ц.д.)	10 447 572	11 508 859	10 209 622	22 510 440
Аржентина	-	-	299	187
Бразилия	48 163	-	-	90 462
Германия	-	-	-	262
Гърция	-	-	27	0
Китай	-	-	-	82
Парагвай	10 000	-	-	-
Румъния	-	752	-	5 483
САЩ	389	441	354	462
Словашка република	-	-	16 095	-
Турция	-	-	-	184

Украйна	10 257	-	901	27 245
Унгария	10 987	118 296	64 219	7 291
Чешка република	-	-	1 784	-
Франция	-	-	-	1 715
Чили	-	-	-	25
Югославия	911	-	-	-
Други	4	65	-	1
ОБЩО - тона	82 831	120 920	85 055	135 721
- Обща стойност на вноса (щ.д.)	14 910 886	13 584 968	12 765 620	28 396 698

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

*Данните обхващат периода 09.2003 – 06. 2004 г.

По неокончателни данни на Агенция "Митници", от началото на маркетинговата 2003/04 година до м. юни 2004 г. е осъществен внос на 135 720,8 тона царевица, при 72 862 тона за същия период на предходната маркетингова година. Това е най-високото ниво на внос за последните няколко години.

Над 75% от внесеното количество е царевица за индустриална употреба, доставена основно от Бразилия (90,5 хил. тона), при средна цена от 165,5 щ.д./т., Унгария (5 хил. тона), Румъния (5,4 хил. тона) и други. Закупени са още 29 831 тона царевица за фураж, като по-големи количества са внесени от Украйна (25 811 тона) и Унгария (2 255,8 тона). Импортът на царевица за посев възлиза на 2 322 тона.

Ечемик

Вносът на ечемик през маркетинговата 2003/04 е в размер на 19 060 тона, при 2 857 тона през предходната маркетингова година. Основни доставчици са Руска Федерация (12 412 тона, Франция (3 935 тона) и Украйна (2 712,7 тона).

Половината от внесеното количество е пивоварен ечемик – 9 575,6, при средна цена от 160 щ.д./т., а останалата половина- ечемик за фураж в размер на 9 483,7 тона, изцяло внесен от Русия.

Слънчоглед

През 2002/03 са внесени 4 590 тона маслодаен слънчоглед, от които 3 159 тона за Молдова. Останалите количества са за Румъния (455 тона), Гърция (364 тона), Украйна (276 тона). През 2003/04 до юни 2004 г. са внесени 8 185 тона, като се очаква до края на маркетинговата година вносът да достигне около 9 хил. тона.

Таблица VI.20.

Внос на маслодаен слънчоглед, 1998/99 - 2003/04 г.

тона				
СТРАНА	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*
1.ЕС -15	-	369	384	-
Гърция		369	364	-
Франция				
Италия			20	-
2.Други страни				
Румъния		2 467	455	2 021
Украйна	1 000	117	276	962
Югославия	394	20	95	394
Молдова	1 066	3 843	3 159	4 540
Полша			37	-
Турция		1 426		248
Канада		48	48	-
Китай	12	26	20	-
Други	24	52	116	20
ОБЩО - тона	2 496	8 368	4 590	8 185
стойност (щ.д.)	542 812	1 587 600	1 259 252	1 973 477

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

*Данните за 2003/04 са за периода септември 2003 г. - юни 2004 г.

Ориз

Главни вносители на ориз в страната са Китай, Египет, Гърция.

Вносът на ориз през календарната 2003 г. възлиза на 27 164 тона, от които 18 855 тона са от Китай, 6 376 тона от Египет, 721 тона от Гърция, 540 тона от Тайланд. (Табл. VI.21).

Таблица VI.21.

Внос на ориз, 1998 – 2004 г.

тона					
Страни	2000	2001	2002	2003	2004*
Китай	17 105	8 012	369 ⁷	18 855	5 688
Египет	2 145	12 749	106 ⁴	6 376	2 734
Гърция	1 627	638	709	721	545
Италия	120	236	352	326	168
Тайланд	-	356	199	540	304

Пакистан	-	61	-	115	29
Турция	522	76		48	200
Аржентина	281	151	8	49	
Русия	205	20	-	20	
Румъния	490	-		20	
С А Щ	2 071	3 974	881	23	
Ливан	500	-			
Бирма			151 ⁶		
Испания	230	25	81		
Индия	-	-			
Германия	12	10			
Бангладеш	-	-			
Тайван	-	-			
Виетнам	-	41	360		
Други	26	81	5	72	10
О Б Щ О	25 334	26 430	20 221	27 164	9 678
стойност (щ.д.)	4 907 465	5 366 222	3 960 272	5 900 339	2 160 012

Източник: "Информационно обслужване" АД, а от 2003 г по данни на Агенция "Митници"

* Данните за 2004 г. са до месец юни.

Тютюн

Таблица VI.22.

Внос на тютюн, 2000 – 2004 г.

	тона				
	2000	2001	2002	2003	2004*
I. Тютюни, "тръбно сушени", тип Виржиния	6 195	5 059	6 020	4 810	2 045
в т.ч. Бразилия	2419	2 506	2 578	1 709	761
ЕС-15	58	63	40	448	54
Зимбабве	2490	1 832	2 213	1 452	551
Индия	1098	531	799	792	398
САЩ	-	76	256	150	77
Други	130	51	134	259	204
II. Тютюни, "светли въздушно сушени", тип Бърлей	1 902	2529	2107	1276	816
в т.ч. Аржентина	528	304	544	311	106
Бразилия	158	366	426	387	343
ЕС-15	279	702	295	146	72

Индия	324	564	378	372	180
Куба	210	89	197	-	-
Малави	198	71	47	58	18
Мексико	185	433	-	-	-
Други	20	0	220	2	97
III. Тютюни, "слънчево сушени", тип Ориенталски	186	15	65	323	2 312
в т.ч. Турция	16	15	25	-	-
Македония				288	2 312
Югославия	-	-	40	35	-
IV. Други тютюни, отпадъци от тютюн и тютюневи жили	3 115	3 483	3 730	4 167	1 394
в т.ч. Бразилия	45	401	178	318	269
ЕС-15	1134	892	694	1128	388
Зимбабве	472	604	405	578	177
Китай	1269	1477	2228	1895	479
Други	195	109	225	248	81
ОБЩО ТЮТЮН (I+II+III+IV)	11 398	11086	11922	10 576	6 567

Източник: "Информационно обслужване" АД и Агенция "Митници"

*Данните обхващат периода 01 – 06. 2004 г.

Вносът на тютюн през 2003 г. е в размер на 10 576 тона или с около 11% по-малко в сравнение с предходната година и е на стойност 22 604,4 хил. щ.д. Най-голям дял от импорта през годината заема тютюн "Виржиния" – 4 810 тона, следван от тютюн "Бърлей" с 1 276 тона и Ориенталски тютюн – 323 тона. Вносът на други тютюни, тютюневи жили и отпадъци от тютюн е в размер на 4 167 тона.

Основни доставчици на висококачествени едролистни тютюни тип "Виржиния" през 2003 г. са Бразилия (1 709 тона), Зимбабве (1 452 тона) и Индия (792 тона).

Аржентина, Бразилия и Индия са осигурили по-големите количества тютюн "Бърлей".

През първите шест месеца на 2004 г. е осъществен внос на 6 567 тона тютюн, в това число "Виржиния" – 2 045 тона, "Бърлей" – 816 тона, Ориенталски тютюн – 2 312 тона и 1 394 тона други тютюни, отпадъци от тютюн и тютюневи жили. Най-големи количества от тютюн тип "Виржиния" са доставени от Бразилия (761 тона), Зимбабве (551 тона) и Индия (398 тона). Тютюн "Бърлей" е внесен основно от Бразилия (343 тона), Индия (180 тона) и Аржентина (106 тона). През първите шест месеца на 2004 г. е осъществен и внос на 2 312 тона Ориенталски тютюн, като цялото количество е осигурено от Македония.

4.2. Вино

4.2.1. Износ

По данни на Агенция "Митници", през 2003 г. са изнесени 768 112 хл вино, което е близо до нивото на предходната година. Наблюдаваната тенденция на

намаляване на общия износ през последните години се задържа, но все още не е преустановена .

Предоставените на България квоти за безмитен внос на вино в ЕС са посочени в таблица VI.23

Таблица VI.23.

Изпълнение на квотите за ЕС за 2003 – 2004 г.

Описание на стоката	2003			2004*		
	Квота	Износ	Изпълнение	Квота	Износ	Изпълнение
	/хл/	/хл/	/%/	/хл/	/хл/	/%/
Наливни вина	195 000	124 300	64	195 000	56 976	29
Бутилирани вина	485 000	169 796	35	485 000	166 189	34
Пенливи вина	1 800	576	32	1 800	395	22

* - изпълнение към 15.09.2004 г.

За 2004 г. преференциален достъп на вино по общата позиция “вина от прясно грозде, включително обогатени с алкохол и мъст от грозде” с произход от България е предоставен при внос в следните страни:

Страна	Тарифен номер	Квота /хл/	Митническа ставка
Унгария	2204	33 333,333	40%
Полша	2204	56 666,666	50% намал.на MFN*
Сърбия и Черна гора	2204	29,167	0%
Хърватия	2204	2 000	50% намал.на MFN*
Турция	2204	500	50%

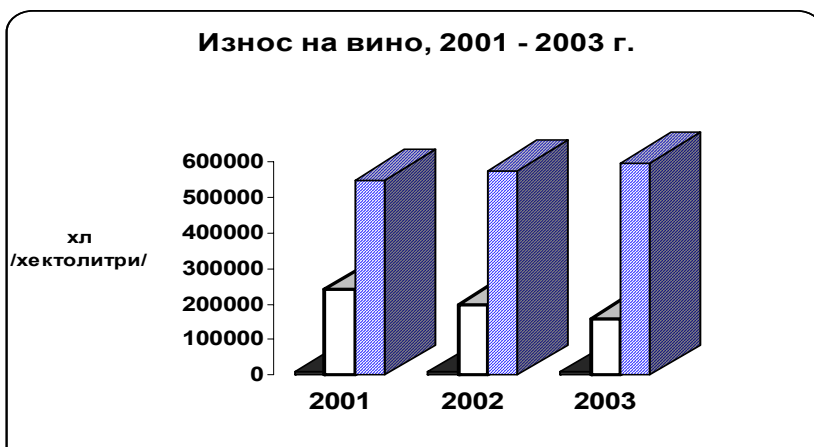
* - мито за най-облагодетелствана нация

По данни на ЕК – Брюксел

За периода януари-юни 2004 г. е регистриран износ на 449 743 хл /хектолитра/ вино, което е с 17% повече спрямо същия период на 2003 г.

Очаква се през 2004 г. износът да се запази близо до нивото на предходната година – около 780 хил. хл.

Фигура VI.5.

Износ на бутилирани вина

Наблюдаваната тенденция на увеличаване на износа на бутилирани вина продължава и през разглеждания период /2002-2004 г./

През 2003 г. е регистриран износ на 598 217 хл /хектолитра/ бутилирани вина, което е с 4% повече в сравнение с 2002 г. Увеличението е свързано предимно с нарасналия износ за ОНД. Средната експортна цена на 1 литър изнесено българско бутилирано вино нараства, макар и минимално, от 0,85 щ.д. през 2002 г. на 0,96 щ.д. през 2003 г.

По данни на Агенция “Митници”, за периода януари-юни 2004 г. са изнесени 344 271 хл /хектолитра/ бутилирани вина, което е с 19% повече в сравнение със същия период на 2003 г.

Износът за ЕС намалява от 190 162 хл през 2002 г. до 138 850 хл /23% от общия износ на бутилирани вина/ през 2003 г. Намалението се дължи основно на непостоянното качество на българските вина. Износът за Дания и Финландия намалява около два пъти. Изнесеното вино за Холандия и Швеция е с по 36% по-малко за всяка страна, за Великобритания и Германия, които са традиционни пазари за България, с по 25%.

Експортната цена на 1 литър българско бутилирано вино за ЕС се увеличава от 1.01 щ.д. през 2002 г. на 1,32 щ.д. през 2003 г.

Износът за страните от ОНД нараства с 50% в сравнение с 2002 г. и достига 219 288 хл /37% от общия износ на бутилирани вина/. Средната експортна цена се запазва на нивото от предходната година - 0,77 щ.д./л., но тя е с 20% по-ниска от формираната общо за страната.

Регистрираният износ за ЦЕФТА нараства до 156 323 хл /26% от общия износ на бутилирани вина/, което е с 11% повече спрямо предходната година. Традиционен партньор на България е Полша, където са изнесени 133 647 хл /85% от износа за ЦЕФТА/. Износът за Чехия нараства с 42% и достига 17 608 хл.

Средната експортна цена през 2003 г. се променя незначително и достига 0,90 щ.д./л.

Таблица VI .24. Износ на бутилирани вина, 2002 – 2004 г.

СТРАНИ	2002 г.	2003 г.	2004*	2002 г.	2003 г.	2004*
	количество, хектолитри			средна цена, щ.д./литър		
ЕС	190 162	138 850	59 654	1,01	1,32	1,40
- Великобритания	83 526	63 625	23 746	1,07	1,29	1,42
- Германия	61 668	46 259	20 500	0,81	1,19	1,14
- Холандия	15 677	10 088	5 149	1,00	1,29	1,43
- Швеция	15 858	10 233	5 289	1,36	1,85	2,14
- Дания	4 292	1 988	495	1,06	1,41	1,52
- Белгия	4 126	3 706	2 066	1,11	1,31	1,35
- Франция	831	645	1 164	0,79	1,24	0,77
- Финландия	3 001	1 385	415	1,49	2,90	1,90
- Австрия	955	615	331	1,10	1,80	2,11
- Гърция	25	97	120	1,28	0,95	1,44
- Португалия	149	35	227	1,77	1,56	3,50
- Испания	7	75	128	2,25	3,48	8,18
- Други	47	134	24	x	x	x
ЦЕФТА	140 777	156 323	89 390	0,73	0,90	0,93
- Полша	126 776	136 474	78 235	0,73	0,90	0,92
- Чехия	12 363	17 608	9 341	0,68	0,88	0,97
- Румъния	447	-	10	0,89	-	1,92
- Словакия	1 098	2 240	1 803	0,88	1,25	1,08
- Други	93	1	1	x	x	x
ОНД	144 126	219 288	160 972	0,77	0,77	0,73
- Русия	135 504	208 821	156 730	0,74	0,76	0,72
- Беларус	6 423	5 193	1 213	1,08	1,17	1,15
- Туркменистан	2 004	2 679	3 024	0,83	0,95	1,04
- Други	195	2 595	5	x	x	x
Латвия	33 137	28 540	10 207	0,72	0,87	0,99
Литва	24 862	24 732	9 693	0,88	0,97	1,11
Естония	12 724	7 958	4 434	0,72	1,03	0,95
Израел	9 024	4 441	3 362	0,64	0,64	0,62
Канада	6 735	5 467	2 140	1,10	1,24	1,38
САЩ	2 880	1 088	502	1,43	1,65	1,82
Норвегия	2 317	1 541	543	1,28	1,66	1,86
Япония	1 492	453	97	1,62	1,47	2,22
Монголия	3 002	4 035	2 223	0,84	0,93	1,19
Швейцария	885	834	8	0,66	3,47	3,25
Филипини	380	446	-	1,05	1,14	-
Други*	3 550	4 221	1 046	x	x	x
ОБЩО	576 053	598 217	344 271	0,85	0,96	0,94

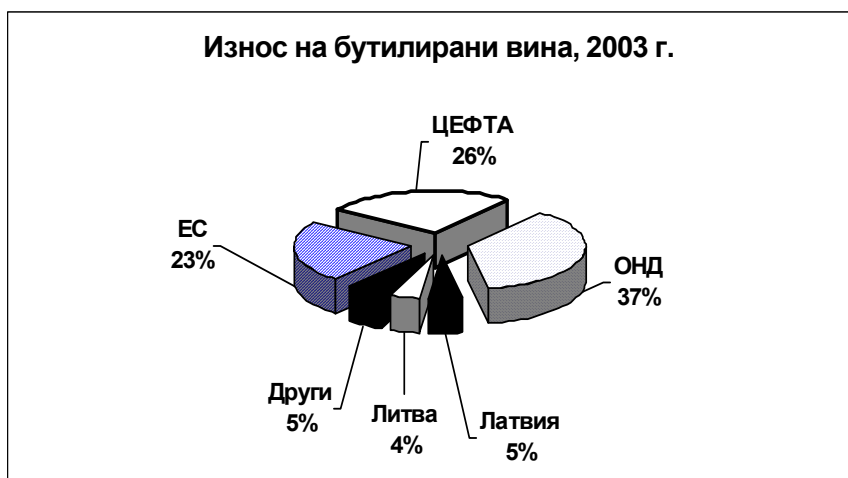
* - за периода януари-юни

** - вкл. безмитните зони на страната

По данни на Агенция "Митници" АД

През 2003 г. са изнесени 40 617 хл бутилирани специални вина , което е около 7% от общия износ на бутилирани вина. В сравнение с 2002 г. износът е с 39% повече. Най-голям дял от износа заемат Русия - 85% и Полша - 6%. Средната експортна цена е много ниска и се движи в диапазона 0,84-0,87 щ.д./л.

Фигура VI.6.

За 2004 г. преференциален достъп за внос на бутилирани вина с произход от България е предоставен от пет държави.

Таблица VI.25.

Страни, които предоставят преференции при внос на бутилирани вина от България

Страна	Тарифен номер	Квота /хлт/	Митническа ставка
Чехия	2 2 0 4 2 1	3 0 0 0	2 5 %
Естония	2 2 0 4 2 1	неогран.	0 %
Македония	2 2 0 4 2 1 3 8 0 2 2 0 4 2 1 7 8 0 2 2 0 4 2 1 8 2 0 2 2 0 4 2 1 8 4 0	1 0 0 0 0	5 0 % намал.
Турция	2 2 0 4 2 1	5 0 0	5 0 %
Словения	2 2 0 4 2 1	5 0 0	2 5 %

Износ на наливни вина

За периода януари-юни 2004 г. е регистриран износ на 104 559 хл /хектолитра/ наливни вина, което е с 13% повече спрямо същия период на 2003 г. Увеличението е свързано с нарасналия около три и половина пъти износ за ОНД. В същото време изнесените количества за ЕС намаляват с 21%.

Наблюдаваната трайна тенденция на намаляване на износа на наливни вина продължава и през 2003 г., когато са изнесени 160 780 хл наливни вина - с 20% по-малко в сравнение с 2002 г.

Средната експортна цена се променя незначително от 0,51 щ.д. през 2002 г. на 0,66 щ.д./л. през 2003 г. , но България остава в ниската ценова група.

Таблица VI.26. Износ на наливни вина, 2002 – 2004 г.

СТРАНИ	2002 г.	2003 г.	2004*	2002 г.	2003 г.	2004*
	количество, хектолитри			средна цена, щ.д./литър		
ЕС	125 283	94 730	42 522	0,48	0,62	0,69
- Германия	84 463	60 814	30 497	0,40	0,53	0,62
- Франция	12 376	13 940	4 220	0,46	0,56	0,63
- Великобритания	18 142	13 246	6 088	0,66	0,73	0,79
- Финландия	2 133	2 809	646	0,52	0,73	0,86
- Белгия	1 454	1 515	704	0,71	0,88	1,07
- Швеция	5 485	1 744	351	1,18	2,79	5,05
- Дания	988	-	-	0,69	-	-
- Гърция	214	661	12	0,60	0,59	1,55
- Други	28	1	4	x	x	x
ЦЕФТА	7 785	7 485	3 739	0,60	0,64	0,72
- Чехия	3 136	5 367	1 579	0,45	0,60	0,72
- Полша	4 508	2 118	1 593	0,68	0,76	0,83
- Други	141	-	567	x x	-	x
ОНД	27 110	34 698	46 873	0,54	0,55	0,48
- Русия	13 179	33 257	46 259	0,60	0,55	0,48
- Украйна	5 330	-	-	0,52	x	-
- Беларус	5 478	1 426	614	0,51	0,54	0,59
- Други	3 123	15	-	x x	-	x
Япония	23 529	17 239	5 904	0,48	0,48	0,67
Латвия	7 244	1 632	2 003	0,71	0,88	0,99
Швейцария	5 968	3 013	1 222	0,19	0,21	0,35
САЩ	64	253	59	1,76	1,59	1,64
Норвегия	394	52	346	1,01	1,08	2,01
Литва	522	1 240	1 733	0,88	1,37	0,98
Канада	813	234	-	0,83	0,73	-
Израел	786	15	-	0,45	3,30	-
Естония	35	97	24	0,75	0,68	0,64
Други**	690	92	134	x	x	x
ОБЩО	200 223	160 780	104 559	0,51	0,66	0,61

* - за периода януари-юни

** - вкл. безмитните зони на страната

По данни на Агенция "Митници" АД

Износът за ЕС намалява до 94 730 хл /70% от общия износ/, което е с 20% по-малко в сравнение с предходната година. Най-голям дял от износа заемат Германия – 64% и Франция и Великобритания по 15%.

Средната експортна цена за ЕС, франко българската граница, се увеличава от 0,48 щ.д./л през 2002 г. на 0,62 щ.д./л през 2003 г.

През 2003 г. за ЦЕФТА е регистриран износ на 7 485 хл наливни вина, което е на нивото на предходната година. Наблюдаваната трайна тенденция на намаляване на износа за Полша през последните години продължава и през 2003 г., когато са

изнесени 2 118 хл със средна експортна цена 0,76 щ.д., докато през 2002 г. тя е 0,68 щ.д./л.

Износът за ОНД нараства до 34 698 хл, което е с 28% повече в сравнение с 2002 г. Средната експортна цена запазва нивото от 0,54-0,55 щ.д./л. Най-голям дял от износа заема Русия – 96%.

Трайната тенденция на намаляване на износа за Япония продължава и през 2003 г., когато са изнесени 17 239 хл наливно вино. Количеството е с 27% по-малко в сравнение с 2002 г.

През 2003 г. е регистриран износ на 1 318 хл наливни специални вина /0,8% от общия износ/, което е над два пъти по-малко в сравнение с предходната година. Най-голям дял от износа заема Беларус – 62% и Русия – 29%. Формираната експортна цена от износа за Беларус – 0,44 щ.д./л е по-ниска от средната за страната за наливни вина общо – 0,66 щ.д./л.

Износ на пенливи вина

За периода януари-юни 2004 г. е регистриран износ на 913 хл /хектолитра/ пенливи вина, което е с 31% по-малко спрямо същия период на предходната година.

През 2003 г. е регистриран износ на 9 115 хл, което е на нивото на предходната година.

Средните експортни цени на българските пенливи вина се повишават незначително от 0,94 щ.д. през 2002 г. на 1,04 щ.д./л през 2003 г.

Износът за ЕС е 598 хл /хектолитра/, което е над два пъти повече в сравнение с 2002 г. Основен потребител на български пенливи вина е Дания, където е осъществен 89% от износа в ЕС.

Средната експортна цена за ЕС, се променя незначително - от 1,05 щ.д. през 2002 г. на 1,15 щ.д./л през 2003 г.

Износът на пенливи вина за страните от ЦЕФТА, изцяло за Полша, нараства със 77% и достига 1 998 хл през 2003 г.

Средната експортна цена запазва нивото си.

От останалите пазари износът за Виетнам се увеличава с 50%, запазва нивото си за Латвия и намалява многократно за Естония.

От 01.05.2004 г., с присъединяването на Естония към ЕС, отпадна възможността за безмитен внос в Естония на неограничено количество пенливи вина с произход от България.

Таблица VI.27. Износ на пенливи вина, 2002 – 2004 г.

СТРАНИ	2002 г.	2003 г.	2004*	2002 г.	2003 г.	2004*
	количество, хектолитри			средна цена, щ.д./литър		
ЕС	251	598	342	1,09	1,24	1,64
- Дания	212	535	335	1,05	1,15	1,62
- Германия	-	7	-	1,56	4,90	-
- Австрия	24	49	-	1,22	1,60	-
- Други	15	7	7	x	x	x
ЦЕФТА	1 129	1 998	27	1,05	1,03	1,36
- Полша	1 129	1 998	27	1,05	1,03	1,36
ОНД	1 220	975	282	0,80	1,01	1,13
- Русия	135	135	1	0,53	1,14	5,46
- Туркменистан	843	840	281	0,87	0,99	1,11
- Други	242	x	x	x	x	x
Естония	1 468	94	-	0,84	1,01	-
Виетнам	1 857	2 754	162	1,00	1,00	1,00
Латвия	2 356	2 277	81	0,90	1,05	1,20
Литва	106	-	-	0,93	-	-
Монголия	603	159	-	0,96	1,14	-
Япония	5	-	-	4,99	-	-
Ливан	67	153	-	0,84	0,80	-
Други**	132	107	19	x	x	x
ОБЩО	9 194	9 115	913	0,94	1,04	2,10

* - за периода януари-юни

** - вкл. безмитните зони на страната

По данни на Агенция "Митници" АД

4.2.2. Внос на вино

По данни на Агенция "Митници", през 2003 г. вносът на вино намалява около три пъти в сравнение с предходната година и достига 12 701 хл.

За периода януари-юни 2004 г. е регистриран общ внос на 3 016 хл /хектолитра/ вино, което е над два и половина пъти по-малко в сравнение със същия период на предходната година.

Съгласно подписаните Споразумения за свободна търговия през 2004 г. е предоставена възможност за преференциален внос в България по общата позиция "вина от прясно грозде, включително обогатени с алкохол и мъст от грозде", както следва:

Страна	Тарифен номер	Квота /хл/	Митническа ставка
ЕС	2204	73 100	0%
Сърбия и Черна гора	2204	29,167	0%
Хърватия	2204	2 000	50% намал.
Унгария	2204	16 666,667	35%

В края на месец август е регистриран внос на 1 010 хл /хектолитра/ от ЕС.

В Митническата тарифа на Р България за 2004 г. общата ставка на митото по тази позиция е в размер на 12%+35 евро/хл.

Очаква се вносът на вино през 2004 г. да се запази близо до нивото на предходната година – около 10 – 12 000 хил. хл.

Внос на наливни вина

Наливните вина заемат 79 % от общия внос на вино през 2003 г.

Вносът на наливни вина е твърде променлив и се влияе изключително от осигурените пазари за износ в ОНД, тъй като в тези страни не се изисква гарантиран произход на виното. Износът се осъществява след “купажиране” на вносните с български вина.

Таблица VI.28.

Внос на наливни вина 2002 – 2004 г.

СТРАНИ	2002 г.	2003 г.	2004*	2002 г.	2003 г.	2004*
	количество, хектолитри			средна цена, щ.д./литър		
ЕС	154	1 102	458	0,93	0,76	0,42
- Италия	148	322	-	0,86	1,19	-
- Германия	-	498	-	-	0,47	-
- Великобритания	-	240	-	-	0,72	-
- Франция	-	6	458	-	0,86	0,42
- Белгия	5	36	-	0,93	1,25	-
- Други	1	-	-	х	х	х
ЦЕФТА	11 778	7 289	-	0,25	0,51	-
- Румъния	5 563	3 284	-	0,21	0,29	-
- Унгария	6 216	4 005	-	0,29	0,69	-
ОНД	7 488	-	50	0,31	-	-
- Молдова	7 488	-	-	0,31	-	-
- Грузия	-	-	50	-	-	2,17
Македония	13 557	-	-	0,34	-	-
Австралия	-	976	-	-	1,52	-
Чили	-	-	480	-	-	0,61
САЩ	5	230	-	2,48	0,63	-
Други**	1 892	х	1	х	х	х
ОБЩО	34 874	10 079	989	0,34	0,65	0,60

* - за периода януари-юни

** - вкл. безмитните зони на страната

По данни на Агенция "Митници"

През 2003 г. са внесени 10 079 хл. наливни вина, което е около три и половина пъти по-малко спрямо 2002 г., но се доближава до нивото на 2001 г.

Вносът на наливни вина от ЕС нараства многократно и достига 1 102 хл. Най-голям дял от него заема Германия – 45%. Средната импортна цена е 0,47 щ.д./л при формирана общо за страната 0,65 щ.д./л.

Вносът на наливни вина от ЦЕФТА намалява с 38% и достига 1 289 хл., в т.ч. Унгария заема 55% и Чехия 45%.

През 2003 г. не е регистриран внос от ОНД.

Вносът от Австралия – 976 хл съставлява около 1% от общия внос на наливни вина.

Фигура VI.7.

За периода януари-юни 2004 г. е регистриран внос на 989 хл наливни вина, което е многократно по-малко в сравнение със същия период на предходната година.

Внос на бутилирани вина

Таблица VI.29.

СТРАНИ	2002 г.	2003 г.	2004*	2002 г.	2003 г.	2004*
	количество, хектолитри			средна цена, щ.д./литър		
ЕС	1369	1 491	981	2,20	2,94	1,05
- Великобритания	2	3	1	4,55	4,59	4,76
- Германия	122	436	88	0,88	1,41	1,76
- Португалия	14	27	-	2,96	5,74	-
- Испания	13	76	500	2,79	3,65	0,23
- Белгия	139	24	-	1,01	1,41	-
- Франция	605	388	157	2,64	3,18	3,12
- Гърция	120	106	-	1,04	3,33	-
- Италия	354	370	183	2,71	3,32	3,13
- Холандия	-	61	52	-	7,71	-
ЦЕФТА	-	909	938	-	0,85	0,96
- Полша	-	897	913	-	0,74	0,92
- Чехия	-	-	25	-	-	1,31
- Словения	-	12	-	-	6,06	-
ОНД	1 681	3	-	0,20	1,52	-
- Молдова	1 681	3	-	0,20	1,52	-
Македония	725	9	-	0,27	1,87	-
Чили	68	-	-	1,58	-	-
Р.Ю.Африка	36	-	-	0,79	-	-
Австралия	27	4	4	1,19	9,04	3,21
Аржентина	21	7	5	3,88	3,90	1,84
САЩ	121	1	-	1,85	6,85	-
Други**	909	14	55	x	x	x
ОБЩО	4 957	2 446	1 984	1,04	2,20	1,05

* - за периода януари-юни

** - вкл. безмитните зони на страната

По данни на Агенция "Митници"

Внос на бутилирани вина, 2002 – 2004

По данни на Агенция “Митници”, през 2003 г. са внесени 2 446 хл бутилирани вина, което е около два пъти по-малко в сравнение с предходната година. Намалението е за сметка на вноса на по-качествени бутилирани вина, които са съответно с по-висока цена. Средната импортна цена нараства около два пъти от 1,04 щ.д./л през 2002 г. на 2,20 щ.д./л през 2003 г.

Вносът от ЕС нараства с 9% и достига 1 491 хл. Най-голямо увеличение бележи вносът от Германия – около три и половина пъти и достига /29% от вноса на ЕС/. Франция и Италия заемат по 26% от вноса за всяка една.

Вносът на бутилирани вина от Молдова е почти преустановен, поради рязкото увеличаване на цените.

В същото време от Полша са внесени 897 хл бутилирани вина от по-ниска ценова група.

Съгласно подписано Споразумение за свободна търговия на Македония през 2004 г. е предоставена квота за преференциален внос на 10 000 хл бутилирани вина в България, с намаление на митническата ставка с 50%.

За периода януари-юни 2004 г. е регистриран внос на 1 984 хл бутилирани вина, което е с 68% повече спрямо същия период на 2003 г.

Внос на пенливи вина

Наблюдаваната тенденция на намаляване на вноса на пенливи вина продължава и през разглеждания период /2002-2004 г./

Таблица VI. 30.

Внос на пенливи вина, 2002 – 2004г.

СТРАНИ	2002 г.	2003 г.	2004*	2002 г.	2003 г.	2004*
	количество, хектолитри			средна цена, щ.д./литър		
ЕС	355	167	42	3,24	8,90	7,31
- Франция	157	98	13	4,21	9,87	10,73
- Италия	128	40	25	1,42	3,06	3,99
- Испания	43	16	3	4,88	13,95	3,99
- Германия	16	10	-	4,91	7,57	-
- Великобритания	11	3	-	1,60	34,58	-
- Други	-	-	1	x	x	x
Други**	96	9	1	x	x	x
ОБЩО	451	176	43	2,90	9,44	6,42

* - за периода януари-юни

** - вкл. безмитните зони на страната

По данни на Агенция "Митници"

По данни на Агенция “Митници”, вносът на пенливи през 2003 г. е намалял около два и половина пъти спрямо 2002 г. и е **176 хл**, почти изцяло от ЕС. Най-

голям дял заема Франция – **59%**. Средната импортна цена - **9,87 щ.д./л** е по-висока от формираната за страната, поради отличното качество на вината. От Италия е осъществен **23%** от вноса на ЕС. Средната импортна цена – **3,06 щ.д./л.** е около три пъти по-ниска в сравнение с общата за страната.

За периода **януари-юни 2004 г.** е регистриран **внос на 43 хл пенливи вина**, което е близо до нивото на предходната година.

4.3. Пресни плодове и зеленчуци

4.3.1. Износ и внос на плодове

4.3.1.1.Износ

През 2003 г. е регистриран износ на 7,4 хил. тона пресни плодове - с 14% повече спрямо предходната година, но в сравнение с 2001 г. нивото на износа се запазва. Най-голям ръст в сравнение с предходната година бележи износът на овощни плодове – около три пъти повече. Износът на дини и пъпеша намалява около пет пъти.

Овощните и черупковите плодове заемат 77% от износа на пресни плодове.

Износът на ядкови плодове – 3,4 хил. тона е с 54% повече в сравнение с 2002 г. Орехите са най-конкурентни и формират 95% от износа на ядки. Основни потребители на орехи с черупки са Албания – 39% и Турция – 32%. Орехите без черупки са предназначени за ЕС – 73% и Турция – 19%.

Износът на овощни плодове нараства до 2,5 хил. тона. Сливите и трънките, кайсиите и черешите са най-конкурентни и заемат 90% от износа на овощни плодове.

Сливите, вкл. трънки са най-конкурентни от овощните плодове. През 2003 г. са изнесени 0,8 хил. тона сливи и 0,3 хил. тона трънки. На пазарите в ЕС е реализиран около 65% от износа на сливи. Най-голям дял от него заемат Германия – 60% и Франция – 32%. Износът на трънки е изцяло за Испания – 67% и Австрия – 33%.

През 2003 г. са изнесени 0,6 хил. тона кайсии, предимно за Гърция – 74%.

Основен потребител на пресни череши е ЕС, където е осъществен 69% от общия износ, който е 0,4 хил. тона.

4.3.1.2. Внос

През 2003 г. е регистриран внос на 35,3 хил. тона пресни овощни плодове - с 18% по-малко в сравнение с предходната година. Намалението е свързано предимно с редуциране на количествата, предназначени за преработка.

Ябълките и прасковите заемат 94% от вноса на овощни плодове.

Регистрираният внос на ябълки е 35, 2 хил. тона, т.ч. за прясна консумация – 30,0 хил. тона. Вносът от Полша нараства многократно през последните години и достига 11 хил. тона. Вносът от Македония – 6,6 хил. тона бележи спад с 30% в сравнение с предходната година.

Вносът на праскови е 1,2 хил. тона – около пет пъти по-малко спрямо 2002 г. Основен вносител е Гърция – 97%.

4.3.2. Износ и внос на зеленчуци

4.3.2.1. Износ

През 2003 г. е регистриран износ на 10,3 хил. тона зеленчуци, отгледани на открито и закрито, което е с 16% повече в сравнение с 2002 г. Увеличението е свързано основно с многократното нарастване на износа на арпаджик. Най-голям експортен партньор на България са страните от ЕС, където регистрираният износ е за 3 530 хил. щ.д. /52% от стойността на пресните зеленчуци/. Износът за ЦЕФТА е на стойност 1 767 хил. щ.д. /26% от пресните зеленчуци/.

Относителният дял на оранжерийните краставици, сладкия пипер и лук кромид зрял за посев /арпаджик/ е около 78% от общия износ на сладки зеленчуци.

Оранжерийните краставици са едни от най-конкурентните зеленчуци. Износът от тях нараства до 4,3 хил. тона, което е с 44% повече в сравнение с 2002 г. За ЕС е осъществен 52% от общия износ. Най-голям дял от него заемат Германия – 73% и Гърция – 19%. От останалите пазари най-големи са количествата за Югославия – 0,7 хил. тона /17% от общия износ/.

Износът на пресен сладък пипер бележи трайна тенденция на намаляване до 2,6 хил. тона, в следствие на увеличени износ на замразен пипер и на нарасналото количество преработени продукти, предназначени за вътрешния пазар.

Износът на лук кромид зрял за посев /арпаджик/ съставлява около 11% от общия износ на пресни зеленчуци. Най-голям дял заема Румъния – 86%.

4.3.2.2. Внос

През 2002 г. е регистриран внос на 54,4 хил. тона пресни зеленчуци, произведени на открито и закрито – със 7% по-малко спрямо 2002 г. Относителният дял на лук кромид зрял, оранжерийна продукция – домати и краставици и зеле съставлява 71% от общия внос на пресни зеленчуци..

През 2003 г. е регистриран внос на 15,7 хил. тона лук. Вносът от Турция намалява, а вносът от Полша се увеличава, поради по-ниската импортна цена.

Вносът на оранжерийна продукция – домати и краставици нараства до 15,3 хил. тона, което е два пъти повече в сравнение с 2002 г. Вносът на оранжерийни домати е предимно от Турция – 96%. Най-голям дял от вноса на оранжерийни краставици заемат Турция – 62% и Гърция – 36%. Вносът на сладък пипер намалява рязко до 2,0 хил. тона, в следствие на намалените количества за преработка. Вносът на пряно зеле е близо до нивото от предходната година. Той е целогодишен, предимно от Македония – 70% и Турция – 24%.

През 2003 г. са внесени 35,7 хил. тона картофи, което е с 21% по-малко спрямо 2002 г., в резултат на по-добрата реколта. От тях 2.8 хил. тона са предназначени за посев. Увеличението на посадъчния материал с 22% спрямо предходната година е свързано с приетите договорености за безмитен внос на неограничени количества от ЕС и ЦЕФТА.

4.4. Живи животни, месо и мляко

4.4.1. Износ

Живи животни

Регистрираният през 2003 г. износ на живи животни от всички категории намалява почти наполовина, главно поради големия спад при износа на птиците.

По данни на Агенция “Митници”, е отчетено значително намаление на броя на изнесените птици - с 54%, като от 476 655 през 2002 г., той спада на 219 547 бр. през 2003 г. Преобладаващ е броят на изнесените пилета, с тегло до 185 г. – над 90%. Това са петли и кокошки, предназначени за разплод и селекция, но през годината е осъществен също и износ на минимален брой пуйки - 890. Най-голям брой от пилетата (около 80%) е насочен за Македония, а по-малък – за Румъния и Италия. Намалението на износа на пилета се дължи на нарастването на средната експортна цена – с около 10%, достигайки 10 щ. дол. за 1 кг ж.т.

Приблизително с 40% намалява износът на животните от рода на ДРД през 2003 г., като наброява 1 125, в т.ч.: кози - 965 бр. и овце - 160 бр., предназначени за клане. Основни контрагенти на страната са Йордания (900 бр.), Ливан и Югославия. По-малкия брой изнесени живи животни се компенсира с постепенно нарастващият експорт на месо от ДРД.

През 2003 г., единствено броят на изнесените животни от рода на ЕРД нараства до 24 706 – или с 12.8% повече, в сравнение с предходната година. Животните са предназначени за клане, а около 70% от износа е с направление Югославия.

През последните няколко години не е реализиран износ на свине.

Предварителните данни на Агенция “Митници” за първите шест месеца на 2004 г. сочат значително нарастване на изнесените живи животни – със 77% повече, в сравнение със същия период на предходната година. Водещ е износът на животни от рода на ДРД. Още през първите 2-3 месеца е регистриран експорт на 144 хил. агнета до 1 година и около 3 хил. кози за клане, и то основно за Гърция. Реализираният износ на голям брой агнета за Гърция е продиктуван от благоприятната експортна цена – 2 700 щ. дол./т агнета и 2 100 щ. дол./т кози. Посочените цени са около 2 пъти по-високи, спрямо тези от 2003 г., което е благоприятно за страната.

Таблица VI.31.

Износ на живи животни за периода 2000 г. – януари-юни 2004 г.

<i>(брой)</i>						
Тарифен номер	Животни от рода на	2000	2001	2002	2003*	януари-юни 2004**
0 102	едър рогат добитък	41 615	24 220	21 901	24 706	8 377
0 104	дребен рогат добитък	18 434	7 795	1 923	1 125	147 138
0 103	домашни свине	135	0	0	0	0
0 105	домашни птици	346 461	274 804	476 665	219 547	62 694

Източник: “Информационно обслужване” АД

* Агенция “Митници”

** предварителни данни

Месо

Общият износ на месо през 2003 г. е в размер на 12 002 т, което е със 7.2% повече, спрямо предходната година. Благоприятен е фактът, че през последните години постепенно нараства износът на месо от България, което осигурява валутни постъпления в бюджета, тъй като се изнасят качествени и търсени на външния пазар продукти с висока експортна цена.

Водещи в експортната структура на месото са това от ДРД и птичето месо. Най-голям ръст отбелязва износът на месо от ДРД – с 10,6%, достигайки 7 582 т. Около 90% от това количество са цели и половин трупове от агнета – пресни или охладени с дестинация Гърция. Други постоянни партньори за агнешко месо, но в значително по-малки количества са Италия и Хърватия.

Приблизително 8% от обема на изнесеното месо от ДРД заема козето – 580 т, насочено също за Гърция.

Нараства износът на птиче и свинско месо, съответно с 5,7% и 2,6%. При износа на месото от ЕРД през 2003 г. е отчетен спад – с 27,6%, но той се компенсира с по-големия експорт на живи животни, предназначени за клане.

Таблица VI.32.

Износ на месо за периода 2000 г. – януари-юни 2004 г.

Тона						
Тарифен номер	Месо от	2000	2001	2002	2003*	януари-юни 2004**
0201 и 0202	едър рогат добитък	103	129	492	356	55
0 204	дробен рогат добитък	5 879	6 928	6 858	7 582	3 669
0203 и от 0210	домашни свине	183	170	151	155	113
0 207	домашни птици	4 988	5 514	3 699	3 909	2 931

Източник: “Информационно обслужване” АД * Агенция “Митници”

** предварителни данни

През първото полугодие на 2004 г. отново най-голям е обемът на реализираното месо от ДРД и птици. Изнесеното птиче месо е главно от патици и гъски, като отбелязва значителен ръст спрямо същия период на предходната година - с 58%. Съществен стимул за нарастващият износ оказват отпуснатите през 2004 г. от ДФ “Земеделие” експортни субсидии в размер на 1 000 000 лв. за птиче месо и 200 000 лв. – за агнешкото.

Мляко и млечни продукти

През 2003 г. се запазва тенденцията от предходните години на нарастване на износа на млечни продукти и преди всичко на най-експортно ориентирани – сирене и кашкавал. Осъщественият през годината износ е в размер на 14 602 т, което е с 27% повече, в сравнение с 2002 г. Разпределен по продукти, износът е както следва: 728 т – мляко и сметана, 36 т – масло и млечни мазнини и 13 838 т сирене и кашкавал.

България има установени традиции при производството на бяло саламурено сирене и кашкавал от краве и овче мляко, поради което те са търсени както на вътрешния, така и на външния пазар. Ежегодно износът им нараства, като през 2003 г. той е с 29,5% повече от предходната година, заемайки дял от над 90% в общия експорт. Основни контрагенти за тези продукти са САЩ, Австралия,

Македония, Югославия, някои страни от Близкия Изток. Нараства износът на сирене и кашкавал за европейските страни. Най-големият търговски партньор на страната е Гърция, следвана от Германия и Италия.

От 2004 г., допълнителен стимул за износа на сирене и кашкавал ще бъде предвидената експортна субсидия в размер на 1 200 000 лв., разпределена както следва: 250 лв./т за сирене и 350 лв./т за кашкавал.

През 2003 г. се наблюдава ръст на реализираното количество масло и млечни мазнини - с около 33%, достигайки 36 т, докато при износа на останалите млечни продукти (мляко, сметана, суроватка) е отчетен спад със 7,4%, тъй като производството в страната им е ограничено.

Таблица VI.33.

Износ на мляко и млечни мазнини за периода 2000 г. – януари-юни 2004 г.

Тона						
Тарифен номер	Продукти	2000	2001	2002	2003*	януари-юни 2004**
0401, 0402, 0403, 0404	мляко и сметана	1 403	752	786	728	215
0 405	масло и мл. мазнини	61	67	27	36	86
0 406	сирене и извара	6 400	8 576	10 688	13 838	5 531

Източник: “Информационно обслужване” АД

“Агенция “Митници”

** предварителни данни

За периода януари – юни 2004 г. е регистриран износ на 6 768 т млечни продукти, в т.ч.: 215 т – мляко и сметана, 86 т – масло и 5 531 т – сирене и кашкавал. Сравнявайки със същия период на предходната година, се наблюдава намаление на износа с 9%, но до края на 2004 г. се очаква размерът на изнесените млечни продукти да достигне до 16 000 т.

4.4.2. Внос

Живи животни

По данни на Агенция “Митници”, през 2003 г. вносът на живи животни в България нараства с 12%, спрямо предходната година, наброявайки общо 2 679 524 броя. За първи път от няколко години насам е осъществен внос на голям брой агнета до 1 година – 59 737. Вносът е от съседна Румъния, на изгодна цена – около 1.5 щ.дол./кг и е реализиран през последните 2-3 месеца на годината, когато в страната няма агнета. След това животните се уговяват и се изнасят в началото на 2004 г. на значително по-висока цена – средно 2,7 щ.дол. за килограм, с направление Гърция.

През 2003 г. в страната са внесени 2 618 280 бр. птици, което е с 9.7% повече, спрямо предходната година. Около 70% от внесените птици – 1 893 664 бр. са стокови патета и гъсета за уговяване и получаване на втлъстен черен дроб, а

около 28% са петли и кокошки за разплод и селекция – 721 470 бр. Останалите 3 146 бр. са пуйки за разплод, като част от тях са закупени със средства по линия на ДФ “Земеделие”, за попълване на родителските стада.

Таблица VI.34.

Внос на живи животни за периода 2000 г. – януари-юни 2004 г.

Тарифен номер	Животни от рода на	2000	2001	2002	2003*	януари-юни 2004**
0 102	едър рогат добитък	68	33	0	11	0
0 104	дребен рогат добитък	20	0	0	59 737	77 270
0 103	домашни свине	816	822	821	1 496	438
0 105	домашни птици	2 855 555	3 312 304	2 387 598	2 618 280	1 406 265

Източник: “Информационно обслужване” АД

“Агенция “Митници”

** предварителни данни

Съществен ръст отбелязва вносът на свине през 2003 г. – почти два пъти повече от предходната година, достигайки 1 496 бр. В България се внасят животни основно за разплод и селекция. Около 70% от вноса е осъществен от Чехия (1 054 бр.), а останалите - от Кипър (380 бр.) и Дания (62 бр.).

След като през 2001 и 2002 г. няма регистриран, през 2003 г. е осъществен внос на 11 бр. ЕРД, с живо тегло между 160 и 300 кг, предназначени за клане. Вносът е от Македония.

През първото полугодие на 2004 г. се наблюдава значително нарастване на броя на внесените животни от рода на ДРД и на птиците, в сравнение със същия период на 2003 г. Увеличението при ДРД е над 120 пъти, като се внасят агнета до 1 година за доуговяване и последващ експорт. Нарастването при птиците е с 43%, а вносът е на стокови патета и гъсета за получаване на втлъстен черен дроб.

Месо

Осъщественият през 2003 г. внос на месо в страната слабо нараства - с 2.7%, достигайки 76 645 т., в т.ч.: 22 482 т – месо от ЕРД, 46 т – месо от ДРД, 20 633 т – свинско месо и 33 484 т – птиче месо. Увеличение се наблюдава при всички видове месо. Редуцираният през последните години брой животни от повечето категории и техния несъответстващ породен състав за ефективно производство на месо, е причина добитото количество да не може да задоволи потребностите на вътрешния пазар и да възниква необходимост от внос.

По-голямо увеличение е регистрирано при вноса на свинско месо – с 5.3% повече от 2002 г. Вносът на този вид месо е насочен предимно за преработвателната промишленост. За целта, по искане на Асоциацията на месопреработвателите в България, през последните няколко години в Митническата тарифа беше определена автономна безмитна квота за внос на обезкостено свинско месо (тар. позиция 0203 29 550) с намалено мито, като през 2003 г. размерът на квотата е 3 000 т с мито от 250 евро/т, за периода 1.04. – 30.06.

Освен това, напоследък се наблюдава увеличение на вътрешната консумация на колбаси и месни продукти. Развитието на туризма и посещението на

страната ни от чужденци, особено през летните месеци стимулира търсенето и потреблението на по-голям асортимент месни продукти.

Таблица VI.35.

Внос на месо за периода 2000 г. – януари-юни 2004 г.

						тона
Тарифен номер	Месо от	2000	2001	2002	2003*	януари-юни 2004**
0201 и 0202	едър рогат добитък	8 017	15 360	22 316	22 482	12 879
0 204	дребен рогат добитък	40	46	34	46	2
0203 и от 0210	домашни свине	6 596	12 802	19 483	20 633	6 661
0 207	домашни птици	20 989	24 081	32 790	33 484	17 141

Източник: “Информационно обслужване” АД

* Агенция “Митници”

** предварителни данни

Отчетеният ръст на внесеното птиче месо е по-малък – с 2.1%, следван от вноса на месо от ЕРД – с 1,7%, в сравнение с 2002 г. Тези видове месо също се насочват предимно за преработка.

Най-голямо процентно увеличение е регистрирано при вноса на месо от ЕРД, като от 34 т през 2002 г., той достига 46 т през 2003 г.

През шестте месеца на 2004 г. се запазва тенденцията на нарастване на вноса на месо, като общия му обем възлиза на 36 683 т, което е с 11% повече, спрямо същия период на предходната година и вероятно ще продължи и до края на годината.

Мляко и млечни продукти

През последните години, производството на сурово мляко в страната намаля, в резултат на което нараства вноса млечни продукти.

По данни на Агенция “Митници”, през 2003 г. в България е реализиран внос на 19 272 т мляко и млечни продукти, което представлява ръст от 37,8%, спрямо предходната година.

Най-голям дял в импортната структура на млечните продукти заема вносът по тарифна позиция 0402 на Митническата тарифа – мляко и сметана (концентрирани и подсладени), в т.ч. сухо мляко. През 2003 г. този дял е 50% от обема на общия внос, а размерът му е 9 943 т. От посоченото количество – 95%, или 9 421 т е вносът на сухо мляко. Въпреки високото вносно мито (между 64% и 68%), сухото мляко се използва като суровина, която се влага при преработката на млечните продукти. Производството му в страната е ограничено, поради което през 2003 г. вносът му нараства 3 пъти, в сравнение с предходната година. Традиционно по-големи количества сухо мляко се внасят от Украйна (38% от общия внос), Франция (12.4%), Литва (10,6%), Унгария (9,4%) и др.

Друг продукт, предназначен за преработка е суроватката, чийто внос през 2003 г. е 4 532 т – с 9.5% повече от 2002 г. Страните, от които се внасят по-големи количества суроватка са Чехия, Хърватско и Словакия.

За разнообразяване на асортимента от млечни продукти на вътрешния пазар се внасят видове, нетипични за страната. Независимо от по-високите им цени,

вносят им през годината нараства с 34,8%, достигайки 2 748 т. Страната внася сирене главно от европейски страни – Германия, Франция, Австрия, Дания.

Таблица VI.36.

Внос на мляко и млечни продукти за периода 2000 г. – януари-юни 2004 г.

тона						
Тарифен номер	Продукти	2000	2001	2002	2003*	януари-юни 2004**
0401, 0402, 0403, 0404	мляко и сметана	11 196	7 003	10 756	14 820	8 313
0 405	масло и мл. мазнини	1 123	1 159	1 194	1 704	1 178
0 406	сирене и извара	1 906	1 708	2 039	2 748	2 042

Източник: “Информационно обслужване” АД

* Агенция “Митници”

** предварителни данни

Реализираният за периода януари – юни 2004 г. внос на млечни продукти е в размер на 11 533 т, като отбелязва съществено увеличение в сравнение със същия период на предходната година. Регистрираният ръст е с около 47% се дължи на по-големия внос на сухо мляко и суроватка.

VII. ИНТЕГРАЦИОННА ПОЛИТИКА И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО.

1.Европейска интеграция

На 4.06.2004г. на Конференцията за присъединяване на РБългария към ЕС на ниво главен преговарящ бе затворена преговорна глава “Земеделие”, заедно с главите “Регионална политика” и “Бюджет и финанси”. Със затварянето на Глава “Конкуренция” през същия месец, преговорите за присъединяване на България към ЕС официално приключиха.

Провежданата интеграционна политика в аграрния сектор през последните години, включваше работа по хармонизиране на законодателството, по създаването на условия за изграждане и функциониране на административен капацитет за прилагането му, определяне на ангажиментите ни, договаряне на финансовата рамка и параметрите за България в рамките на Общата селскостопанска политика (ОСП) .

1.1.Финансова рамка

На 10 февруари 2004 г. Европейската комисия представи финансовата рамка за България и Румъния за периода 2007-2009 г., която даде възможност за приключване на преговорите по финансовите преговорни глави. По този начин ЕК изрази своята воля да продължи процеса на разширяване и като едни коректен партньор изпълни обещанието си от “Стратегическия документ и доклад на Европейската комисия за постигнатия прогрес в процеса на присъединяването от България, Румъния и Турция”, представен на 5 ноември 2003 г.

Съгласно финансовата рамка средствата за селско стопанство за България за периода 2007-2009 г. възлизат на 1,552 млрд. евро и включват:

- директни плащания (субсидии) – 431 млн. евро;
- пазарна подкрепа – 388 млн. евро;
- развитие на селските райони – 733 млн. евро, както и средства от структурните фондове на ЕС.

Директни плащания

Средствата за директни плащания са индикативно определени в размер на 431 млн. евро и ще се усвояват в периода 2007-2009 г., при спазване на същия принцип както и за десетте новоприсъединили се страни, като ще отговарят на 25% от равнището на директните плащания на 15-те страни-членки през 2007 г., 30% през 2008г. и 35% през 2009 г. Директните плащания в България през 2010 г. ще възлизат на 40% от нивото на ЕС-15. До 2016 г. ще се продължи с десетпроцентно ежегодно увеличение на директните плащания, до сто процентното им изравняване с ЕС-15. През 2007 г. не са предвидени средства за директни плащания в бюджета на ЕС поради факта, че те се изплащат от националните бюджети през текущата година и се възстановяват от бюджета на ЕС за следващата година.

България ще има възможност да допълва директните плащания от националния си бюджет до 55% от нивото на директни плащания в Общността

(към 30.04.2007 г.), 60% през 2008 и 65% през 2009 г. и от 2010 г.- с 30% над приложимите нива на директни плащания за съответната година.

Само за периода 2007-2009 г. допълнителните национални плащания могат да бъдат частично финансирани от средствата за развитие на селските райони (сумата не трябва да надвишава 20% от съответното годишно разпределение на средствата за развитие на селските райони).

Пазарна подкрепа

Пазарната подкрепа включва средствата, които биха се получавали при интервенция (в секторите полски култури, ориз, месо, мляко, захар); експортни субсидии в повечето от секторите; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти (мляко); помощи за производство на пресни плодове и зеленчуци, предназначени за преработка и подкрепа на организации на производители. Експортните субсидии зависят от нивото на цените в Общността спрямо световните цени. Следва да се има предвид и общата тенденция към изоставяне на инструментите за експортно субсидиране в резултат от развитието на многостранните преговори в рамките на СТО.

Развитие на селските райони

Съгласно регламентите на ЕС в областта на развитие на селските райони, се предоставя набор от мерки (30 на брой). Финансовият пакет тук включва:

- Средства за развитие на селските райони по Глава “Земеделие” – 733 млн. евро за периода 2007-2009г. /по сегашната секция “Гарантиране” на Европейския фонд за ориентиране и гарантиране в земеделието-ФЕОГА/. По досега съществуващото законодателство се разработва Национален план за развитие на селските райони, който се прилага и разплаща по правилата на секция “Гарантиране”.
- Средства за развитие на селските райони от структурните фондове /по сегашната секция “Ориентиране” на ФЕОГА, която е част от структурните фондове/ - между 20 и 30% от средствата за структурни действия за трите години, т.е. между 300 и 400 млн. евро. По досега съществуващото законодателство се разработва Оперативна програма за развитие на земеделието и селските райони като част от Националния план за развитие. Прилага се и се разплаща по правилата на структурните фондове.

Страната ни започва подготовка на следващия План за развитие на земеделието и селските райони, който ще обхваща периода 2007-2013. Той трябва да съдържа анализ на ситуацията в земеделието, анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи пред земеделието и селските райони и на база на този анализ изведени стратегически цели и приоритети. За постигане на тези цели и приоритети, които страната си поставя, според нуждите ще бъдат избрани мерки от възможните 30 на брой, както и ще се определи финансовия ресурс, който ще се заделени за всяка мярка.

Преговорите по глава “Земеделие” се проведеха въз основа на същите принципи и законодателство, както при 10-те нови страни членки. По този начин бе постигнато равностойно третиране на България от страна на Европейския съюз.

1.2. Договорености, постигнати в преговорите по глава 7 “Земеделие”:

Държавни помощи

България следва да заяви държавните помощи, чието прилагане желае да запази до 4 месеца след своето присъединяване. ЕК преценява направеното искане според правилата за държавни помощи. При одобрение помощта се класифицира като “съществуваща” и може да се прилага в рамките на 3 години, след което се отправя ново искане.

Договорености по отношение на общата организация на пазарите

България получи базова площ за полски култури (зърнени, маслодайни, протеинови) в размер на 2 625 258 хектара, въз основа на референтен период 2000 – 2002 г. На страната беше признат среден добив на полски култури (определя се въз основа на средния добив на зърнените култури) в размер на 2,9 тона на хектар въз основа на референтен период 1998-2002 г.

Твърда пшеница

Старозагорски, Хасковски, Сливенски, Ямболски, Бургаски, Добрички и Пловдивски регион са признати за традиционни производствени зони за твърда пшеница. Критериите за признаване на традиционни производствени зони за твърда пшеница са:

- Твърдата пшеница трябва да се произвежда, за да се използва като суровина за производството на макаронени изделия – 73% стъкловидност (качествен критерий);
- Да е налице производство поне през последните 20 години;
- Производството на твърда пшеница във всеки от регионите трябва да е поне 2 % от общите площи със зърнени култури в региона.

Искането на България за гарантирана площ за традиционно производство на твърда пшеница в размер на 21 800 хектара, беше изцяло прието.

България получи също така гарантирана площ за производство на варива (леща, боб и фий) от 18 047 ха въз основа на референтен период 2000 - 2002 г.

Ориз

В резултат на преговорите в сектор “Ориз” страната беше добавена към страните-производителки на ориз.

България получи национална базова площ за ориз от 4 166 ха.

България получава от пазарната 2007/2008 г. нататък допълнително плащане за ориз от 345,225 евро на хектар, въз основа на среден добив 4,603 т/ха (допълнителното плащане за ориз беше въведено с реформата на ОСП през 2003 г. и не подлежи на договаряне).

Захар

За страната беше определена обща годишна квота за производство на бяла захар в размер на 203 500 тона, включително:

- Квота А за производство на бяла захар от захарно цвекло в размер на 4 320 тона бяла захар;
- Квота В за производство на бяла захар от захарно цвекло в размер на 432 тона бяла захар;
- Квота за производство на бяла захар от нерафинирана тръстикова захар от преференциален внос в размер на 198 748 тона бяла захар.

В резултат на преговорите за България беше определена обща годишна квота за производство на изоглюкоза (равна на квота А) в размер на 56 063 тона (определена въз основа на 42% фруктоза от сухото вещество).

Плодове и зеленчуци

В сектор “Плодове и зеленчуци” са постигнати следните договорености:

- Национален праг за домати, предназначени за преработка - 156 343 тона
- Национален праг за праскови, предназначени за преработка - 17 843 тона
- Национална гарантирана площ за черупкови плодове - 11 984 ха

Вино и спиртни напитки

В резултат на преговорите в сектора, България е класифицирана в две лозарски зони:

- **СП** – Северен български лозарски регион ”Дунавска равнина”, Източен лозарски регион “Черноморски регион”и Подбалкански регион “Долината на розите”;
- **СПа** – останалата част от територията на страната.

ЕС отпуска права за ново засаждане на лозя в размер 1,5% от лозарския потенциал на България /по предварителни разчети 153 500 ха/ към датата на присъединяване.

ЕС приема исканията на България за транскрибиране на географските наименования и специфичните традиционни наименования на друг от официалните езици на Европейската общност за продукти с произход България, т.е. на етикетите на вината и спиртните напитки, произведени в България, надписите да бъдат изписвани освен на български и на други езици на Общността.

Тютюн

В резултат от преговорите по глава "Земеделие", в сектор “Тютюн” България получи национална квота за производство на тютюн от 47 137 тона. Тази квота е разделена както следва между сортовите групи в приложението на регламент на Съвета 2075/92:

- I Flue cured (Виржиния): 9 023 тона;

- II Light air cured (лайт еър кюрд - Бърлей): 3 208 тона;
- VI Басми: 31 106 тона;
- VIII Каба Кулак: 3 800 тона

Освен това беше постигнато и желаното разпределение на по-голямата част от българските ориенталски сортове в сортова група Басми с най-високи премии на Европейския съюз. Постигнато бе прагът за признаване на групи производители на суров тютюн да бъде 0,3% от общата национална квота за страната в 12 общини на Севернобългарска тютюнева област и 4 общини на Джебелска тютюнева област, а за останалата част от страната да бъде 1% (при изискване по регламент 2%).

Мляко и млечни продукти

За определяне на референтната квота за България е взета средната стойност на данните за доставено мляко на преработвателните предприятия и директните продажби от 2000 до 2002 г. включително. По този начин на България е определена квота от 979 000 тона (от които 722 000 тона за преработка и 257 000 тона за директни продажби).

България получи резерв за реструктуриране от 39 180 тона, който ще бъде освободен през 2009 г., в случай че се увеличи количеството мляко за преработка, в резултат на намаляване на количествата мляко за консумация във фермата – човешка и за изхранване на животните.

За фиксиране на маслеността са взети данните за 2003 г. като най-близката година, за която има данни за средната масленост (39,10 г/кг).

България получи преходен период до 30 април 2009 г. за прилагането на Регламент на Съвета 2597/97 за категоризация на млякото за пиене. В рамките на този период на вътрешния пазар мляко с масленост 2% ще се продава като полу-обезмаслено, а мляко с масленост 3% ще се продава като пълномаслено. През този период българските млекопреработватели ще могат да се адаптират към Европейските стандарти.

Говеждо месо

България получава 90 343 права за специални премии за мъжки животни от рода на едър рогат добитък. ЕС прилага методиката на изчисление използвана за другите страни- кандидатки, където общият брой крави се умножава по 0.8 (приет като процент на живи телета) след това по 0.5 (процент на мъжките животни), след това по съотношението на незакланите телета (0.6).

България получава таван от 16 019 брой животни, подлежащи на премии за крави с бозаещи телета. ЕС прилага методиката на изчисление използвана за другите страни- кандидатки, където данните за крави от не-млечни породи от най-добрата година на референтния период (за нас това е периода 2000 – 2003), т.е. данните от 2002г. се намаляват с 10%.

България получава също така 22 191 права за премии за клане за възрастни животни и 101 542 за телета. Получаваме допълнителни плащания в сектора в размер на 380 172 евро. ЕС прилага методиката на изчисление използвана за другите страни- кандидатки, където от общото произведено говеждо месо през 2002 година (7 866 т) се изважда месото добито от телета до една година. Към така получените 3 186 т се добавя на изнесеното месо от възрастни животни (2 662.8 т) и

се достига до количеството от 5 848.8 т, подлежащо на премиране. Това количество се умножава по 65 евро на тон и се достига до общата сума от 380 172 евро.

Овче и козе месо

България получава таван от 2 058 483 броя животни за премии в сектор “Овче и козе месо”. В този брой е включен национален резерв от 3%.

България получава допълнителни плащания в сектора в размер на 2 176 155 евро. Общата сума на допълнителните плащания е определена като таванът 2 058 483 е умножен с коефициент, получен от разделянето на 72 000 000 (общият финансов пакет за допълнителни плащания) на 68 106 718 (среден брой премии изплатени в ЕС-15).

Договорености по отношение развитието на селските райони

България може да прилага пълния набор от мерки в Регламент 1257/99, и неговото изменение 1783/2003, както и “временните” мерки (предоставени специално за новите страни членки). Общият брой на мерките за развитие на селските райони по основните регламенти на ЕС е 30.

- 1) Мерки тип “компенсаторни плащания” (подпомагане на база обработваема площ), които към момента се финансират от секция «Гарантиране» на ФЕОГА

Тук се включват следните мерки: подпомагане на необлагодетелствани райони и райони с екологични ограничения; агроекология и хуманно отношение към животните; подпомагане на залесяването на земеделски земи и други горски дейности; ранно пенсиониране; полупазарни стопанства в процес на реструктуриране; стандарти на общността; качество на храните; консултантски услуги за фермери и съвети в земеделието; организации на производителите; допълнение към директните плащания; техническа помощ;

- 2) Мерки “инвестиционен тип”, които към момента се финансират от секция «Ориентиране» на ФЕОГА като част от структурните фондове на ЕС.

Тук се включват следните мерки: инвестиции в земеделски стопанства; маркетинг и преработка; млади фермери; професионално обучение; мярка тип Лидер +; мерки по чл. 33 от Регламент 1257/99, които са изцяло насочени към селските райони (облагородяване на земите, комасация, помощни услуги в земеделските стопанства/услуги в помощ на управлението на стопанствата, маркетинг на качествени селскостопански продукти, основни услуги за селската икономика, обновяване на селата, разнообразяване на селскостопанските дейности, управление на водните ресурси в селското стопанство, развитие на инфраструктурата в селското стопанство, туризъм/занаятчийство, опазване на

околната среда, възстановяване потенциала на селскостопанското производство, финансов инженеринг).

Кои точно мерки и с каква приоритетност и финансов ресурс ще се прилагат е въпрос на национално решение и избрана стратегия при съобразяване с действащото към момента на присъединяване законодателство на ЕС. Такава стратегия ще бъде подготвена като част от следващия Национален план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2007-2013.

2. Международно сътрудничество

2.1. Двустранно сътрудничество

През 2003 г. представители на МЗГ взеха участие в заседания на Междуправителствени смесени комисии за икономическо и научно-техническо сътрудничество с Русия, Монголия, Беларус, Мароко, Египет, Виетнам, Румъния, Македония, Куба, Йордания, Китай, Словения и Словакия.

Проведени бяха заседания на Смесените работни групи по земеделие с Мароко и Италия, на Постоянната правителствена комисия “България – Бавария”, на Българо-валонската постоянна смесена комисия и на Българо-турския комитет по земеделие.

Подписани бяха следните двустранни споразумения:

- Споразумение между правителството на Република България и Правителството на Хашемитско кралство Йордания за сътрудничество в областта на карантината и растителната защита
- Споразумение между правителството на Република България и Правителството на Хашемитско кралство Йордания за сътрудничество в областта на ветеринарното дело
- Споразумение между Министерството на земеделието и горите на Р България и Министерството на земеделието на Кралство Холандия за одобряване на работна програма за изпълнение на проекти в отрасъла.
- Меморандум за разбирателство между Министерството на земеделието и горите на и Австралийската служба за карантина и инспекция.

Изпълнени бяха проекти в отрасъла, финансирани от ФАО и чуждестранни агенции като ГТЦ – ФРГ Германия, ДЖАЙКА – Япония, ПСО – Холандия, КОЙКА – Южна Корея.

През 2004 г. бяха подписани бяха следните споразумения:

- Споразумение между Министерството на земеделието и горите на Р България и Федералното министерство на селското и горското стопанство, околната среда и водното стопанство на Р Австрия за сътрудничество в областта на земеделието и горите

- Споразумение между Министерството на земеделието и горите на Р България и Министерството на селското стопанство и продоволствието на Р Беларус за икономическо и научно-техническо сътрудничество
- Допълнение към Споразумението от 8 април 1997г. за използване на безвъзмездна хранителна помощ, дадена от Франция за България за реализиране на проекти в животновъдството и посадъчния материал

До края на 2004 г. ще бъдат подписани още и следните двустранни документи:

- Протокол за намерения между Министерството на земеделието и горите на Р България и Министерството на селското стопанство и продоволствието на Московска област
- Спогодба между Министерството на земеделието и горите на Р България и Министерството на аграрната политика на Украйна за сътрудничество в областта на изпитването за различимост, хомогенност и стабилност и запазване правата на селекционерите
- Споразумение между правителството на Р България и правителството на Монголия за сътрудничество в областта на карантината и растителната защита
- Споразумение между правителството на Р България и правителството на Монголия за сътрудничество в областта на ветеринарната медицина
- Споразумение между правителството на Р България и правителството на Южна Африка за сътрудничество в областта на селското стопанство
- Споразумение между Министерството на земеделието и горите на Р България и Министерството на земеделието на Китайската народна република за сътрудничество в областта на селското стопанство

2.2. Сътрудничество с международни организации

През 2003 г. бе осъществена подготовка за участие на българска официална делегация в 32 – та Конференция на Организацията на Обединените нации по прехрана и земеделие (ФАО)

Във връзка с подготовката по присъединяването на България към ЕС и Евроатлантическите структури представители на МЗГ участваха през 2003 г. в заседанията на Комитета по планиране в областта на храните и селското стопанство (FAPC) към Старшия комитет на НАТО по гражданско планиране в извънредни ситуации

МЗГ участва в съвещанията и семинарите , осъществени по линия на Черноморско икономическото сътрудничество (ЧИС).

През 2004 г. МЗГ участва в заседания в международни организации, в които членува Р България:

- Заседание на Планиращия комитет на НАТО по храните и селското стопанство (ЕАСП), където страната ни бе със статут на наблюдател, м. януари 2004 г., Брюксел;

- Учредителна асамблея на Международната организация по лозата и виното, Франция
- 24-та Регионална конференция на Организацията на Обединените нации по прехрана и земеделие (ФАО), м. май 2004 г., Франция

VIII. СПЕЦИАЛНА ПРОГРАМА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ (САПАРД)

1. Програмиране

1.1. Промени в Националния план за развитие на земеделието и селските райони по програма САПАРД (НПРЗСР)

С цел преодоляването на проблемите, възникнали при прилагането на Програма САПАРД, беше изготвен втори пакет от изменения в Българския Национален план за развитие на земеделието и селските райони по програма САПАРД, който беше изпратен на 21 февруари 2003 г. на ЕК за съгласуване и одобрение от службите на Комисията. Измененията и допълненията бяха одобрени, с решение на ЕК от 27 май 2003 г., в съответствие с разпоредбите на чл. 4 (5) и 4(6) на Регламент на Съвета (ЕС) 1268/1999 година и Становището на Комитета за земеделски структури и развитие на селските райони (СТАР) от 9 април 2003 г.

1.1.1. Измененията и допълненията, влезли в сила от м.май 2003 г.:

- Измененията в акредитираните “частни мерки” от Програмата - *мярка 1.1 "Инвестиции в земеделските стопанства", мярка 1.2 "Подобряване на преработването и маркетинга на селскостопански и рибни продукти" и мярка 2.1 "Развитие и диверсификация на икономическите дейности, създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи"* - се отнасят до включването на нови сектори за подкрепа, увеличаване на тавана на подкрепата, с цел подпомагане на интегрирани проекти за пълна модернизация според европейските стандарти, както и разширяване на географското покритие по мярка 2.1, с цел да бъдат включени за подкрепа и планинските райони. В допълнение, в текста на мярка 1.4 *"Лесовъдство, залесяване на земеделски земи, инвестиции в горски стопанства, преработка и маркетинг на горски продукти"* бяха въведени малки технически подобрения.

- Финализиран беше текстът на мярка 1.3 *"Развитие на селскостопански дейности, целящи опазването на околната среда"*, който се основава на документите, изготвени след като първата версия на Българския национален План за развитие на земеделието и селските райони (БНПРЗСР) беше одобрена от ЕК (20.10.2000). Тези документи са - Ръководството на ЕК за "Екологосъобразни пилотни действия в рамките на програмите САПАРД" и секторен анализ, подготвен в рамките на проект по ФАР № BG 9810-02-01 "Подготовка на детайлни мерки за националния план за развитие на земеделието и селските райони по програма САПАРД в България". Изборът на дейностите, включени за подкрепа по мярката се основава на дейностите, предложени в проекта на Националната агроекологична програма. Те отразяват агроекологичната ситуация и съответните

нужди на страната и са посочени като приоритетни дейности в Националната стратегия за опазване на биоразнообразието. Тези дейности влизат в обхвата на пилотните агроекологични дейности, дефинирани в ръководството за "Екологосъобразни пилотни действия в рамките на програмите САПАРД".

- Финализиран беше текстът на мярка 1.6 *"Управление на водните ресурси"*, който се основава на значителните институционални и законодателни реформи, които се осъществиха в областта на напояването, отводняването и защитата от наводнения от 2000 г. до сега. Критериите за допустимост, необходимите технически и финансови документи и степента на финансово подпомагане по мярката бяха диференцирани, за да отговарят на типа инвестиция и типа кандидат, на влязлото в сила законодателство в съответната област и разпоредбите на Многогодишното финансово споразумение по програма САПАРД. Допълнително внимание беше отделено на подsigуряването на икономическата жизнеспособност и на ограничаването на въздействието върху околната среда на кандидатстващите проекти.

1.1.2. Предложения за изменения и допълнения

Предложените (трети) изменения и допълнения в Програма САПАРД отразяват: бележките и препоръките от доклада за междинната оценка по Програмата; предложения на Агенция САПАРД, насочени към подобряване усвояемостта на средствата и предложения от постоянните работни групи към Комитета по наблюдение, одобрени от Комитета.

Посочените по-долу, в резюме, промени в БНПРЗСР са одобрени от Управителния орган на Програма САПАРД (УС на ДФ "Земеделие") на 20.02.2004 г. както и от Комитета по наблюдение на Програмата на неговото шесто заседание, проведено на 12 декември 2003 г., последващата писмена процедура в периода 10 – 20 февруари 2004 г. както и са резултат на консултациите с Европейската Комисия в периода април-юни 2004 г. и одобрението на Комитета по наблюдение на седмото заседание, проведено на 30 юни 2004 г.

По-важните предложения за промени са, както следва:

Общи промени в мерките от БНПРЗСР

1. Изменят се критериите за оценка на проекти, като тежест се дава на сектори, които имат най-голяма нужда от инвестиции, за да отговорят на ветеринарно санитарните, хигиенни и екологични изисквания на нововъведеното в страната европейско законодателство.

2. Ограничава се размера на разходите за подготовка на бизнес план (в съответствие с пазарните условия в България) и по този начин се постига освобождаването на ресурс за инвестиции в реални активи.

3. Въвеждат се индикатори за наблюдение въздействието на проектите по мерките върху околната среда, което отразява препоръките на Междинната оценка за включване на екологични показатели за мониторинг и цели по-добро придържане към Насоките на Комисията за провеждане на оценка на програма САПАРД.

Специфични промени в мерките от БНПРЗСР

- **Промени в Мярка 1.1 “Инвестиции в земеделски стопанства”**

(касаещи сектор “Мляко и млекопроизводство”) :

1. Отпада ограничението за закупуване на елитни разплодни животни до 1/3 от наличните в стадото. Инвестицията се подкрепя, само при условие, че стопанството на кандидата отговаря на “Кодекс за изискванията към земеделските стопанства – ветеринарно-санитарни, фито-санитарни, екологични и хуманно отношение към животните”, посочени в Приложение към мярката, за новия брой животни, вкл. новозакупените. Същото условие за подкрепа на този тип инвестиция е поставено и в сектор “месо”.
2. Намалена е минималната стойност на инвестициите от 15 000 евро на 10 000 евро.
3. Създава се възможност млекопроизводителите да изграждат и оборудват млекосъбирателни пунктове по мярката, вкл. лабораторно оборудване.
4. Към допустимите инвестиции в сектора се допълва закупуване на ветрогенератори и вятърни помпи за изпомпване на вода.
5. Става възможно по мярката да кандидатстват организации на производители. Всички изисквания касаещи сектора, в случай на кандидатстване на организация на производители са в сила за членовете на организацията, а не за самата организация, която кандидатства, тъй като организацията на производители по своята същност е маркетингова организация.

(Други изменения в мярката):

6. Отпада изискването - посадъчният материал да е от сортове овощни растения, които са включени в Националната сортова листа.
7. Намалява се минималната стойност на инвестициите от 10 000 евро на 5 000 евро за етерично-маслени култури и многогодишни лечебни растения – и площите от 1 ха на 0,5 ха.
8. Критериите за оценка на проекти се изменят. Дава се по-голяма тежест на проектите от “изостанали селски райони”, “планински райони” и от сектор “мляко и млекопроизводство” като по този начин се постига концентрация и приоритетност на инвестициите в сектор, който се нуждае от насърчаване въвеждането на европейските стандарти и изисквания. Включва се и допълнителен критерий за биологичното производство.
9. Към избираемите бенефициенти се поставя изискването животновъдните им обекти да са регистрирани в регионалните ветеринарно медицински служби;
10. Към критериите за избираемост се поставя ново изискване при кандидатстване на земеделски производители от секторите “мляко и млекопроизводство “ и “месо” кандидатите да представят предписание, заверено от НВМС за покриване на изискванията , заложи в “Кодекс за изискванията към земеделските стопанства – ветеринарно-санитарни, фито-санитарни, екологични и хуманно отношение към животните”;

11. Към условията за подпомагане се добавя , че помощта се изплаща само, ако стопанството на подпомагания отговаря на изискванията, заложен в “Кодекс за изискванията към земеделските стопанства – ветеринарно-санитарни, фито-санитарни, екологични и хуманно отношение към животните”;
12. Ограничава се размера на разходите за подготовка на бизнес план, до не повече от 8 000 евро.

■ **Промени в мярка 1.2. “Подобряване преработката и маркетинга на земеделски и рибни продукти “**

1. Намаляване на изискванията по отношение на капацитета за годишен кланичен добив на кандидатстващите в подсектор “заешко месо” от сектор “месо” от 350 000 на 35 000 зайци и от 500т. на 50 т. заешко месо. По този начин ще се даде възможност на предприятията от подсектор “заешко месо” да кандидатстват по Програма САПАРД, защото заложения в мярката капацитет се оказва значително по висок от действителния в сектора.
2. Намалява се допустимия за подпомагане процент на общите разходи, необходими за изготвяне и изпълнение на проектите, включително за изготвяне на бизнес план (за проекти на стойност над 1 000 000 евро) както следва:
 - При размер на допустимите инвестиции от 1 000 000 евро до 2 000 000 евро, процентите се намаляват съответно от 12% на 10% за целия размер на общите разходи и от 5% на 4% за изготвяне на бизнес план ;
 - При размер на допустимите инвестиции над 2 000 000 евро, процентите се намаляват съответно от 12% на 8% за целия размер на общите разходи и от 5% на 3% за изготвяне на бизнес план ;
3. Максималния размер на допустимите инвестиционни разходи за един проект за кланица се увеличава на 5 000 000 евро от сегашния размер (3 000 000 евро), а за всички други проекти се намалява както следва:
 - максимум 2 500 000 евро за сектори “мляко и млечни продукти”, “риба и рибни продукти” и “месо и месни продукти” с изключение на кланици;
 - максимум 1 500 000 евро за сектори “вино” и “плодове и зеленчуци”;
4. От общия бюджет по мярката се отделя самостоятелен бюджет за кланици в размер на 12,5 млн. евро публични средства (ЕС+национални средства) считано от 08.2004г. Този бюджет се разпределя по следния начин:
 - 5 млн. евро публични средства за кланици за червени меса;
 - 7,5 млн. евро публични средства за кланици за бяло месо, от които:
 - 2,5 млн. евро публични средства за кланици за бели меса разположени в Югоизточен, Южен централен и Югозападен район за планиране (Regioins NUTS II);

- 5 млн. евро публични средства за кланици за бели меса разположени в Северозападен, Северен централен и Североизточен район за планиране (Regoins NUTS II);
- 5. Кандидатстващите (с изключение на кланиците) трябва да развиват дейност в съответния сектор най-малко 3 години преди датата на кандидатстване.
- 6. Кандидатстващите в сектори “риба и рибни продукти”, “мляко и млечни продукти” и “месо”(с изключение на кланиците) се допускат за подпомагане само ако предприятията, за които кандидатстват за подпомагане са категоризирани от Националната ветеринарномедицинска служба (НВМС) във II група по реструктуриране съгласно вътрешните процедури на НВМС.
- 7. В критериите за оценка на проектите освен приоритета за адаптиране на преработвателните предприятия на селскостопанска продукция към стандартите на ЕС, се дава тежест и на проекти от “селски райони” и от “изоостанали селски райони”.

• **Промени в мярка 1.2. 1.“Пазари на производителите и тържищата”**

1. Намалява се допустимия за подпомагане процент на общите разходи необходими за изготвяне и изпълнение на проектите, включително за изготвяне на бизнес план за проекти на стойност над 1 000 000 евро на:
 - При размер на допустимите инвестиции от 1 000 000 евро до 3 000 000 евро, процентите се намаляват съответно от 12% на 10% за целия размер на общите разходи и от 5% на 4% за изготвяне на бизнес план ;
 - При размер на допустимите инвестиции над 3 000 000 евро, процентите се намаляват съответно от 12% на 8% за целия размер на общите разходи и от 5% на 3% за изготвяне на бизнес план ;
2. От бюджета по мярка 1.2. *“Подобряване на преработката и маркетинга на селскостопански и рибни продукти”*, се заделя (като самостоятелен) бюджет за подмярка 1.2.1.*“Пазари на производители и тържища”* сума в размер на 25 млн.евро публични средства (ЕС+национален бюджет) за целия период на действие на Програма САПАРД при следното разпределението на бюджета по подмярка 1.2.1.:
 - а) 9 млн. евро публични средства за 2004 г.
 - б) 8 млн.евро публични средства за 2005 г.
 - в) 8 млн. евро публични средства за 2006 г..

Чрез тази промяна ще се гарантира определен бюджет за изпълнение на заложените цели на подмярката, който е съобразен с очакваните проекти по подмярката.

• **Промени в мярка 1.5 “Създаване на организации на производители”**

1. Намалява се минималният брой на членовете на организацията за плодове и зеленчуци и мляко от 30 члена на 7 члена и в резултат съответно се преизчислява (намалява) размера на минималната годишна пазарна продукция, съответния минимален брой животни /земя за

секторите плодове, зеленчуци и мляко и съответния годишен оборот от 150 000 на 100 000 евро.

- **Промени в мярка 2.1 "Развитие и диверсификация на икономическите дейности и създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи" от НПРЗСР**

1. Намалява се максималния размер на допустимите инвестиционни разходи за направление "Селски туризъм" от 500 000 евро на 250 000 евро. С това се постига по-стриктно придържане към целите на мярката, тъй като по-голяма инвестиция за проект в селски туризъм създава предпоставки за нарушаване на автентичната местна среда. В тази връзка се променя (ограничава) и географския обхват на направление "селски туризъм" от мярката, като се правят промени в списъка на "Общини и планински населени места с потенциал за развитие на селски туризъм" от НПРЗСР.
2. Прави се промяна в критериите за избор на проекти. С това се отразяват бележките от доклада за Междинната оценка на Програмата. Чрез включването на нов критерий "подкрепа на местни инициативи" се дава приоритет на проекти на местни фирми или физически лица. Включва се и допълнителен критерий за поощряване на биологичното производство.

- **Промени във финансовите таблици на Националния план за развитие на земеделието и селските райони НПРЗСР**

Промените във финансовите таблици включват:

1. Натрупаната лихва до 31 май 2004 г. по САПАРД Евро сметката се добавя към средствата по мярка 2.1. "Развитие и диверсификация на икономическите дейности, създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи"
2. Допълнителни средства съгласно подписаните финансови споразумения (2000-2003 г.), допълнителните средства за 2003 г. и очакваните средства за 2004 г.-2006 г. се разпределят, както следва:
 - 20% за мярка 1.2. "Подобряване на преработката и маркетинга на селскостопански и рибни продукти";
 - 30% за мярка 2.1. "Развитие и диверсификация на икономическите дейности, създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи";
 - 30% за мярка 2.2. "Обновяване и развитие на селата, опазване и съхраняване на селското наследство и културни традиции";
 - 20% за мярка 2.3. "Развитие и подобряване на междуселищната инфраструктура";
3. Преразпределят се средства между мерките, както следва:

- Намалява се публичната субсидия (ЕС+Национален бюджет) по мерки:
 - 1.4. *“Лесовъдство, залесяване на земеделски земи, инвестиции в горски стопанства, преработка и маркетинг на горски продукти”* - 55 000 000 лв.;
 - 1.6. *“Управление на водните ресурси”* - 45 000 000 лв. и
 - 3.1. *“Подобряване на професионалното обучение”* - 35 000 000 лв.
- Увеличават се публичната субсидия (ЕС+Национален бюджет) по мерки:
 - 1.2. *“Подобряване на преработката и маркетинга на селскостопански и рибни продукти”* - 105 000 000 лв. и
 - 2.1. *“Развитие и диверсификация на икономическите дейности, създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи”* – 30 000 лв.
 - Създава се отделен бюджетен ред по подмярка 1.2.1. *“Пазари на производители и тържища”*, средствата за който се заделят от бюджета на мярка 1.2. *“Подобряване на преработката и маркетинга на селскостопански и рибни продукти”*.
 - Средствата по мярка 4.1. *“Техническа помощ”* за 2000 г. (в размер на 309 048 евро субсидия от ЕС) се прехвърлят по мярка 1.1. *“Инвестиции в земеделски стопанства”* поради късното акредитиране на мярка Техническа помощ и реалното ѝ стартиране през м.май 2004 год. и възможно неусвояване на бюджета ѝ по Годишно финансово споразумение (ГФС) 2000, чийто срок изтича в края на 2004 год..
 - Средствата по мярка 2.1. *“Развитие и диверсификация на икономическите дейности, създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи”* (в размер на 1 923 289 евро субсидия от ЕС по ГФС 2000) се прехвърлят по мярка 1.1. *“Инвестиции в земеделски стопанства”*, поради възможно неусвояване (разплащане на бюджета). Същата сума се възстановява на мярка 2.1 от бюджета на мярка 1.1 от средствата по ГФС 2002.

1.2. Акредитация на Агенция САПАРД

С акт на Европейската Комисия от 14 август 2003 г. са акредитирани за прилагане от Агенция САПАРД още седем нови мерки (шест мерки и една подмярка) както следва:

- Подмярка 1.2.1 “Пазари на едро”;
- Мярка 1.4 “Лесовъдство, залесяване на земеделски земи, инвестиции в горски стопанства, преработка и маркетинг на горски продукти”;
- Мярка 1.5 “Създаване на организации на производителите”;
- Мярка 2.2 “Обновяване и развитие на селата, опазване и съхраняване на селското наследство и културни традиции”;
- Мярка 2.3 “Развитие и подобряване на междуселищната инфраструктура”;
- Мярка 3.1 “Подобряване на професионалното обучение”;
- Мярка 4.1 “Техническа помощ”;

През периода август 2003 г.–юни 2004 г. Агенция САПАРД прилага девет мерки и една под-мярка от Националния план за развитие на земеделието и селските райони, за които е получила акредитация от Европейската Комисия.

2. Наблюдение на програмата

Комитет по наблюдение на програма САПАРД

Комитетът по наблюдение следи изпълнението на програма САПАРД в съответствие с чл. 35 от Регламент №1260/99 на ЕС и с Многогодишното Финансово Споразумение между ЕК и Р България.

В периода август 2003 г.-юли 2004 г. Комитетът по наблюдение прилагането на Програма САПАРД проведе поредните шесто и седмо заседания.

Материалите от заседанията на Комитета по наблюдение на Програма САПАРД се публикуват на интернет страницата на Министерството на земеделието и горите.

Осмото редовно заседание на Комитета по наблюдение е планирано за първата половина на месец декември 2004 г.

Постоянни работни групи към Комитета по наблюдение на Програма САПАРД

Към Комитета за наблюдение функционират шест Постоянни работни групи по акредитираните мерки от Програма САПАРД.

В изпълнение на правилата на работа на Комитета по наблюдение работните групи към него проведоха заседания преди срещите на Комитета. Всички основни решения на Комитета по наблюдение, засягащи изменения в Националния план за развитие на земеделието и селските райони, бяха основани на дискусии и предложения, направени от фермерските асоциации и неправителствени организации, представляващи селските райони в работните групи.

В периода май 2003г. - май 2004г. постоянните работни групи по “частните мерки” от Програмата (Мерки 1.1, 1.2 и 2.1.) проведоха по две заседания (през м.май и м.октомври 2003г.), а работните групи по мерките, които получиха акредитация през август 2003г., проведоха своите първи заседания през м.октомври 2003г.. В съответствие с решенията, взети от Комитета по наблюдение на неговото шесто заседание (декември 2003г.) и във връзка с подготовката на измененията на НПРЗСР, четири от тях проведоха допълнителни заседания през януари 2004 г.

Годишен доклад по Програма САПАРД

През месец май 2004г. е изготвен втория Годишен доклад за изпълнението на Програма САПАРД, отчитащ периода 1 януари 2003 – 31 декември 2003г., който е разгледан и одобрен на редовното Седмо заседание на Комитета по наблюдение на Програма САПАРД на 30 юни 2004 г. и изпратен на ЕК за одобрение.

Междинна оценка на Програма САПАРД

В отчетния период на настоящия доклад беше изготвен Доклад за междинната оценка на изпълнението на Програма САПАРД, който беше изпратен на ЕК на 22 декември 2003 г. (в съответствие с член 10, секция Б на Многогодишното финансово споразумение по САПАРД). На 30 април 2004 г. докладът е публикуван на български и английски език на интернет страницата на МЗГ в рубрика “САПАРД – Изпълнение на програмата”.

3. Прилагане на Програма САПАРД

През 2003 г. ДФ “Земеделие” като акредитирана Агенция САПАРД продължи да предоставя безвъзмездна финансова помощ по общо 9 мерки и една под-мярка.

За периода януари - декември 2003 г. са одобрени 681 проекта като общата сума на инвестициите по тях е 545 492 118,94 лв.

Мярка 1.1.ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА

Мярката е в подкрепа на частни инвестиции за подобряване на качеството и технологиите за производство на селскостопански продукти в сектори мляко и млекопроизводство, месо и месопроизводство, трайни насаждения: лозя, овощни градини, ягодоплодни, зеленчуци, цветя, етерично-маслени култури, многогодишни лечебни растения, зърнени култури, маслодайни култури, тютюн-висококачествени сортове, памук; яйца и яйчни продукти.

През 2003 г. по мярката са одобрени 389 проекта с общ размер на инвестиционните разходи от 173 235 640,58 лв.

По сектор “Мляко и млекопроизводство” са одобрени 5 проекта с общ размер на инвестицията 2 157 470,56 лв., в т.ч. 1 074 538,00 лв. субсидия.

По сектор “Месо и месопроизводство” са одобрени 24 проекта. Общият размер на инвестиционните разходи е 28 766 055,69 лв., в т.ч. 13 305 492,38 лв. субсидия.

По сектор “Трайни насаждения: лозя, овощни градини, ягодоплодни” са получили одобрение 92 проекта на обща стойност 31 765 367,29 лв. Субсидията е в размер на 13 842 760,47 лв.

По сектор “Зеленчуци, цветя, етерично-маслени култури, многогодишни лечебни растения, зърнени култури, маслодайни култури, тютюн-висококачествени сортове, памук” одобрените през 2003 г. проекти са 268 на брой. Инвестиционната им стойност е 110 546 747,04 лв., в т.ч. 53 684 777,52 субсидия.

По сектор “Яйца и яйчни продукти” няма одобрени проекти.

Мярка 1.2 ПОДОБРЯВАНЕ ПРЕРАБОТКАТА И МАРКЕТИНГА НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ И РИБНИ ПРОДУКТИ

По мярката се финансират инвестиции, които допринасят за подобряване на качеството, представянето и опаковката на продуктите; подпомагане внедряването

на нови технологии, свързани със защитата на околната среда; подобряване на качествените и здравни изисквания; достигане на европейските стандарти и изисквания; насърчаване по-доброто използване на субпродуктите, особено чрез обработка на отпадъците; разширяване на складовия капацитет.

През 2003 г. по мярката са одобрени 131 проекта на обща стойност 308 724 633,71 лв., от тях 149 517 229,58 лв. е размерът на субсидията.

По сектор *“Вино”* са получили одобрение 22 проекта. Размерът на инвестиционните разходи е 58 099 767,91 лв. Очакваната безвъзмездна помощ е за 28 676 469,59 лв.

По сектор *“Плодове и зеленчуци”* са одобрени 30 проекта с общ размер на инвестициите 73 914 069,64 лв. и размер на субсидията – 35 521 690,16 лв.

По сектор *“Мляко и млечни продукти”* са одобрени 15 проекта. Инвестициите по тях са на стойност 46 654 547,35 лв., а размерът на безвъзмездната помощ – 22 738 194,09 лв.

По сектор *“Месо”* са одобрени 56 проекта. Реализираните инвестиции по тях се очаква да бъдат в размер на 108 050 551,48 лв.. Бенефициентите ще получат субсидия за 52 131 402,33 лв.

По сектор *“Риба и рибни продукти”* Комисията по избор на проекти е одобрила през 2003 г. 7 проекта на стойност 16 923 904,33 лв. и общ размер на субсидията 7 913 397,41 лв.

По под-мярка *“Пазари на едро и тържища”* е одобрен 1 проект на стойност 5 081 793,00 лв. и размер на безвъзмездната помощ 2 536 076,00 лв.

Мярка 2.1.РАЗВИТИЕ И ДИВЕРСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ, СЪЗДАВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА МНОГОСТРАННИ ДЕЙНОСТИ И АЛТЕРНАТИВНИ ДОХОДИ

Главната цел на мярката е интегрирано развитие на селските райони чрез финансиране на частни инициативи, осигуряващи допълнителни земеделски приходи, с цел да се насърчи развитието на икономиката и общностите в селските райони, да се подобрят условията за работа, което да допринесе за намаляване на миграцията на местното население.

По мярката са одобрени 161 инвестиционни проекта с обща стойност 63 651 844,65 лв.. След тяхното изпълнение бенефициентите ще получат финансова помощ в размер на 29 105 514,65 лв.

Сектор *“Селски туризъм”* – одобрени са 67 проекта с общ размер на инвестиционни разходи 30 962 249,61 лв., от които 13 700 145,85 субсидия.

Сектор *“Местно занаятчийство и агроиндустрия”* – одобрени за подпомагане са 4 проекта на обща стойност 3 058 184,12 лв.. Субсидията е в размер на 1 508 897,00 лв.

Сектор *“Дървообработване, дърводелство и биогорива”* – одобрени са 39 проекта на стойност 18 706 698,19 лв. и размер на субсидията 8 923 568,20 лв.

Сектор *“Бубарство”* няма одобрени проекти за 2003г.

Сектор “Пчеларство” – по сектора са одобрени 35 проекта на стойност 3 670 860,44 лв. Финансовата помощ е в размер на 50% от тези разходи или 1 503 260,60 лв.

Сектор “Коневъдство” има одобрен 1 проект на стойност 975 223,13 лв.и размер на субсидията 474 084,00 лв.

Сектор “Аквакултури” – одобрени са 3 проекта на обща стойност 1 017 581,06 лв. и стойност на субсидията от 490 800,00 лв.

Сектор “Гъбопроизводство” – одобрение за безвъзмездна финансова помощ по условията на програма САПАРД са получили трима земеделски производители. Техните проекти са на стойност 1 273 986,27 лв., а общият размер на субсидията е 628 083,00 лв.

Сектор “Преработка на етерично-маслени култури, билки и гъби” – одобрени са 9 проекта. Инвестиционните разходи са в размер на 3 867 062,83 лв., в т.ч. субсидия за 1 875 884,00 лв.

През 2003 г. по програма САПАРД е изплатена финансова помощ в размер на 70 123 912,05 лв. Информацията е представена в Таблица VIII.1.

Таблица VIII.1.

Изплатена финансова помощ по програма САПАРД през 2003 г.

Мярка	Сектор	Изплатени проекти (бр.)	Изплатена субсидия (лв.)
1.1 Инвестиции в земеделски стопанства	Мляко и млекопроизводство	2	344 687,77
	Месо и месопроизводство	5	2 008 545,22
	Трайни насаждения: лозя, овощни градини, ягодоплодни	33	3 615 011,57
	Зеленчуци, цветя, етерично-маслени култури, многогодишни лечебни растения, зърнени култури, маслодайни култури, тютюн-висококачествени сортове, памук	184	32 026 282,25
	Яйца и яйчни продукти	0	0
1.2 Подобряване на преработването и маркетинга на селскостопански и рибни продукти	Вино	7	6 124 748,17
	Плодове и зеленчуци	8	3 705 289,94
	Мляко и млечни продукти	4	1 643 780,79
	Месо	21	15 251 468,05
	Рибни и рибни продукти	5	3 926 381,32
	Пазари на едро	0	0,00
2.1 Развитие и диверсификация на икономическите дейности и създаване на възможности за многострани дейности и алтернативни доходи	Селски туризъм	4	440 978,18
	Местно занаятчийство и агроиндустрия	1	12 354,76
	Дървообработване, дърводелство и биогорива	5	583 993,87
	Бубарство	0	0,00
	Пчеларство	7	174 539,67

	Коневъдство	0	0,00
	Аквакултури	1	195 479,91
	Гъбопроизводство	0	0,00
	Преработка на етерично-маслени култури, билки и гъби	1	70 370,58
Всичко		288	70 123 912,05

Източник: База данни на одобрените проекти, МЗГ

По шестте мерки (1.4, 1.5, 2.2, 2.3, 3.1 и 4.1) и под-мярка 1.2.1, които бяха акредитирани през месец август 2003 г., има един одобрен проект за изграждане на тържище (по под-мярка 1.2.1 “Пазари на производители и тържища”).

Таблица VIII.2.

Одобрени инвестиционни проекти по програма САПАРД през първото шестмесечие на 2004г.

Описание	Брой одобрени проекти	Одобрени инвестиции	Одобрена субсидия
Мярка 1.1. Инвестиции в земеделски стопанства			
Сектор “Мляко и млекопроизводство”	0	0,00	0,00
Сектор “Месо и месопроизводство”	10	13 534 580,06	6 741 349,00
Сектор “Трайни насаждения – овощни градини, лозя, ягодоплодни”	28	9 534 714,10	4 132 713,00
Сектор “Зеленчуци, цветя, етерично-маслени, многогодишни лекарствени растения, зърнени и маслодайни култури, тютюн-висококачествени сортове, памук”	110	48 535 748,31	22 364 704,00
Сектор “Яйца и яйчни продукти”	2	2 424 837,18	1 173 005,00
Общо за мярката:	150	74 029 879,65	34 411 771,00
Мярка 1.2. Подобряване на преработването и маркетинга на селскостопански и рибни продукти			
Сектор “Вино”	7	33 615 236,39	14 666 905,00
Сектор “Плодове и зеленчуци	13	52 966 385,56	23 585 480,00
Сектор “Мляко и млечни продукти	9	22 110 658,28	9 507 858,00
Сектор “Месо	11	35 309 082,80	16 820 074,00
Сектор “Рибни и рибни продукти	2	7 031 275,78	2 947 758,00
Под-мярка “Пазари на едро”	0	0,00	0,00
Общо за мярката:	42	151 032 638,81	67 528 075,00
Мярка 1.4. Лесовъдство, залесяване на земеделски земи, инвестиции в горски стопанства, преработка и маркетинг на горски продукти			
Строеж на второстепенни(свързващи) горски пътища	1	52 198,22	25 225,00
Общо за мярката:	1	52 198,22	25 225,00

Мярка 2.1 Развитие и диверсификация на икономическите дейности и създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи			
Сектор “Селски туризъм”	23	15 167 898,53	7 108 123,00
Сектор “Местно занаячийство и агроиндустрия”	0	0,00	0,00
Сектор “Дървообработване, дърводелство и биогорива”	7	4 377 988,71	2 017 176,00
Сектор “Бубарство”	0	0,00	0,00
Сектор “Пчеларство”	3	170 356,50	72 738,00
Сектор “Коневъдство”	0	0,00	0,00
Сектор “ Аквакултури”	1	228 227,75	114 113,00
Сектор “Гъбопроизводство”	0	0,00	0,00
Сектор “Преработка на етерично-маслени култури, билки и гъби”	0	0,00	0,00
Общо за мярката:	34	19 944 471,49	9 312 150,00
Мярка 2.2.Обновяване и развитие на селата, опазване и съхраняване на селското наследство и културни традиции			
Изграждане или възстановяване на паркове	0	0,00	0,00
Изграждане или реконструкция на места за събиране селскостопански и битови отпадъци, включително трупосъбирателни площадки	0	0,00	0,00
Изграждане или подобряване на водоснабдителната мрежа	1	1 832 023,34	1 819 702,00
Подобряване на уличната мрежа	2	2 785 797,61	2 710 818,00
Изграждане или подобряване на канализационната мрежа	1	975 770,00	941 332,00
Възстановяване на исторически сгради	0	0,00	0,00
Изграждане или възстановяване на многофункционални културно/информационни центрове	0	0,00	0,00
Общо за мярката:	4	5 593 590,95	5 471 852,00
Мярка 2.3.Развитие и подобряване на междуселищната инфраструктура			
Подобряване на съществуващите общински пътища, свързващи две или няколко селища в рамките на една община или от две съседни общини	4	6 085 722,90	6 064 666,00
Подобряване на пътищата, водещи към природни и исторически забележителности, както и към паметници на културата	0	0,00	0,00
Подобряване на селскостопанските пътища	0	0,00	0,00
Подобряване и разширяване на съществуващата междуселищна водоснабдителна инфраструктура	0	0,00	0,00
Общо за мярката:	4	6 085 722,90	6 064 666,00

Мярка 4.1.Техническа помощ (Програма)			
а) разходи, свързани с провеждане на срещи на Комитета по наблюдение, включително разходи за експерти и други участници, чието присъствие е необходимо с оглед ефективната работа на Комитета	1	9 778,00	9 778,00
Общо за мярката:	1	9 778,00	9 778,00
Общо за периода:		256 748 280,02	122 823 517,00

Източник: База данни на одобрените проекти, МЗГ

За периода 1 януари – 30 юни 2004 г. ДФ “Земеделие” като акредитирана Агенция САПАРД продължава предоставянето на безвъзмездна финансова помощ по 9 мерки и една под-мярка.

През първото шестмесечие на 2004 г. са проведени 4 заседания на Комисията за избор на проекти. Одобрени са 236 проекта на обща инвестиционна стойност 256 748 280,02 лв. одобрена субсидия в размер на 122 823 517 лв. Изплатената субсидия по сключените договори за безвъзмездна финансова помощ през този период е в размер на 54 820 353 лв.

4. Правна рамка

В периода юли 2003 г. – юли 2004 г. са издадени следните нормативни документи, регламентиращи финансирането и прилагането на програмата САПАРД в България:

- Закон за ратифициране на Годишното финансово споразумение за 2003г. между Европейската комисия от страна на Европейската общност и Република България по програмата САПАРД (ДВ. бр. 71 от 12.08.2003 г.);
- НАРЕДБА № 34 от 27.08.2003 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за развитие и подобряване на междуселищната инфраструктура по Специалната предприсъединителна програма на Европейския съюз за развитие на земеделието и селските райони в Република България (САПАРД) (обн., ДВ, бр. 77 от 1.09.2003 г., изм. и доп., бр. 101 от 18.11.2003 г.).
- Наредба № 35 от 27.08.2003 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за лесовъдство, залесяване на земеделски земи, инвестиции в горски стопанства, преработка и маркетинг на горски продукти по Специалната програма на Европейския съюз за присъединяване в областта на земеделието и селските райони (САПАРД) (обн., ДВ, бр.77 от 1.09.2003г. изм. и доп., бр. 101 от 18.11.2003 г.).
- НАРЕДБА № 36 от 27.08.2003 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за пазари на производителите и тържища за плодове, зеленчуци, цветя и риба по Специалната предприсъединителна програма на Европейския съюз за развитие на земеделието и селските райони

в Република България (САПАРД) (*обн., ДВ, бр. 77 от 1.09.2003 г. изм., бр. 101 от 18.11.2003 г.*);

- НАРЕДБА № 37 от 27.08.2003 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на признати организации на производители по Специалната предприєдинителна програма на Европейския съюз за развитие на земеделието и селските райони в Република България (САПАРД) (*обн., ДВ, бр. 77 от 1.09.2003 г. изм., бр. 101 от 18.11.2003 г.*);
- НАРЕДБА № 38 от 27.08.2003 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за обновяване и развитие на селата, опазване и съхраняване на селското наследство и културни традиции по Специалната предприєдинителна програма на Европейския съюз за развитие на земеделието и селските райони в Република България (САПАРД) (*обн., ДВ, бр. 77 от 1.09.2003 г.*);
- НАРЕДБА № 33 от 27.08.2003 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за подобряване на професионалното обучение по Специалната предприєдинителна програма на Европейския съюз за развитие на земеделието и селските райони в Република България (САПАРД) (*обн., ДВ, бр. 77 от 1.09.2003 г.*);
- НАРЕДБА № 18 от 21 април 2004г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на дейностите по мярка Техническата помощ по Специалната предприєдинителна програма на Европейския съюз за развитие на земеделието и селските райони в Република България (САПАРД) (*обн., ДВ, бр. 38 от 11.05.2004 г., в сила от 11.05.2004 г.*)

5. Публичност и информираност по програма САПАРД

Дейностите, проведени през отчетния период и свързани с повишаване на информираността по програма САПАРД, са финансирани изцяло от националния бюджет. През 2003 г. не е използвана помощ по мярка “Техническа помощ”.

В изпълнение на одобрената от Комитета по наблюдение “Стратегия за повишаване на публичността по САПАРД”, през 2003 г. бяха предприети следните основни действия:

- Информация за програма САПАРД беше регулярно публикувана на интернет страницата на МЗГ. Тя съдържа подробно описание на допустимите инвестиции по 10-те акредитирани мерки, както и пълния текст на Националния план за развитие на земеделието и селските райони. Посочени са необходимите документи за кандидатстване, примерен бизнес-план и инструкции за неговото изготвяне. Страницата помества подробна информация относно напредъка в прилагането на Програмата, включително списъка на одобрените кандидати по нея. Страницата съдържа и отправки към страници на Европейската Комисия, посветени на САПАРД.
- Агенция САПАРД участва с информационен щанд на следните специализирани изложения: Международна селскостопанска изложба “АГРА” - 05.03.-09.03.2003г.; Международен панаир на потребителски стоки

и услуги – 05.05.-10.05.2003г.; Международен технически панаир – 29.09.-04.10.2003 г. Със специално изработени информационни материали на изложенията се популяризираха в синтезиран вид условията за кандидатстване по програма САПАРД – допустими инвестиции, финансови условия, изисквания към кандидатите и пр.

- През януари 2003 г. ръководни служители и експерти на Агенция САПАРД и МЗГ участваха на 12-то Общо събрание на Националното сдружение на общините в Република България. Форумът бе използван за представяне пред кметовете от селските райони на страната на условията и реда за кандидатстване по мерките на САПАРД, насочени към инвестиции в публичната инфраструктура. Впоследствие, подробните условия и процедури (включително и тръжните такива) бяха поместени на страницата в интернет на сдружението.
- Министерство на земеделието и горите организира през м. май 2003 г. кръгла маса с участието на успешно завършили проекти по САПАРД-бенефициенти, представители и членове на браншови асоциации, експерти от МЗГ и Агенция САПАРД.
- През юни 2003 г. бяха проведени две групи семинари с национален обхват. Семинарите бяха посветени на мерките, получили акредитация през годината.
- В периода 15 юли – 15 септември, 2003 г. бе проведена втората група семинари в 28-те областни центрове на страната. Семинарите бяха посветени на допустимите инвестиции и на реда и документите за кандидатстване и получаване на помощ по 7-те, акредитирани през м.август 2003г., “нови” мерки.
- Резултатите от информационната кампания от лятото на 2003 г. бяха оповестени чрез информационния бюлетин на МЗГ, чието ежесечно издаване започна през месец май.
- През септември и октомври 2003 г. експерти от отдел “Европейски схеми” на Агенция САПАРД взеха участие в десет издания “СТУДИО САПАРД” в икономическото предаване “Портфейл” на Дарик радио. В рамките на тези предавания бе предоставена информация за: целите на частните и публичните мерки; финансовите условия; допустимите инвестиции; изисквания към кандидатите по мерки/сектори. В предаванията, с включване по телефона, участваха и одобрени кандидати с информация за реализирани проекти по програма САПАРД.
- Информация по САПАРД бе предоставяна периодично и чрез редица други електронни медии: специализираната рубрика “Бразди” на БНТ, рубрики на телевизионните канали ВВТ и bTV. Използвани бяха и информационните рубрики на вестниците “Земя”, “24 часа”, “Български фермер”, “Капитал”.

Х. РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И АГРОЕКОЛОГИЯ

Разработена е концепция за проект “Развитие на селските райони” (РСР), който се подкрепя от Международната банка за възстановяване и развитие. За подготовката на проекта е подписано Споразумение със Световна банка като изпълнителна агенция по ползването на специален грант на японското правителство за целите на подготовката. (обн. ДВ бр. 6/2004 г.).

Целта на проекта е да подобри стандарта на живот и доходите на населението в селските райони на България чрез: подсилване капацитета на централното правителство и местните власти в способността им да кандидатстват и усвояват средствата по Програма САПАРД; подкрепа за развитието на селската инфраструктура; пилотни действия за развитието на финансовото посредничество и предоставяне на финансови услуги за семействата и малките фермери в селските райони и пилотни действия в областта на напояването на земеделски земи – подобряване на поливна инфраструктура, ползвана от устойчиви сдружения на водоползвателите, както и институционална подкрепа за тези сдружения.

От 1 март 2004 г. е назначено Звено за подготовка на проекта. През месец май са избрани изпълнители, а към края на юли бяха сключени договори за осъществяване на три от проучвателните компоненти по подготовката на проекта, както следва:

- Преглед на съответствието на планираните дейности по РСР с предпазните политики на Банката за опазване на околната среда и местните общества;
- Проучване на пазара за микро-финансиране и преценка на наличните микро-финансиращи посредници;
- Проучване на възможностите за мобилизиране на местните общности на общинско ниво в процеса на планиране и изпълнение на местни стратегии за развитие.

В процес на подготовка е регионална Програма за развитието на земеделието в района Странджа-Сакар. Подписано е споразумение за проект “Подготовка на програма за развитие на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар” между МЗГ и Програмата за развитие на ООН (ПРООН).

ПРООН ще окаже организационна, методологическа и финансова подкрепа, въз основа на своята богата многогодишна практика в местното развитие и в планирането, основано на принципа на участие, като осигури тясна връзка с вече изпълняваните в Странджа-Сакар инициативи, подкрепяни от ПРООН.

Предвиденият бюджет на проекта е 50 800 щ. д.

Предвижда се програмата да обхване действия за периода 2005-2007 г. и да подготви условията за местно икономическо развитие на общините от Странджа-Сакар след присъединяването на България към ЕС. Програмата ще бъде утвърдена като документ на правителството за националната политика за развитието на региона.

Като страна - кандидатка за членство в ЕС, България не е допустим бенефициент по Инициативата на Общността Лидер.

През февруари 2003 г. с цел подготовка на България за прилагане на Инициатива Лидер, от момента ѝ на присъединяване към ЕС, стартира съвместният пилотен проект на МЗГ и ПРООН “Устойчиво развитие на селските райони”. Предвиденият бюджет на проекта е в размер на 1,325,000 щ.д. в т.ч.: от бюджета на МЗГ 800 000 щ.дол., от 11-те пилотни общини - 165 000 щ. дол. и от ПРООН - 360 000 щ. дол.. По проекта се създават 11 Местни инициативни групи / МИГ/ в селски общини по методологията Лидер, с участието на неправителствени организации, местни власти и представители на бизнеса. Периодът на изпълнение на проекта е 2003-2005 г., по време на който се цели не само подкрепа за създаване на МИГ, но и помощ при изготвяне на стратегиите на МИГ за местно развитие, тяхното обучение, изграждане на капацитет и финансово подпомагане за оперирането им.

Проектът цели да подпомогне устойчивото развитие на селските райони в единадесет общини в областите Пернишка, Монтана, Благоевградска, Кърджалийска и Хасковска. Дейностите са съсредоточени върху устойчиво земеделие, устойчиво горско стопанство и алтернативен туризъм.

Фонд за демонстрационни инициативи ще оказва финансова подкрепа за финансиране на малки проекти, предложени и избрани от МИГ в периода 2004-2005 г.

По пилотния проект до м. август 2004 г. е извършено следното:

- От 21 април 2003 г. функционира Звено за управление на проекта /ЗУП/. Единадесет Местни звена за развитие по проекта са сформирани, оборудвани и ефективно функционират от 1 юли 2003 г.
- Създадени са, институционализирани и функционират 11 Местни инициативни групи
- В етап на изпълнение чрез МИГ са следните 11 пилотни проекта:
 - Устойчив туризъм – бъдещето на община Ардино;
 - Екотуризм в община Кирково – новите възможности за развитие;
 - Заедно да сътворим мечтата! Създаване на интегриран туристически продукт в община Ивайловград;
 - Създаване на покрит общински пазар за селскостопанска продукция в Тополовград;
 - Възстановяване на изчезнали горски масиви от горски фонд на община Маджарово;
 - Сдружение на селскостопански производители в община Вършец;
 - Посетителски център “Екопътека ждрелото на река Ерма” в община Трън;
 - Изграждане на пункт за изкупуване на мляко в община Сатовча;
 - “Вода назаем” -Екологично използване на водните ресурси за отглеждане на балканска пъстърва в община Якоруда;
 - Отглеждане на ръж и тритикале за производство на диетични продукти на площ от 600 дка в община Белица;
 - Създаване на 10 дка комбинирано насаждение – ягоди и ябълки с капково напояване в община Гърмен.

- Актуализирани са стратегиите за развитие на общините, включени в проекта и са създадени предпоставки за осъществяване на близко сътрудничество между тях.
- Изготвен е Наръчник с правила и процедури на Фонд за демонстрационни инициативи (ФДИ), който да предоставя безвъзмездна помощ на конкурентни начала за «проекти с двойна полза», през 2004-2005 година.
- Регистрирани са 11 неправителствени организации и 11 кооперации на базата на МИГ и са проведени две обучения на представители на МИГ от 11-те общини за прилагане на ФДИ
- Стартира първи кръг на обяви за набиране на проекти в 11-те общини по схемите на ФДИ.
- Проведена е процедура за избор на проекти по схемите на Фонда за 2004 година и са одобрени 10 обществено полезни проекта, 10 иновативни проекта и 14 микрокредита.

През месец юли 2004 г. приключи изпълнението на Туининг лайт проект по програма ФАР за дефиниране на необлагодетелстваните райони за земеделие в България.

Главната цел на проекта е хармонизиране и прилагане на законодателството в областта земеделието, в частта му структурна политика, глава V “Необлагодетелствани райони и райони с екологични ограничения” на Регламент (ЕС) 1257/1999 за подпомагане развитието на селските райони от Европейският фонд за гарантиране и ориентиране на земеделието”

Основни резултати от изпълнението на проекта са:

- Подготвен е анализ на практиката на страните членки на Европейския съюз свързана с разработването и прилагането на схеми за подкрепа на земеделски производители в необлагодетелстваните райони
- Идентифицирани са критерии за определяне на различните видове необлагодетелствани райони в България;
- Разработена е методология за изчисляване на компенсаторните плащания за подкрепа на земеделските производители в различните видове необлагодетелствани райони в България;
- Изготвен е проект на пилотна схема за подпомагане на земеделските производители в необлагодетелстваните райони, в това число са подготвени и проект на Ръководство към участниците в схемата за компенсаторни плащания на земеделските производители от необлагодетелстваните райони, проект на изисквания за добра фермерска практика, проект на процеса на администриране на схемата.
- Разработен е проект на Наредба за определяне на необлагодетелстваните райони и районите с екологични ограничения.

Подготовката и укрепването на административния капацитет за прилагането на агроекологични схеми, е основната цел на стартирания Туининг проект BG/2002/IB/AG/02 между България, Холандия и Гърция “Подкрепа за предприсъединителната политика на Министерство на земеделието и горите и

Министерство на околната среда и водите в областта на агроекологията”. Освен това с реализацията на проекта ще бъде постигнато:

- Финализиране на процеса на хармонизиране на българското с европейското законодателство и практика, според изискванията на Нитратната директива в сферата на Добрата земеделска практика и въвеждането на Правилата за добра земеделска практика.
- Хармонизиране на българското с европейското законодателство според изискванията на Регламенти 1257/99 и 445/2002 в областта на развитието на селските райони.
- Укрепване на капацитета за определяне на директните плащания, според прилаганите агроекологични дейности
- Разработване на система за мониторинг и контрол на дейностите от агроекологичната мярка и на Правилата за добра земеделска практика, както и за мерките, свързани с развитие на селските райони, според европейските изисквания.

Проектът е с продължителност 18 месеца и официално стартира на 6.04. 2004 г.